צום דערשיינען פון גרויסן ביאַליסטאָקער יזכור־בוך

לשנה טובה תכתבו! ראש השנה נומער A HAPPY NEW YEAR!

BIALYSTOKER STIMME

ביאַליסטאָקער שטימע

אָפיציעלער אָרגאַן פון דער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפט אין אַמעריקע

נומער 331 ■ ראש השנה, תשמ״ג — ניו יאָרק, סעפטעמבער, 1982 ■ 61־טער יאָרגאַנג

בײַ דער גרויסער פייערונג אין וואַלדאָרף־אַסטאָריאַ

AT THE BIALYSTOKER MEMORIAL BOOK DEDICATION DINNER IN THE WALDORF ASTORIA

From right to left: Izaak Rybal, who coordinated the publication and distribution of the memorial book; I. Shmulewitz, editor of the *Bialystoker Memorial Book;* Max Ratner, Chairman of the Book Committee; Dr. Samuel Pisar, guest speaker and Sam Solasz, President of the Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged.

פון רעכטס צו לינקס: איסאַק ריבאַלאָווסקי, וועלכער האָט אָנגעפירט מיטן צוגרייטן און אַרויסגעבן דעם גרויסן יזכור־בוך; י. שמולעוויטש, רעדאַקטאָר פון ביאַליסטאָקער יזכור־בוך; מאַקס ראַטנער, ערן־פאָרזיצער פון בוך קאָמיטעט; דר. סעמיועל פּיסאַר, גאַסט־רעדנער; סעם סאָלאַזש, פרעזידענט פון ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל.

שאַפט זיך איין דעם נייעם גרויסן מאָנומענטאַלן ביאַליסטאָקער יזכור־בוך

ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין אַמעריקע און אין אַנדערע לענדער, ווי אויך אונזערע אומצאָליקע פריינט, קאָנען זיך איצט איינשאַפן דעם נייעם גרויסן מאָנומענטאַלן **ביאַליסטאָקער יזכור־בוך**, דורכן ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק. דער וויכטיקער בוך, וואָס איז אַרויסגעגעבן אין פראַכט־באַנד און באַגלייט מיט פיל פאַסיקע בילדער, אַנטהאַלט העכער 600 זייטן גרויסן פאָרמאַט. פון דעם זיינען העכער 400 זייטן אין אידיש און 200 זייטן אין ענגליש.

אין דער גרויסער אויסגאַבע ווערט אַרויסגעבראַכט און דערציילט וועגן הונדערטער יאָרן אידישן לעבן אין ביאַליסטאָק אויף אַלע געביטן, וועגן די אידישע ליידן און אומקום אין דער גרויזאַמער היטלער־צייט, ווי אויך וועגן דעם העלדישן ווידערשטאַנד פון די ביאַליסטאָקער אידן. אין דעם וויכטיקן בוך ווערט אויך געשילדערט וועגן דעם לעבן און טעטיקייטן פון די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין אַמעריקע, מדינת ישראל, אַרגענטינע, אויסטראַליע, פראַנקרייך און אין אַנדערע לענדער.

דאָס אַרויסגעבן דעם מאָנומענטאַלן יזכור־בוך, איז געווען פאַרבונדן מיט גרויסע סומעס געלט. מיר האָבן ניט באַשטימט אַ פרייז פאַרן בוך, פאַר וועלכן אונזערע לאַנדסלייט און פריינט שיקן אַריין ביישטייערונגען אין פאַרשידענע סומעס. דער מינימום פאַר אַ בוך איז דרייסיק דאָלאַר, פלוס פיר דאָלאַר פאַר איבערשיקן מיט דער פאָסט.

קויפט דעם גרויסן ביאַליסטאָקער יזכור־בוך און זאָגט אויך וועגן דעם אייערע פריינט. פילט אויס דעם בייגעלייגטן קופּאָן און שיקן דאָס גלייך צום ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, מיט אייער טשעק, אויפן אַדרעס:

BIALYSTOKER CENTER Book-Committee
228 East Broadway, New York, N. Y. 10002

צום קאָמיטעט פון דעם ביאַליסטאָקער יזכור־בוך.

זייט אזוי גוט און שיקט מיר דעם נייעם גרויסן ביאַליסטאָקער יזכור־בוך, וואָס איז איצט אַרויסגעגעבן געוואָרן פון אייער צענטער. בייגעלייגט איז מיין טשעק אויף _____ דאָלאַר.

Name .....

Address .....

City .....

ביאַליסטאָקער שטימע

אפיציעלער אָרגאַן פון דער ביאליסטאקער לאַנדסמאַנשאפט אין אמעריקע

נומער 331 ■ ראש השנה, תשמ"ג — ניו יארק, סעפטעמבער, 1982 ■ 61־טער יאָרגאַנג

מיר האָבן דערגרייכט אַ גרויסן ציל

פון איסאק ריבאלאווסקי

געזעלשאפט־סעקרעטאר פון ביאליסטאקער צענטער, היים פאר עלטערע מענטשען און שפיטאל

ווי עס איז געווען צו דערוואַרטן איז דאָס דערשיינען פון דעם גרויסן ביאליסטאקער יזכור־בוך, וואָס האָט אַרויסגעגעבן אונזער ביאליסטאקער צענטער אין ניו יארק, אויפגענומען געוואַלדיקע שוועריקייטן פון אונזערע לאַנדסלייט און גרויס שטאָלץ און וואַרעמקייט פון אונזערע לאַנדסלייט אין פרייהייט. מיר האָבן דורך דעם, מיטן אַרויסגעבן דעם מאָנומענטאַלן בוך, דערגרייכט א גאָר גרויסן ציל. ניט קיין וואונדער דערציבר וואָס פאָר דעם זיינען אונז דאָנקבאָר די לאַנדסלייט אין אַמעריקע און אירבר דער וועלט, פאָר דעם וועלן אויך זיין דאָנקבאָר די קומענדע דורות. ענדלעך, נאָך לאַנגע באַמיאונגען, שוועריקייטן און אומגעהויערער אַנגעשטרענגטער אַרבעט, האָבן מיר איצט אויף א ווירדיקן אופן פאַראייביקט דאָס לעבן פון די אידן אין פאָר־לויף פון הונדערטער יארן אין אונזער אַמעליקער היים־שטאָט: מיר האָבן דורך דעם פאַראייביקט די ליידן און אומקום פון די ביאלי־סטאָקער אידן אונטער דער היטלער־הערשאפט: מיר האָבן אויך פאַרשריבן פאר אַלע וויטערדיקע דורות דעם הערשישן ווידער־שטאנד פון די ביאליסטאָקער אידן ביי די נאצים. מיר האָבן דורך דעם געשטעלט אן אייביק ווירדיקע מצבה אונזערע אלעמענט נאָענטע, ווילכע זיינען אומגעבראכט געוואָרן אין דער גרוי־זאמער היטלער־צייט און ווילכע זיינען אן קברים און אן מצבות.

א הייליקע אויפגאבע

דאָס אַרויסגעבן דעם גרויסן און וויכטיקן ביאליסטאקער יזכור־בוך, וואָלט אבער ניט מעגלעך געווען אויב עס וואָלט ניט געווען די געהעריקע איבערגעגעבנקייט און טריישאפט פון די פירער און טויר פון דעם ביאליסטאקער צענטער אין ניו יארק, ווי אויך פון דער גרויסער צאָל טרייַע לאַנדסלייט אונזערע, אין ניו יארק און איבער אמעריקע; ווי אויך פון די ביאליסטאקער אין מדינת ישראל, אויסטראַליע, אַרגענטינע, מעקסיקא, פאַריז און אין אַנדערע לענדער.

עס דאַרף דערמאָנט ווערן, אז נאָך מיט העכער פינף יאר צוריק האָבן מיר שוין אָנגעהויבן די באַמיאונגען ווענן אַרויסגעבן דעם יזכור־בוך. איך דערמאָן זיך, אז מיטוואָך אָוונט, דעם 8טן יוני 1977, איז ביי א ספעציעלער זיצונג פון דער באָארד אין גאַווער־נאָרס פון אונזער ביאליסטאקער צענטער, היים פאר עלטערע מענטשן און שפיטאל אין ניו יארק, באהאנדלט געוואָרן די דאזיקע פראגע. ביי יענער זיצונג איז פארגעבראכט געוואָרן א גרינד־לעכער פראיעקט וואָס איז אָנגעטרוט געוואָרן מיר, אין פאָר־בינדונג מיט מיין רייזע דאן קיין מדינת ישראל, אז איך זאל דאָס פאַרלייגן פאר די פירער און טויר פון דעם „אירגון יוצאי ביאלי־סטוק" אין תל־אביב. זייענדיק דאמאלט אין ישראל אויף מיין באזוך, האָב איך דעם נאָענאָן ענין געווי גרומגערעדט מיט אונזערע לאַנדסלייט און עס איז אויסגעארבעט געוואָרן א פלאן ווענן ארויסגעבן דעם בוך אין ישראל. ווענן דעם איז אויך שפעטער געווען אין מדינת ישראל אונזער חשוב'ער לאַנדסמאן מאָקס ראָזנער פון קליוולענד אהאיע, ווילכער איז איצט דא געווען די הויפט טרייב־קראָפט פאר ארויסגעבן דעם מאָנומענטאַלן יזכור־בוך דורך אונזער צענטער. אויך דאמאלט, מיט עטלעכע יאר צוריק, האָט פרייוט ראָזנער געמאכט גרויסע באמיאונגען, אז דער בוך זאל וואָס גיכער ארויסגעגעבן ווערן.

די שווערקייטן

פון זינט דאמאלט האָט אונזער צענטער אין ניו יארק געפירט א קאָרעספאָנדענץ מיט די פירער פון דעם „אירגון יוצאי ביאלי־סטוק" אין ישראל, ווענן צוזאַמען דאָס ארויסגעבן דעם בוך. אין אַנ־הויב פעברואר 1979 איז א ספעציעלע דעלעגאַציע פון דעם ביאלי־סטאָקער צענטער אין ניו יארק געפארן קיין מדינת ישראל, אין פארבינדונג מיט צווי וויכטיקע ענינים. די דעלעגאַציע איז בא־שטאנען פון: סעם סאַלאָוש, פרעזידענט פון ביאליסטאָקער צענטער, היים און שפיטאל פאר עלטערע מענטשן; ידידיה האָמ־בורג, מיטגליד פון אונזער „ספר ביאליסטאָק" קאָמיטעט, און מיין ווייניקייט. אונזער ציל איז געווען זיך צו באַגעגענען אין ישראל מיט די דאָרטיקע ביאליסטאָקער לאַנדסלייט און אויפצומען די פראגע ווענן ארויסגעבן דעם „ספר ביאליסטאָק" וואָס איז פלא־נירט געוואָרן זינט א לענגערער צייט: ווי איך צו באַטייליקן זיך אלס דעלעגאטן פון אמעריקע, אין דעם וועלט־צוזאמענפאר פון פוילישע אידן וואָס איז אין יענער צייט פארגעקומען אין מדינת ישראל.

שבת אוונט, דעם 10טן פעברואר, 1979, איז פארגעקומען א גרויסע פ״ערלעכע פארזאמלונג פון די ביאליסטאָקער לאַנדסלייט אין ישראל, מיטן אַנטייל פון אונזער דעלעגאַציע פון ניו יארק. די פארזאמלונג, אין וועלכער עס האָבן זיך באטיילי־קט עטלעכע הונ־דערט לאַנדסלייט, איז דאָן פארגעקומען איי גרויסן זאל פון דער גימנאזיע תיכון ד׳, אין תל־אביב, אין ש׳ענות פון דעם אידע־טאריזם וואָס איז אויפן זאַמען פון אונזער אומפארגעסלעכן פירער דוד סאָהן ע״ה. די גרויסע וויכטיקע פארזאמלונג איז געפירט גע־וואָרן פון אדזיואקאָס צבי קלעמענטינאָווסקי, עס האָט זיך אויך בא־טייליקט זלמן ירושלמי, דער פארזיצער פון „אירגון יוצאי ביאלי־סטוק" אין ישראל. נאָך א גרינטלעכער מיינונגס־אויסטוש, דעבאַטע, באריכטן און פארשלאָגן, איז באשלאָסן געוואָרן, אז דער „אירגון יוצאי ביאליסטוק" אין תל־אביב זאל מאכן אלעהעריקע בא־מיאונגען ארויסצוגעבן דעם ביאליסטאָקער יזכור־בוך וואָס גיכער, וואָס זיי האָבן אויף זיך גענומען דורכצופירן.

דער ביאליסטאָקער צענטער אין ניו יארק, אזוי ווי דאָס איז אויך געווען מיט ביאליסטאָקער לאַנדסמאַנשאפטן אין אַנדערע לענדער, איז גרייט געווען מיט אלעם מעגלעכן צו העלפן דעם „אירגון יוצאי ביאליסטוק" וואָס גיבער ארויסצוגעבן דעם ווירטיקן בוך. לידער אבער האָט זיך דאָס כסדר פארשלעפט ווי וויי עס האָט זיך ארויסגעוויזן, אין דער „אירגון יוצאי ביאליסטוק" אין תל־אביב ניט געווען אומשטאנד — צוליב פארשיידענע סיבות — ארויסצוגעבן דעם יזכור־בוך אין צייט. היות ווי מיר האָבן ניט גע־וואלט, אז דאָס דערגרייכן דעם דאויקן ווירטיקן ציל זאל זיך ווייטער פארשלעפן האָבן מיר, דער ביאליסטאָקער צענטער אין ניו יארק, באשלאָסן אויף זיך צו נעמען די גרויסע און ווירטיקע אויפ־גאבע ארויסצוגעבן דעם מאָנומענטאַלן בוך. מיר האָבן ניט גע־וואלט און ניט געטארט דאָס אפליינג אויף ווייטער און שפעטער, ווייל לידער מוז געזאגט ווערן אז אויב ווערט אזעלכעס ניט דער־גרייכט איצט, אין אונזער צייט, ווידט דאָס שפעטער געווינס זיין בין גאָר שווער דוכצופירן. נאָכן צורייקקומען פון דער דעלעגאַציע, אין

Digitized by Project Zikaron
Touro University-NY Libraries
www.zikaron.tourolib.org
2023

יזכור בוך קאָמיטעט פון ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק.

ערשטע רייע (ל. צו ר.): דינה מעדוועדעוו, רובין בינדלער, סעם סאָלאַזש, י. שמולעוויטש, ראַיאַ זאַק, ידידיה ל. האַמבורג. צווייטע רייע: יהושע שעכטער, משה מאָלאָזאָווסקי, פּאָול שאָכטע, דבורה און אברהם מינץ, איסאַק ריבאַלאָווסקי. דריטע רייע: סאַל קרים, מיישל קרעמער, טשאַרלס שוועכער, הרב שמואל א. קראָניק, דזשויקאָב בערען, הערשאָלד טאַלין, הערשאָלד מאָראָו.

באַשטאַנד פון: סעם סאָלאַזש, איסאַק ריבאַלאָווסקי און ידידיה האַמבורג, האָבן זיי אָפּגעגעבן אַ געוויסע באַריכט צו דער באַרד אָוו גאָווערנאָרס, וואָס האָט באַשלאָסן אַרויסצוגעבן דעם בוך.

מיט גרויסע אָנשטרענגונגען

איך פּערזענלעך האָב דאָס באַשלאָסן צ[illegible]מען אויף זיך די פֿאַראַנטוואָרטלעכקייט פון צוטרעטן אַרויסצוגעבן אַזאַ בוך. איך האָב אויף דעם — לויט מיין פּלאַן — באַקומען די איינשטימיקייט פון באַארד אָוו גאָווערנאָרס. מיר זיינען, אין סוף 1979, צוגעטראָטן אַרויסצוגעבן דעם ביאַליסטאָקער יזכור־בוך, וואָס איז דערשינען אין מאַי 1982. פֿאַרשטייט זיך, אַז מיר זיינען וועגן דעם די גאַנצע צייט געווען אין פֿאַרבינדונג מיט די פּירער פון דעם „אירגון יוצאי ביאַליסטוק" אין מדינת ישראל. מיר זיינען אויך צופּרידן פון דער קאָאָפּעראַציע וואָס איז די גאַנצע צייט געווען צווישן אונז. בייַם גרייטן אַרויסצוגעבן דעם גרויסן בוך, וואָס איז שוין איצט ביי אונזערע לאַנדסלייט אומעטום, זיינען מיר אויך געווען אין נאָענטער פֿאַרבינדונג מיט די פּירער פון אונזערע לאַנדסמאַנשאַפטן איבער אַמעריקע, אין אַרגענטינע, אויסטראַליע, פֿראַנקרייך און אַנדערע לענדער. מיר ווילן טאָקע דורך דעם וועג אויסדריקן אַ דאַנק און אַנערקענונג צו אונזערע טייערע לאַנדסלייט אומעטום, פֿאַר זייער גרויסער מיטהילף און טריישאַפט בייַם גרייטן דאָס אַרויסגעבן דעם וויכטיקן בוך.

* * *

איך וויל דאָ אויסדריקן דאַנק און אַנערקענונג צו דעם בוך־קאָמיטעט בים ביאַליסטאָקער צענטער, וואָס האָט די גאַנצע צייט אויף אַ טרייַען אופן אָפּגעהיט און געוואָכט בייַם צוגרייטן דעם בוך. מיר האָבן געהאָט אַ צאָל ספּעציעלע מיטינגען ביי וועלכע עס איז יעדעס מאָל באַריכטעט געווארן וועגן דעם אופן פון צוגרייטן דעם יזכור־בוך, און מיר האָבן אויסגעהערט מיינונגען און פֿאָרשלאָגן פון די קאָמיטעט־מיטגלידער וועגן אַלעם. די מיטגלידער פון דעם בוך־קאָמיטעט זיינען געווען: סעם סאָלאַזש, רובין בינדלער, איסאַק ריבאַלאָווסקי, אברהם מינץ, פּאָל שוחט, הערשאָלד טאַלין, דינה מעדוועדעוו, טשאַרלס שוועכער, ידידיה האַמבורג, סאָל קרים, מייק קרעמער, יעקב בערען, דבורה מינץ, מאָריס מאָלאָזאָווסקי, הערשאָלד מאָראָו, ראַיאַ זאַק, יהושע שעכטער, הרב שמואל א. קראָניק.

וועג מיר זיינען צוגעטראָטן אַרויסצוגעבן דעם גרויסן יזכור־בוך האָט אונזער באַארד אָוו גאָווערנאָרס באַשלאָסן, אַז מען זאָל פֿאַר דעם צוועק איינלאָדן און אַראָפּברענגען פון וואַרשע קיין ניו יאָרק דעם באַקאַנטן היסטאָריקער און חורבן־פֿאָרשער דר. שמעון דאַטנער. דר. דאַטנער, וועלכער איז די גאַנצע צייט דער כראַקער פון דעם אידישן חורבן אין ביאַליסטאָק, איז אויך געווען פֿאַרזיצער פון דעם ערשטן אידישן וואַיעוואָדישן קאָמיטעט אין ביאַליסטאָק, באַלד נאָך דער מלחמה. אונזער ציל איז געווען, אַז דר. דאַטנער זאָל צוגרייטן און רעדאַקטירן דעם יזכור־בוך.

קומענדיק קיין ניו יאָרק אין נאָוועמבער 1979, איז דר. דאַטנער צוגעטראָטן דורכצופירן די וויכטיקע אויפגאַבע וואָס ער האָט אויף זיך גענומען און צוגעזאָגט דורכצופירן, אין זיינע בריוו פון וואַרשע צו אונז. נאָך עטלעכע חדשים זייענדיק באַשעפטיקט דאָ בייַם צוגרייטן דעם בוך, האָט דר. דאַטנער דערקלערט, אַז ער איז ניט אימשטאַנד דאָס דורכצופירן. פֿאַר אונז איז דאָס, פֿאַרשטייט זיך, געווען אַ היבשע אָנטוישונג, וויל וויידער איז אין אונזער אָנגעזייכנטן פּלאַן דורך דעם אַריינגעקומען אַ שטערונג. דר. דאַטנער האָט דאָ, אין אונזער ביאַליסטאָקער צענטער, באַוויזן צוצוגרייטן אַ צאָל אַרטיקלען זיינע וועגן דעם אידישן חורבן אין ביאַליסטאָק, וועלכע זיינען אין די פּריערדיקע יאָרן שוין געווען געדרוקט אין דער „ביאַליסטאָקער שטימע" און, וואָס זיינען טאָקע אויך אַריינגענומען געווארן אין דעם גרויסן מאָנומענטאַלן יזכור־בוך וואָס איז לעצטנס דערשינען.

אין פּרילינג 1980, וועג דר. שמעון דאַטנער האָט זיך געגרייט שוין צוריקצופֿאָרן אַהיים קיין וואַרשע, האָב איך זיך פֿאַרבונדן מיט דעם באַקאַנטן אידישן שרייבער י. שמולעוויטש, וועלכער שרייבט כסדר, ער וועקט און מאַנט וועגן דעם אידישן חורבן אין דער היטלער־צייט. איך האָב אים פֿאַרגעשלאָגן, אַז ער זאָל אויף זיך נעמען די גרויסע אויפגאַבע פון צוגרייטן און רעדאַקטירן דעם וויכטיקן בוך. ניט געקוקט אויף געוויסע שוועריקייטן וואָס פריינט שמולעוויטש האָט געהאַט, און אויך זיין ניט פולן געזונט־צושטאַנד,

האָט ער אָנגענומען מיין אָנבאָט און ער איז גלייך צוגעטראָטן רעאַליזירן דעם פּלאַן.

איך בין דאָנקבאַר דעם פריינט י. שמולעוויטש פאַר אָננעמען מיין פֿאַרשלאָג מיט צוויי יאָר צוריק, וואָס האָט טאָקע געבראכט גוטע רעזולטאַטן און פון וואָס מיר אַלע זיינען צופרידן איצט. דער חשוב'ער און גוט באַקאַנטער שרייבער י. שמולעוויטש האָט אַ גרויסן חלק אין דעם, וואָס אונזער לאָגער שטרעבונג אַרויסצוגעבן אַ מאָנומענטאַלן ביאַליסטאָקער יזכור־בוך איז ענדלעך געוואָרן דערגרייכט.

טריישאָפט פון די לאָנדסלייט

פֿאָרן העלפֿן צואיילן דאָס אַרויסגעבן דעם גרויסן ביאַליסטאָקער יזכור־בוך קומט גרויס אָנערקענונג דעם אומדערמידלעכן ביאַליסטאָקער לאָנדסמאַן מאָקס ראָטנער, וועלכער איז די גאַנצע צייט געווען די הויפּט טרייב־קראָפט ביים צואיילן אַרויסגעבן דעם בוך. מר. ראָטנער האָט אויך פיל געהאָלפן, פֿאַר־זענלעך און אויך פון אָנדערע, מיט פינאַנציעלן צושטייער ביים העלפֿן צו פֿאַרווירקלעכן דעם וויכטיקן ציל. רעדנדיק וועגן דעם דאָרף דערמאָנט ווערן, אַז דער מאָנומענטאַלער ביאַליסטאָקער יזכור־בוך וואָלט ניט געקענט אַרויסגעגעבן ווערן אָן די נויטיקע אונטערשטיצונגען פון אונזערע לאָנדסלייט און פריינט. מיר ווייסן דאָס ווי געהעריק אָפּצושאַצן. גאָר באַזונדערס דאַנקן מיר אָבער דער־מאָנט ווערן אַ צאָל פון אונזערע לאָנדסלייט, וועלכע האָבן צוגע־טראָגן ספּעציעלע גרעסערע סומעס, וואָס האָבן דערמעגלעכט אַרויסצוגעבן דעם בוך וואָס גיכער, און אויך אין אַ פּראַכט־אויס־גאַבע וואָס רופט איצט אַרויס באַוואונדערונג ביי אַלעמען.

די אַרבעט אַרום צוגרייטן און אַרויסגעבן דעם גרויסן ביאַליס־טאָקער יזכור־בוך, איז געווען כסדר אַן אָנגעשטרענגטע און גע־פֿאַדערט פיל צייט. איך פֿערזענלעך האָב פֿאַר דעם וויכטיקן צוועק אָפּגעגעבן אַן אַ שיעור צייט און ענערגיע, ווייל איך האָב גע־וואוסט, אַז אויב מיר וועלן דאָס ניט דערגרייכן אין אונזער צייט וועט דאָס קיינער שוין שפּעטער ניט טאָן. איך וויל אויך אויס־דריקן דאָנק און אָנערקענונג צו דעם באַקאַנטן אידישן שרייבער י. שמולעוויטש, וועלכער האָט אַלס רעדאַקטאָר פון דעם גרויסן בוך אָפּגעגעבן זייער פיל צייט, כוח און אָנשטרענגונג. אַ דאָנק און אָנערקענונג קומט די דרוקער־ספּעציאַליסטן און ערשט־קלאַסיקע פאַכמענער פון אידישן דרוק־וועזן, ר' צבי הירש גאָנזבורג און ר' מרדכי חן. די אייגנטימער פון דעם „עמפּייער פּרעס"־דרוקערייַ, ווי אויך שאָיע גאָנזבורג פאַר זייערע באַמיאונגען דער בוך זאָל אַרויסקומען וואָס שנעלר. פיל אָנערקענונג קומט דער ליבער פריינדין דזשינדזשער בראָמאָן, פֿאַר אויסבעסערן און סטיליזירן דעם ענגלישן אינהאַלט. עס קומט דאָנק און אָנערקענונג דעם דערפֿאַרענעם דרוקער־ספּעציאַליסט לואיס עוואַנס, פֿאַר קאָרע־גירן מיט גרויס איבערגעבנקייט דעם בוך. אַן דער איבער־געגעבנקייט און טריישאָפט פון זיי אַלע, וואָלטן מיר ניט געהאט אַזאַ פֿרעכטיקן ביאַליסטאָקער יזכור־בוך. איך וויל אויסדריקן דאָנק און אָנערקענונג מיין ליבער פרוי מאַלי, ווי אויך דינה מעדוועדעוו, פֿאַר די פיל שעה'ן בייטאָג און אין אָוונט וואָס זיי האָבן אַפּ־געגעבן, ביים העלפֿן גענוי אויפּשטעלן די הונדערטער נעמען וואָס זיינען געדרוקט אין בוך, אויף אַ געהעריקן אופֿן, צו וואָס עס האָט זיך געפּאַדערט פיל געדולד און אָנשטרענגונג.

אַ פֿאַרדינטער שטאָלץ

דאָנערשטיק אָוונט, דעם 13טן מאי 1982, עטלעכע טעג פֿאַר דעם אייַדער עס איז פֿאַרגעקומען די גרויסע פייערונג אין וואָל־דאָרף־אָסטאַריַא, געווידמעט דאָס דערשיינען פון דעם גרויסן ביאַליסטאָקער יזכור־בוך און פופציק יאָר עקזיסטענץ פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, האָבן מיר געהאָט אַ פּייער־לעכן מיטינג פון דער באַארד אָוו דירעקטאָרס, ביי אונז אין צענטער, ביי אַ היימישן מאָלצייט. די דאָזיקע צוזאַמענקונפט איז פֿאַרגעקומען אויף לכבוד די גרויסע וואָס זיינען געקומען צו אונזער אונטערנעמונג אין וואָלדאָרף־אָסטאַריַא, גרעסט פון אויסלאַנד און פון איבער אַמעריקע.

דער אָוונט איז געפירט געוואָרן פון סאָל קרים, פֿאַרזיצער פון דער באַארד אָוו דירעקטאָרס פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשן. ביי יענעם אָוונט זיינען מיט באַגריסונגען אַרויסגעטראָטן: אַדוואָקאַט צבי קלעמענטי־נאָווסקי פון מדינת ישראל, מיכה גאָלדמאַן מעיאַר פון כפר תבור, פּראָפעסאָר שמואל עברי פון באַלטימאָר, יוסף דאָברימאַן פון שיקאָגאָ, סעם טשודנו (אין נאָמען פון ביאַליסטאָקער קלוב אין מיאַמי ביטש), דוד גאָלדבערג פון מיאַמי ביטש, סעם סאָלאָזש, משה קרעמער, אברהם מינץ, י. שמולעוויטש, איסאַק ריבא־לאָווסקי און אַנדערע. עס איז געווען אַ היימישער אויסטויש פון מיינונגען, וואָס האָט געהאַט פאַר אַ ציל נאָך מער צו פֿאַרבעסערן און אויסברייטערן אונזער גמיינזאַמע ארבעט וואָס זאָל ברענגען פֿאָזיטיוון רעזולטאַטן פאַר אַלעמען. ביים זעלבן אָוונט זיינען אויך אָנווועזנד געווען אַ צאָל ספּעציעל לאָנדסלייט־גאָסט, ווי מר. און מרס. יעקב קאַלעצקי, פֿאָל סאַמטער מיט זיין פרוי (פון דערהיים פארעצקי) פון פּאַריז, טאָלי נאַטאָוויטש פון שוועדן, און אָנדערע. די מערסטע גאָסט, פון אויסלאַנד און פון פאַרשידענע שטאָט אין אַמעריקע, צו דער גרויסער פייערונג אין וואָלדאָרף־אָסטאַריַא, זיינען אָנגעקומען קיין ניו יאָרק צומאָרגנס, און אויך שבת אָוונט און זונטיק פרי. עס זיינען געקומען הירש און סטאָלאַ פייגין פון אַרגענטינע, אַרנאָלד באָגאָן פון בעלגיע, דר. שמואל פּיסאַר מיט זיין פרוי יהודית פון פּאַריז און אָנדערע.

וועגן דער גרויסער איינדרוקספֿולער פייערונג אין וואָל־דאָרף־אָסטאַריַא, וואָס איז פאַרגעקומען זונטיק בייטאָג, דעם 16טן מאַי, דרוקן מיר אַ באַזונדערן באריכט אין דער היינטיקער „ביאַלי־סטאָקער שטימע". איך וויל דאָ אָבער אויסדריקן אַ האַרציקן דאַנק און אָנערקענונג צו דער ספּעציעלער קאָמיטע, וואָס איז געווען אַקטיוו ביי דער פייערונג אין וואָלדאָרף־אָסטאַריַא, כדי אַלץ זאָל זיין אין אָרדענונג. אין דער דאָזיקער קאָמיטע זיינען געווען: סאָל און עטל קרים, טשאַרלס און ראָוז שוועכער, דבורה מינץ, מאַלי ריבאַלאָווסקי, דינה מעדוועדעוו, ראָוז סאָלאָזש, ראַיַא זאָק און יהושע שעכטער.

מיטן אָרויסגעבן דעם גרויסן מאָנומענטאַלן ביאַליסטאָקער יזכור־בוך, דורכן ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, האָבן מיר אַלע דערגרייכט אַ גרויסן ציל. עס קומט פאַר דעם אַלעמען אָנער־קענונג און לויב. לאָמיר זיך אָבער ניט באָנוגענען מיט דעם, כאָטש דאָס איז אַן אומגעהויערע דערגרייכונג. לאָמיר אויך ווייטער, טאָקע אַלע צוזאַמען און מיט גמיינזאַמע כוחות, מאַכן געהעריקע אָנשטרענגונגען און באַמיאונגען ביים אָנצייכענען און דורכפירן אַקטיוויטעטן און פּלענער מיט טריישאָפט און איבערגעבנקייט, אַז דאָס זאָל זיין לטובת אונזערע לאָנדסלייט ביי אונז אין אַמעריקע, ווי אויך פאַר די לאָנדסלייט אומעטום אין דער וועלט. לאָמיר אָנגיין מיט באַנייטע אַקטיוויטעטן לטובת דעם ביאַלי־סטאָקער יחוס, לטובת אידישע אינטערעסן און פאַר מדינת ישראל.

אַכטונג ביאַליסטאָקער לאָנדסלייט
אין מדינת ישראל

דערמיט מאָכן מיר באַקאַנט, אַז דער ניי־דערשינענער וויכטיקער מאָנומענטאַלער

ביאַליסטאָקער יזכור־בוך

איז איצט אויך צו באַקומען אין מדינת ישראל
אויף פֿאָלגענדע אַדרעסן:

ארגון יוצאי ביאליסטוק	אברהם שייקעוויטש
רחוב דיזנגוף 158	201 בן יהודה
תל־אביב	תל־אביב
א. צינאָוויטש	אריה עפּראָן
אַלפּערט 9	רחוב קראוסע 32
קרית ביאליסטאק	חולון

די גרויסע ביאַליסטאָקער איינדרוקספולע פייערונג אין וואַלדאָרף אַסטאָריאַ

פון א. ביאַליסטאָקער

איבער 300 ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, אַנגעזעענע געסט און פריינט, האָבן זיך באַטייליקט אין דעם אימפּאָזאַנטן צוזאַמענ־קונפט, זונטיק בייטאָג, דעם 16טן מאַי, 1982, וואָס איז דורכ־געפירט געוואָרן פון אונזער ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל.

די וויכטיקע אונטערנעמונג, וואָס איז פאַרגעקומען אין וואַל־דאָרף אַסטאָריאַ האָטעל, איז געווען געווידמעט דאָס דערשיינען פון דעם גרויסן מאָנומענטאַלן ביאַליסטאָקער יזכור־בוך און פופציק יאָר זינט דער גרינדונג פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער.

צו דער פייערונג זענען אויך געקומען ספּעציעלע פאָר־טרעטער פון די ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפטן אין מדינת ישראל, אַרגענטינע, בעלגיע און פראַנקרייך.

פון תל אביב איז געקומען דער באַקאַנטער לאַיער, פירער פון דער ציוניסטישער באַוועגונג, צבי קלעמענטינאָווסקי, וועלכער איז

איסאַק ריבאַלאָווסקי

באַווייזט דעם ניי־דערשינענעם יזכור־בוך פאַרן גרויסן עולם.

געווען דער פאָרזיצער פון דער לעצטער קהילה אין ביאַליסטאָק, ביים אויסברוך פון דער מלחמה אין סעפּטעמבער 1939.

פון בוענאָס־איירעס איז געקומען דער באַקאַנטער דאָרטיקער כלל־טוער, פירער פון די ביאַליסטאָקער אידן, צבי פייגין, וועלכער האָט אין צייט פון דער מלחמה דורכגעמאַכט ליידן און פיין אין די נאַציש טויט־לאָגערן.

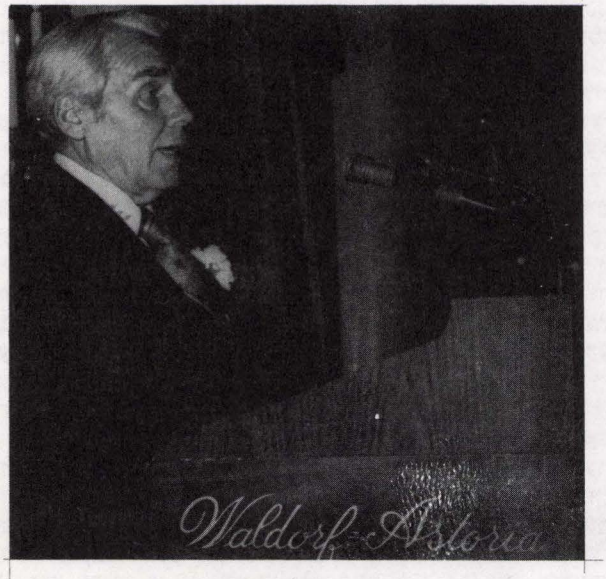
עס איז צו דער פייערונג אויך ספּעציעל געקומען דער חשוב׳ער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן פון בעלגיע, אהרן באַגאַן, וועלכער איז גוט באַקאַנט אַלס גרויסער אונטערנעמער פון בויען בריקן. א חוץ דעם זענען אויך געקומען א צאָל אַנגעזעענע לאַנדס־לייט פון שיקאַגאָ, מיאַמי, פילאַדעלפיע און פון אַנדערע שטעט אין אַמעריקע.

דער הויפּט־רעדנער ביי דער גרויסער אונטערנעמונג איז געווען דער באַרימטער אינטערנאַציאָנאַלער לאַיער, שריבער, גע־לערנטער און רעדנער דר. סעמיועל פיסאַר, דער אינגסטער ביאַליסטאָקער גראַטוועטער פון אוישוויץ, וועלכער איז ספּע־ציעל געקומען פון פאַריז מיט זיין פרוי. אויך די חשוב׳ע לאַנדס־לייט קלעמענטינאָווסקי און פייגין זענען געקומען מיט זייערע פרויען. אַזוי איז אויך געווען מיט די אַנדערע געקומענע געסט אויסער ניו יאָרק.

דער איינדרוקספולער באַנקעט, איז געעפנט געוואָרן פון רובין בינדלער, ערן־פּרעזידענט פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל.

רובין בינדלער, וועלכער איז איינער פון די גרינדער פון דער ביאַליסטאָקער היים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשן, האָט אויפגעלעבט די צייט פון מיט יאָרן צוריק ווען די אינסטיטוציע איז געגרינדעט געוואָרן. ער האָט אַרויסגעבראַכט אינטערעסאַנטע פאַקטן וועגן די 50 יאָר דערגרייכונגען פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער וואָס איז א שטאָלץ פאַר אַלע לאַנדסלייט.

מר. בינדלער האָט אין וואַרעמע וועדטער באַגריסט די פאָר־זאַמלטע און צום סוף פאַרגעשטעלט אַלס טאָוסטמייסטער פון דער צוזאַמענקונפט דעם באַוואוסטן אידישן כלל־טוער, באַקאַנטער

י. שמולעוויטש

רעדאַקטאָר פון יזכור־בוך, רעדט ביי דער פייערונג.

אינדוסטריאַליסט און פילאַנטראָפּ פון קליוולאַנד, אַהאיאַ, חשוב׳ער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן — מאָקס ראָטנער.

מר. ראָטנער, וועלכער איז אין אַמעריקע שוין העכער זעכציק יאָר, האָט פאַר דעם גרויסן עולם אויפגעלעבט די אַמאַליקע אידישע ביאַליסטאָק, וואָס איז אומגעבראַכט געוואָרן פון די נאַציס מיט די דאָרטיקע 60 טויזנט אידן.

מאָקס ראָטנער, וועלכער איז געווען דער איניציאַטער און שטויס־קראַפט אַרויסצוגעבן דעם נייעם גרויסן יזכור־בוך, האָט געריידט מיט גרויס בענקשאַפט וועגן דער אַלטער היים. ער האָט אויך אויסגעדריקט גרויס צופרידנהייט פון דערגרייכן אַרויס־צוגעבן דעם יזכור־בוך, וואָס וועט ביי די לאַנדסלייט אָפּגעהיט ווערן מיט ליבע און מיט טריישאפט, אויך ווי א מאָנומענט נאָך דער אומגעבראַכטער אידישער ביאַליסטאָק.

מר. ראָטנער האָט אויסגעדריקט די האָפענונג, אַז אויך די קינדער און אייניקלעך פון ביאַליסטאָקער אידן וועלן לייענען דעם בוך, כדי זיך צו באַקענען מיט זייער אָפּשטאַם און יחוס. מאָקס ראָטנער האָט מיט זיך געבראַכט צו דער פייערונג, פון קליוולאַנד, כמעט זיין גאַנצע משפּחה וועמען ער האָט פאַרגעשטעלט פאַרן

פון רעכטס צו לינקס: סעם און עטל קרים, דר. סעמיועל פּיסאַר, סטעלאַ און הירש פייגין, פרוי יהודית פּיסאַר, איסאַק און מאַלי ריבּאַלאָווסקי.

עולם. אויף דער איניציאַטיוו פון מר. ראָטנער זיינען צו דעם איינדרוקספולן יום־טוב געקומען א צאָל פּראָמינענטע פּערזענלעכקייטן פון די אַמעריקאַנער און ישראל ביזנעס־קרייזן, ווי אויך זיינע פּערזענלעכע פריינט. צוויישן זיי איז אויך אַנוועזנד געווען דער באַוואוסטער אינדוסטריאַליסט פון קליוולאַנד, אוירווינג סטאון, אַנפירער פון דער גרויסער „אמעריקען גריטינגס קאָרפּאָרעישאַן".

סעם סאַלאַזש, דער ענערגישער פּרעזידענט פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פּאָר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל, האָט פּאָר דעם פּאַרזאַמלטן עולם אַרויסגעבראַכט רירנדיקע פּאָקטן וועגן זיינע פיינלעכע איבערלעבענישן ביי די נאַציס און ווי אַזוי ער האָט זיך געראַטעוועט פון א זיכערן טויט. ער האָט דערציילט ווי אַזוי ער איז אין דער לעצטער מינוט אַנטלאָפן פון א טראַנספּאָרט, וואָס האָט געפירט אידן אויף פאַרניכטונג קיין טרעבלינקע. מר. סאַלאַזש, וועלכער האָט נאָכן אַנטלויפן געלעבט אַלס פּויליש אינגל און ער איז אַרומגעגאַנגען פּאָרשטעלט מיט א צלם אויף זיין האַלז, האָט אַזוי אַרום אויך געהאָלפן אידן אין געטא דורך אַריינשמוגלען פּאָר זיי שפּייז. סעם סאַלאַזש, וועלכער איז איצט א פּראָמינענטער אונטערנעמער אין דער פּלייש־אינדוסטריע, איז געבליבן לעבן דער אייניקער פון עלף קינדער אין זיין משפּחה. אויך זיינע טאַטע־מאַמע און פיל אַנדערע נאָענטע, זיינען אומגעבראַכט געוואָרן פון די היטלעריסטישע מערדערס. סעם סאַלאַזש האָט אויך צו דער פייערונג אין וואָלדאָף אַסטאָריא געבראַכט מיטגלידער פון זיין משפּחה, ווי אויך פּערזענלעכע פריינט זיינע, מיט וועמען ער איז אין פּאַרשיידענע ביזנעס־פּאַרבינדונגען.

עס האָט נאָכדעם פּאָרן עולם געזעדט דער באַקאַנטער אידישער שרייבער, י. שמולעוויטש, רעדאַקטאָר פון דעם גרויסן ביאַליסטאָקער יזכור־בוך. ער האָט איבערגעגעבן אינטערעסאַנטע איינצלהייטן וועגן דעם ווי אַזוי עס איז דערגרייכט געוואָרן צו שאַפן דעם ווירדיקן און וויכטיקן בוך, כאָטש עס זיינען דערביי

עס זיצן ביים טיש; פון רעכטס צו לינקס: וועלוול און בובי שטשופּאַק, ראַיאַ און טשאַרלי פּייגנבלאַט, מאַשע און גדליה לין, לאה און סעם טשודען, סידני און יעטא אייזנער, יוסף און נעשקע דאָברימאַן. אין פראָנט זיצן מר. און מרס. הערשל מאַן. בּיי די טישן זיצן אויך משה'ל און סאָניאַ ראָטענבערג, חוה און הערשל קאסטרע.

צבי קלעמענטינאָווסקי,
פון ישראל, אין זיין באַגריסונג.

צבי פייגין
באַגריסט אין נאָמען פון אַרגענטינער לאַנדסלייט.

געווען פאַרשיידענע שוועריקייטן און שטערונגען. ניט געקוקט אָבער אויף דעם אָלעם, איז דאָס דערגרייכן אַרויסצוגעבן דעם יזכור־בוך פאַרגעקומען אין משך פון אַ קורצער צייט. י. שמו־לעוויטש האָט געלויבט די פירער, טוער און מיטגלידער פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, פאַר זייער איבער־געגעבנקייט און הילף ביים צואיילן אַרויסצוגעבן דעם יזכור־בוך. די דאָזיקע אויסגאָבע, האָט שמולעוויטש אָנגעוויזן, וועט געוויס אויך אַרויסרופן אַ געהעריקן אינטערעס בייַ די ביאַליסטאָקער אידן און פריינט אומעטום. דער גרויסער ספר איז אַן אייביקע ווירדיקע מצבה פאַר דער אָמאָליקער באַרימטער אידישער ביאַליסטאָק, דאָס איז אַן אייביקער מאָנומענט פאַר די קדושים און מארטירער.

צבי קלעמענטינאָווסקי, וועלכער איז פירער פון דעם „אירגון יוצאי ביאַליסטוק" אין מדינת ישראל, האָט אויסגעדריקט אָנער־קענונג די פירער פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, פאַר דערגרייכן דעם גרויסן ציל. ער האָט אויסגעגעבן אַ גרוס פון די לאַנדסלייט אין ישראל און וועגן זייערע טעטיקייטן, ווי אויך וועגו דער לאָגע אין מדינת ישראל. מר. קלעמענטינאָווסקי האָט אויפגעלעבט די צייט פון דער אָמאָליקער בליענדער אידישער ביאַליסטאָק, וואָס האָט אַרייַנגעשריבן אַ וואונדערלעכן קאַפיטל אין דער געשיכטע פון אונזער פאָלק. ער האָט אויך דערציילט וועגן דער לעצטער אידישער קהילה אין ביאַליסטאָק, ביים אויסברוך פון דער צווייטער וועלט־מלחמה, וועמענס פאַרזיצער ער איז געווען. צבי קלעמענטינאָווסקי האָט אויך איבערגעגעבן ווי אַזוי ער האָט זיך געראַטעוועט פון די נאַציס, ממש אין דער לעצטער שעה, איידער זיי זיינען אַריַינגעקומען אין ביאַליסטאָק. צום סוף האָט מר. קלעמענטינאָווסקי געראָפן צו צוזאַמענאַרבעט און קאָאָפּעראַציע צווישן ביאַליסטאָקער אידן אומעטום, כדי צו קענען דערגרייכן גוטע רעזולטאַטן.

נאָכדעם האָט געראַדט הירש פייגין, וועלכער האָט אויס־געדריקט באַגייסטערונג וועגן דעם נייעם גרויסן יזכור־בוך. ער האָט אויסגעדריקט אָנערקענונג פאַר די פירער פון דעם ביאַלי־סטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, פאַר זייערע אָנשטרענגונגען ביים

אויפן בילד זעט מען: ראָוז און טשאַרלס שוועכער, ד. סאַקס, מאַרטין מינעס און פרוי, מר. און מרס. י. מעלענדער, נייטען קאָהען, הערשל סעדער און אנדערע.

עס זיצן פון רעכטס צו לינקס: מר. און מרס. נעט שאַפראַן, הענטשא גאַנזבורג, מרס. אוירווינג סטאָון, מרס. רות ראַטנער־מילער, מיס דעבּי ראַטנער, אייבּ מילער, דזשאַני שאַפראַן.

דערגרייכן דעם וויכטיקן ציל. מר. פייגין האָט דערביי איבער־געגעבן האַרציקע גרוסן און וואונטשן פון די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט פון דער וויטער ארגענטינע, און ער האָט געוואונטשן דערפאָלג אין די וויטערדיקע פאַרמעסטן. אויסצוגן פון הירש פייגינ׳ס רעדע, איז געדרוקט, אויף אן אַנדער אָרט, אין דער היינטיקער „ביאַליסטאָקער שטימע".

דוד גאָלדבערג, וועלכער איז אין פאַרלויף פון צוואַנציק יאָר געווען טשערמאַן פון דער באָארד אוו דירעקטאָרס פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, און וועלכער וואוינט איצט מיט זיין פרוי אין מיאַמי, האָט אויף א האַרציקן אופן באַגריסט דעם עולם. ער האָט גערעדט וועגן דעם גרויסן צענטער און היים פאָר עלטערע מענטשן אויף דער איסט סאַיד, וואָס איז מיט א האַלבן יאָרהונדערט צוריק געבויט געוואָרן פון טרייַע אידעאַליסטן־לאַנדסלייט.

מר. גאָלדבערג האָט געגעבן אן אָפשאַצונג וועגן 50 יאָר וויכטיקע אַקטיוויטעטן פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער. ער האָט אויסגעדריקט שטאַלץ פון דעם, וואָס אויך ער מיט זיין פרוי, ראָוז, זיינען אַקטיוו אַלע יאָרן אין דעם זייער וויכטיקער און פאָפו־לערער אידישער פאַלקס־אינסטיטוציע.

מיט גרויס שפּאַנונג האָט דער פאָרזאַמלטער עולם זיך צוגע־הערט צו דער איינדרוקספולער רעדע פון דר. סעמיועל פּיסאַר. ער האָט דערציילט וועגן זיין אַמאַליקער היים אין ביאַליסטאָק, און וועגן זיינע ליבע נאָענטע וואָס זיינען אומגעבראַכט געוואָרן פון די נאַציס. דר. פּיסאַר האָט אויך אַרויסגעבראַכט רירנדיקע פאַקטן וועגן זיינע ביטערע איבערלעבענישן ביי די נאַציס אין די טויט־לאָגערן און אַנדערע ערטער, וואו ער איז געווען אַלס יונגער בחור. מיט א פאַרכאַפּטן אָטעם האָבן זיך אַלע צוגעהערט צו זיינע שילדערונגען וויי אַזוי ער האָט זיך געראַטעוועט פון א זיכערן טויט. שמואל פּיסאַר האָט אויסגעדריקט גרויס צופרידנהייט פון דעם וואָס ער איז צווישן זיינע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, וועלכע זיינען אים ליב און נאָענט. ער האָט אויך געלויבט די פירער און אַלע טוער פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, פאָר אַרויס־געבן דעם מאָנומענטאַלן יזכור־בוך. וועג דר. פּיסאַר האָט גע־האַלטן זיין רירנדיקע רעדע, האָט מען ביי פיל אָנוועזנדע אין זאַל געזען טערערן אין זייערע אויגן.

צום סוף פון דעם אימפּאָזאַנטן באַנקעט איז דער גרויסער עולם אויף א האַרציקן אופן באַגריסט געוואָרן פון איסאַק ריבא־לאָווסקי, דער דינאָמישער געשעפטס־סעקרעטאַר פון דעם ביאַלי־

אויפן בילד זיינען, פון רעכטס צו לינקס: פרוי אַדאַ און ה. איינהאָרן, בען ביינדער, דר. מעטיו קוליש און פרוי דאַיען, טעד פינין, פרוי ראַיאַ זאַק, פרוי ראַיאַ פאַרעצקי, פרוי טאַניא פאַרעצקי, פאָל שוחט און אַנדערע.

איסאַק ריבאַלאָווסקי
ווערט באַגריסט פון אוירווינג סטאָון, פון קליוולענד.

סטאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשן. ער האָט באַדאַנקט אַלעמען פאַר דער מיריישאַפט און הילף וואָס ווערט ארויסגעוויזן צו דער וויכטיקער אינסטיטוציע, און פאַר העלפן ארויסגעבן דעם גרויסן יזכור־בוך. מר. ריבאַלאָווסקי האָט אויך באַגריסט אַ צאָל לאַנדסלייט, וועלכע זיינען געקומען פון פאַר־שיידענע שטעט צו דער וויכטיקער און איינדרוקספולער פייערונג. ביים סוף פון זיין רעדע האָט איסאַק ריבאַלאָווסקי געדרופן די לאַנדסלייט און פריינט זיך איינצושאַפן דעם נייעם מאָנומענטאַלן ביאַליסטאָקער יזכור־בוך. אַלס ענטפער אויף זיין אַפּיל האָבן אַ גרעסערע צאָל אָנווועזנדע גלייך אויפן אָרט צוגעטראָגן פאַר־שיידענע סומעס געלט, און מען האָט זיי צוגעטיילט דעם בוך.

די פאָרזאַמלטע ביי דער גרויסער פייערונג האָבן דערביי אויסגעדריקט דאָנקבאַרקייט און אַנערקענונג צום ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק פאַר ארויסגעבן אָזא ווערטפולן בוך, וואָס פאַראייביקט הונדערטער יאָרן אידיש לעבן אין ביאַליסטאָק, דעם גרויזאַמען חורבן און וויידערשטאַנד ביי די נאָצים, ווי אויך וועגן דעם לעבן פון די לאַנדסלייט איצט אין פאַרשידענע טיילן וועלט. עס דאַרף פאָרצייכנט ווערן, אַז פיל ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט וואָס האָבן זיך באַטייליקט אין דער גרויסער און וויכטיקער פייערונג, האָבן מיט זיך אויך געבראַכט זייערע יונגע פאַר־היראָטע קינדער, ווי אויך איניקלעך.

אין דער פייערלעכער צוזאַמענקונפט האָט זיך אויך באַ־טייליקט די באַוואוסטע זינגערין שושנה ראָן, וועלכע איז ארויס־געטראָטן אין אַ ספּעציעלער צוגעקליבענער פראָגראַם מיט אידישע, העברעאישע און ענגלישע לידער. די קינסטלערין איז דערפאַר באַשאַנקען געווארן פון עולם מיט וואַרעמע פאַרדינטע אַפּלא־דיסמענטן.

צום סוף איז סערווירט געווארן אַ פולער היימישער, כשר׳ער מאָלצייט. דער חשוב׳ער וויס־פּרעזידענט פּאָל שוחט, האָט גע־מאָכט די המוציא איבער דער חלה. דער עולם איז זיך פונאַנדער־געגאַנגען אין אַ געהויבענער שטימונג און מיט נייעם מוט, נאָכ־מער צו פאָרשטאַרקן און פאָרגרעסערן די אַקטיוויטעטן און הילפס־גרייטקייט פאַרן ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, וואָס פירט אַן כסדר וויכטיקע אַקטיוויטעטן פאַר די לאַנדסלייט, פאַר אידישע אינטערעסן בכלל און פאַר מדינת ישראל.

שושנה ראָן
אין איר פּרעכטיקן געזאַנג.

באַגריסונגס־רעדע פון הירש פּייגין ביי גרויסער פייערונג אין וואַלדאָרף אַסטאָריאַ, אין נאָמען פון די לאַנדסלייט אין בוענאָס־אייראָס

אויסצוגן פון דער איינדרוקספולער באַגריסונגס־רעדע וואָס אונזער חשובער לאַנדסמאַן הירש פּייגין, פון בוענאָס אייראָס, האָט געהאַלטן ביי דער גרויסער פייערונג אין וואַלדאָרף אַסטאָריאַ.

איך און מיין פרוי סטעלא וועלכע זיינען ספּעציעל דעלעגירט געווארן פון „בית ביאַליסטאָק" אין בוענאָס אייראָס — וואָס איז דער פאָרבאַנד פון די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און אומגעגנט אין ארגענטינע, פון וועלכן, איך האָב דעם כבוד צו זיין זייער ערן־פאָרזיצער, — האָבן מיטגעשיקט צו אייך זייערע וואַרעמסטע ברכות, צום היינטיקן סיום פון ביאַליסטאָקער יזכור־בוך, און צו דער גרויסער פייערונג פון פופציק יאָר פון היגן ביאַליסטאָקער צענטער, וועלכער איז באַקאַנט אין אַלע ישובים אין דער גאַנצער וועלט וואו עס געפינט זיך נאָר א ביאַליסטאָקער איד.

די ביאַליסטאָקער אידן, מיינע חברים און פריינט פון בוענאָס אייראָס, ביי וועמען עס קלאַפּט א וואַרעם האַרץ, זיינען צופרידענע צו זיין מיט אייך אין קאָנטאַקט און זיי פילן זיך באַזונדער גליק־לעך איצט, צו קענען זיין מיט־שותפים צו אייער גרויסער אונטער־נעמונג, וועלכע מיר פייערן דאָ איצט, — צו האָבן דערלעבט דעם טאָג, ווען דער גרויסער ביאַליסטאָקער יזכור־בוך, האָט דערזען די ליכטיקע שיין! דאָס איז דאָך דער אומשטערבלעכער אייביקער מאָנומענט, וואָס מיר שטעלן, נאָך אונזער פאַרשניטענער היים־שטאָט ביאַליסטאָק און אירע קדושים...

דאָס איז דער גרויסער חוב, וואָס מיר האָבן וויניקסטנס גע־קענט דערפילן לגבי אונזערע פאַרשניטענע עלטערן, ברידער און שוועסטער!...

אויף אונזער דור איז אויסגעפאַלן דער הייליקער חוב דאָס צו טאָן! געבענטשט זאָל זיין אייער־אונזער ביאַליסטאָקער צענטער מיט זיינע שטענדיקע וויכטיקע דערגרייכונגען, לטובת אַלע אונ־זערע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין גאָר דער וועלט. געבענטשט זאָל זיין איר אומדערמידלעכער געזעלשאַפטלעכער טעטיקייט, מיט חשוב׳ער הצלחה אין אַלע אייערע אונטערנעמונגען, אין אַלע אייערע דירעקטאָרן, מיטגלידער און מיטהעלפער, און דער חשוב׳ער רעדאַקטאָר פונ׳ם ביאַליסטאָקער יזכור־בוך, דער זשור־נאַליסט און באַקאַנטער שרייבער י. שמולעוויטש. זייט געבענטשט איר אַלע, אַלע, וועלכע האָבן צוגעהאָלפן פאַרווירקלעכן די הייליקע אויפגאַבע.

די געשיכטע און די קומענדיקע דורות, וועלן וויסן ווי עס אַפּצושאַצן.

באַגריסונג פון דעם פאַרבאַנד פון ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און אומגעגנט אין אַרגענטינע, צו דער גרויסער פייערונג אין וואַלדאָרף אַסטאָריאַ

די ווייטערדיקע באַגריסונג פון דעם ביאַליסטאָקער פאַרבאַנד אין בועאַנאָס־אייראָס, איז אונטערגעשריבן געוואָרן פון פריינט יצחק צעסלער, סעקרעטאַר פון דעם פאַרבאַנד.

אין היינטיקן פרייַדיקן טאָג פון סיום הספר, פון גרויסן ווערק ווי עס איז דאָס ביאַליסטאָקער יזכור־בוך, — וועלכן די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין אַמעריקע האָט זיך לסוף איינגעגעבן אַרויסצוגעבן און מיט דעם שטעלן, דעם אייביקן מאָנומענט נאָך אונדזער באַליבטער, פאַרשניטענער היימשטאָט ביאַליסטאָק און אירע קדושים, — נאָך 39 יאָר נאָך אונזער פאַלקס קאַטאַסטראָפע, ווילן מיר, די ביאַליסטאָקער משפחות אין אַרגענטינע, דורך דער פאַרשטייַערשאפט פון אונזער פאַרבאַנד, וועלכער הייסט „בית ביאַליסטאָק", אויסדריקן אונזערע וואַרעמסטע געפילן, אַנער־קענונג און באַגריסונגען פאַר די טייַערע בני־עיר, חברים און פריינט, איבערגעגעבענע עסקנים און עקשנים, וועלכע האָבן דער־פירט דעם ענין יזכור־בוך צו אַ גליקלעכן סוף!

דאָס אַרויסגעבן דעם ביאַליסטאָקער יזכור־בוך, שטעלט מיט־זיך פאַר און וועט פאַרבלייבן דער אייביקער מאָנומענט פאַר די קומענדיקע דורות, וואָס וועט קיינמאָל ניט צעבראָכן ווערן און פאַרשווינדן, און וועט דערציילן פאַר די קומענדיקע היסטאָ־ריקער, וועגן דער אומגעברָאכטער, וואונדערבאַרער אידישער קהילה קדושה, וועלכע האָט געהייסן ביאַליסטאָק און געשפילט אַזאַ וויכטיקע ראָל אין דעם אידישן לעבן פון מזרח אייראָפּע און אין דער גאַנצער אידישער וועלט!

די אָפּקלאַנגען, וועגן אייער גרויסן אויפטו, וועלן אָפּגעשאַצט ווערן אומעטום אויף שטענדיק. און מיר, די ביאַליסטאָקער אַרגע־טינער אידן, פילן זיך גליקלעך צו קענען זיין ערנסטע מיט־שותפים, צו דעם הייליקן מאָנומענט וועלכן מיר שטעלן היינט נאָך אונזער אומגעברָאכטער, פאַרשניטענער קהילה און דערמאָר־דעטע ברידער און שוועסטער — איבערזעצנדיק און צוגעבנדיק דעם שפּאַנישן טייל, פאַר די יעניקע, וועלכע געפינען זיך אין די שפּאַניש־ריידנדיקע לענדער און פאַר זייערע קינדער און קומע־דיקע דורות.

אונזערע ברכות און דאַנק־אויסדרוקן, פאַר אייך, אונזערע טייַערע בני־עיר אין אַמעריקע, וואָס איר האָט אונז געגעבן אָט־די גאָלדענהייט, האָבנדיק אַזוי־אַרום גאָלדייזט אַזאַ אָנגעוווייטיקטע און וויכטיקע פראָבלעם.

מיר מיינען און שאַצן אויך אָפּ, אַז דאָס אָלץ איז מעגלעך געווען, אַ דאַנק אייער אומעטום־באַקאַנטער אינסטיטוציע, ווי עס איז דער „ביאַליסטאָקער צענטער, שפּיטאָל און היים פאַר אָלטע לייט", וועמענס יובל איר פייערט אויך היינט און וועמענס טיכ־טיקע עסקנים, ווי עס זיינען געווען דוד סאָהן ז"ל און אַנדערע, וועלן ניט פאַרגעסן ווערן. און די היינטיקע: כן יבדלו לחיים, ווי עס איז דער דינאַמישער איסאַק ריבאַלאָווסקי און די אַנדערע פירער און טוער — זייט אָלע באַגריסט און געבענטשט!

באַגריסונג פון בועאַנאָס־אייראָס פון שמואל צעסלער און פרוי צום דערשיינען פון ביאַליסטאָקער יזכור־בוך

טייַערע פריינד,

מיין באַשיידענע באַגריסונג פאַר אייך אָלע, וועלכע האָבן בלב ונפש זיך אָפּגעגעבן מיט רעאַליזירן אָזאַ וויכטיקן און קאָלאָסאָלן פאַרמעסט, צו שטעלן אַ גייסטיקע מצבה לזכר דער טראַגיש־פאַר־שניטענער עדה אומשולדיקע אידן פון דער באַליבטער און ניט פאַרגעסענער היימשטאָט ביאַליסטאָק.

זאָלן געשטאַרקט זיין אייערע הענט פאַר אַזאַ עבודת הקודש.

מיט די בעסטע גרוסן

שמואל צעסלער

באַגריסונג פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין מעלבורן, אויסטראַליע צו דער גרויסער פייערונג אין וואַלדאָרף אַסטאָריאַ

די באַגריסונג פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין מעל־בורן, אויסטראַליע, איז אונטערגעשריבן געוואָרן פון דער פריינדין מרס. אסתר אלפערט, די סעקרעטאַרין פון צענ־טער.

טייַערע לאַנדסלייט,

אין נאָמען פון פרעזידענט, פריינד מ. פיט, און די עקזע־קוטיוו פון ביאַליסטאָקער צענטער אין מעלבורן, אויסטראַליע, האָב איך דעם כבוד אייך צו באַגריסן צו דער היסטאָרישער דאָטע פון דער 50 יעריקער עקזיסטענץ פון אייער וואונדערבאַרער פאַר־צווייגטער אינסטיטוציע, וואָס טראָגט דעם נאָמען „ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו־יאָרק" און אויך דאָס דערשיינען פון אונזער לאַנג־דערוואַרטעטן יזכור־בוך.

באַהויכט מיט דער גייסטיקער שעפּערישקייט פון אונזער היים־שטאָט ביאַליסטאָק, האָבן די אימיגראַנטן אין דעם נייעם, פאַר זיי לאַנד אָמעריקע, צוזאַמען מיט זייער זאָרג פאַר זייער אייגענער עקזיסטענץ, אָנגעהויבן די ברייט־פאַרצווייגטע, געזעלשאַפטלעכע אַרבעט, פאַר די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין אָמעריקע, און צו גאָבן אויך גרעסערע הילף פאַר זייער היים־שטאָט ביאַליסטאָק און פאַר ישראל.

די געטרייַע בויער פון ביאַליסטאָקער צענטער, אונטער דער אָנפירונג פון דעם פאַרדינסטפולן, אונזער אָלעמענס באַליבטן דוד סאָהן ע"ה, האָבן געהאָט די פאַרשטענדעניש און דעם ווילן צו העלפן דעם עלענטן עלטערן אימיגראַנט צו גאָבן אים אַ דאַך איבערן קאָפּ, און מיט זייער אונטערנעמונגס־גייסט, אויסגעבויט אַן אייגענע הויז, וואָס האָט אייך באַרימט געמאַכט, וווייט אויסער די גרענעצן פון אָמעריקע.

מיר דריקן אייך אויך אָנערקענונג און צו וויטערדיקע פרוכט־באַרע אָקטיוויטעטן גיבן מיר אייך אונזער האַרציקע ברכה!

באַגריסונג און אַ מתנה פון דעם באַרימטן קינסטלער בען און זיין פרוי

צום דערשיינען פון דעם גרויסן מאָנומענטאַלן ביאַליסטאָקער יזכור־בוך, האָבן מיר באַקומען אַ וואַרעמע באַגריסונג פון אונזער חשובן לאַנדסמאַן און באַרימטן קינסטלער בען, מיט זיין פרוי, פון פאַריז.

אין דער באַגריסונג דריקן בען מיט זיין פרוי, גערא, אויס לויב און אָנערקענונג פאַר די פירער און טוער פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, פאַר די פיל אָנשטרענגונגען אַרויסצוגעבן דעם ווירדיקן בוך. דער גרויסער יזכור־בוך — שרייבן אין זייער באַגריסונג בען מיט זיין פרוי גערא — וועט אויף אייביק בלייבן אַ ווירדיקער מאָנומענט פאַר דער אָמאָליקער באַרימטער אידישער ביאַליסטאָק, ווי אויך אַ שטענדיק־דויערהאָפּטע מצבה פאַר די צענדליקער טויזנטער אידישע מענער, פרויען, קינדער און זקנים, וואָס זיינען אומגעבראַכט געוואָרן פון די נאַצישע מערדערס.

גלייכצייטיק מיט דער באַגריסונג האָבן אונזערע טייַערע פריינט, דער גרויסער קינסטלער בען מיט זיין פרוי, מיטגעטיילט דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, אַז זיי האָבן באַשטימט פאַר אונז אַ גרויס קינסטלעריש בילד, אָלס מתנה, וועמענס איינ־קונפט בייַם פאַרקויפן דאָס בילד וועט העלפן דעקן די אויסגאָבן פון אַרויסגעבן דעם גרויסן יזכור־בוך.

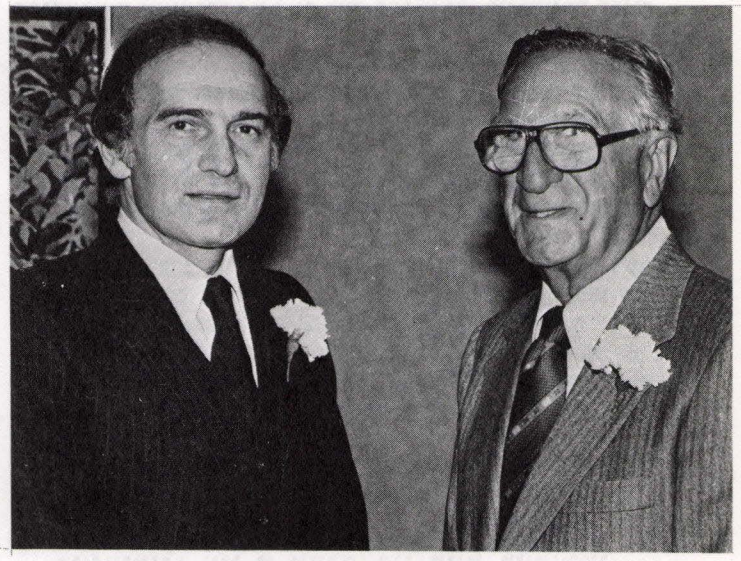
דער ביאַליסטאָקער צענטער שיקט דורך דעם וועג איבער אַ האַרציקן דאַנק צום באַרימטן קינסטלער בען מיט זיין פרוי. מיר ווינטשן זיי געזונט און פרייד, און וויטערדיקע דערפאָלגרייכע יאָרן פון שפּעפּרישקייט פאַר דעם גרויסן קינסטלער.

• שליפּט זיך אָן אָלס מיטגלידער אין ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל!

בילדער פון דער פייערונג אין דעם דראָפּסי אוניווערסיטעט ביים אויסטיילן אויסצייכענונג צו דר. סעמיועל פּיסאַר

אין פאַריקן נומער „ביאַליסטאָקער שטימע", פון ערב פסח היינטיקס יאָר, איז (אויף זייט 4) געווען געדרוקט אַ באַשרייבונג וועגן דער גרויסער פייערונג אין דראָפּסי אוניווערסיטעט אין פילאַדעלפיע, וואו עס איז צוגעטיילט געוואָרן אַ הויכע אויסצייכענונג צו אונזער באַרימטן לאַנדסמאַן דר. סעמיועל פּיסאַר, פאַר זיינע גרויסע און וויכטיקע שרייבערישע דערגרייכונגען אין פאַרבינדונג מיט מענטשנרעכטן, ליידן און הומאַניטעט.

ערשט לעצטנס האָבן מיר באַקומען אַ צאָל אינטערעסאַנטע פאָטאָגראַפיעס פון דער דערמאָנטער פייערונג, וואָס מיר פאָרן עפּנטלעכן דאָ וויייטער.

איזידאָר ל. קירשנער,
טשערמאַן פון באָארד אָוו טראָסטיס פון דראָפּסי אוניווערסיטעט, אַ ביאַליסטאָקער, באַגריסט זיך מיט דר. סעמיועל פּיסאַר.

דר. סאל קאָהען
(פון לינקס), דין פון דראָפּסי אוניווערסיטעט; דר. סעמיועל פּיסאַר, דר. דוד מ. גאָלדענבערג און אַלבערט דזשעי וואוד.

וואַרעמע טעלעגראַמעס פון מדינת ישראל צום דערשיינען פון גרויסן יזכור־בוך

צו דער גרויסער פייערונג לכבוד דעם דערשיינען פון מאַנומענטאַלן ביאַליסטאָקער יזכור־בוך פון 50 יאָר עקזיסטענץ פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשן, וואָס איז פאָרגעקומען זונטיק בייטאָג, דעם 16טן מאי 1982, אין וואַלדאָרף אַסטאָריאַ, זיינען אָנגעקומען אַ גרעסערע צאָל וואַרעמע טעלעגראַמעס און באַגריסונגען פון פאַרשיידענע ביאַליסטאָקער אָרגאַניזאַציעס און יחידים.

אַ זייער האַרציקע טעלעגראַמע־באַגריסונג איז אָנגעקומען פון דעם „אירגון יוצאי ביאַליסטוק" פון מדינת ישראל, מיטן אונטערשריפט פון דעם חשובן פאָרזיצער זלמן ירושלמי. אין זיין באַגריסונג דריקט ער אויס גרויס צופריידנהייט מיטן אָרויסגעבן דעם מאָנומענטאַלן בוך און עס ווערט אונז איבערגעשיקט גוטע וואונטשן פאַר וויטערדיקע וויכטיקע טעטיקייטן און דערגרייכן דערפאָלג. אַן ענלעכע טעלעגראַמע איז אָנגעקומען פון דער אָנפירערשאַפט פון „קרית ביאַליסטאָק", וואָס איז ניט וויייט פון תל־אביב. אויך אין דעם ווערט געלויבט דער ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, פאַר די וויכטיקע אַקטיוויטעטן וואָס מיר פירן.

אַ וואַרעמע טעלעגראַמע צו אונזער וויכטיקער אונטערנעמונג איז אויך אָנגעקומען פון געזעראַל עוזי נאַרקיס, פון ירושלים. פריינט נאַרקיס, וועלכער איז הויפּט־אָנפירער פון בויאונג און אָנטוויקלונג פון נייע ישובים אין מדינת ישראל, איז געווען דער איניציאַטאָר און האָט געהאָלפן עטאַבלירן, אין כפר תבור, די קינדער־היים אויפן נאָמען פון מאַלי און איסאַק ריבאַ־לאָווסקי און דעם מעדיצינישן צענטער אויפן נאָמען פון ראָוז און סעם סאָלאָזש.

אַ האַרציקע באַגריסונג איז אָנגעקומען פון אונזער ליבן לאַנדסמאַן, דער באָוואוסטער שרייבער אברהם זבאַר, פון מעלבורן, אויסטראַליע.

אַ דאַנק בריוו פאַרן ביאַליסטאָקער יזכור־בוך

פון דעם ליבלעכן זקן יעקב לעווין, וועלכער וואוינט אין ניו העיוועז, קאָנעטיקאָט, האָבן מיר באַקומען אַ וואַרעמען דאַנק בריוו פאַר צושיקן אים — אויף זיין בקשה צו אונז — דעם נייעם גרויסן ביאַליסטאָקער יזכור־בוך:

איך שיק אייך מיין טיפן און האַרציקן דאַנק פאַרן יזכור־בוך וואָס איר האָט געשיקט מיר, אַן אַלטן מאַן פון שוין העכער 80 יאָר. איך לעב אַליין און מיין צייט־פאַרטרייב איז צו לייענען אַ צייטונג, אַ בוך. איצט האָט איר מיך פאַרזאָרגט אויף אַ לאַנגער צייט צו לייענען אין דעם יזכור־בוך וועגן דעם לעבן פון די אידן אין ביאַליסטאָק, ווי אויך וועגן זייערע ליידן און אומקום ביי היטלער'ן.

איך שטאַם פון דער ווילנער געגנט, אָבער נאָך דער ערשטער וועלט־מלחמה אין יאָר 1918 האָבן מיר געוואוינט אין גראָדנע. אין איינער פון די דאָרטיקע שוהלן האָבן די נאָציס פאָרטריבן הונדערטער אידן, צווישן זיי אויך מיינע ברידער און שוועסטער מיט זייערע משפחות, און מען האָט זיי פאַרברענט לעבעדיקער־הייט. זיי האָבן געשריען און געבעטן נאָך הילף, אָבער קיינער האָט זיי ניט געהערט...

איך מיט מיין פרוי זיינען אָפּגעפאָרן קיין ארץ ישראל אַ יאָר פאַרן אויסברוך פון דער שרעקלעכער מלחמה. איצט לעבן מיר אין אַמעריקע און די פלאַמען פון דער גרויסער שוהל אין גראָדנע מיט די ברענענדיקע אידן זע איך כסדר פאַר מיינע אויגן...

איך דאַנק אייך נאָכאַמאָל פאַר שיקן מיר דעם נייעם ביאַליסטאָקער יזכור־בוך וואָס איך וועל איצט כסדר לייענען. איך ווינטש אייך לאַנגע יאָרן און פיל דערפאָלג אין אייער ארבעט לטובת כלל־ישראל.

אייער איבערגעבענער פריינט

יעקב לעווין

באַוואוסטער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן אליהו סוראַסקי באַערט און געלויבט פון מלוכה פרעזידענט אין מעקסיקאָ

אין דעם „אלגעמיינעם זשורנאל" פון דאַנערשטיק, דעם 27טן מאי 1982, איז געווען געדרוקט אַן אינטערעסאַנטע קאָרעספאָנדענץ פון דעם באַקאַנטן אידישן שרייבער חיים לאַזדייסקי, פון מעקסיקאָ. אין דעם איז דערציילט געוואָרן ווי אַזוי דער מלוכה־פרעזידענט אין מעקסיקאָ, כאָזע לאָפּעז פּאָרטיאָ, האָט באַערט און צוגעטיילט כבוד אונזער פּראָמינענטן ביאליסטאָקער לאַנדסמאַן, אליהו סוראַסקי. דאָ ווייטער, דרוקן מיר אויסצוגן פון דער דער־מאָנטער קאָרעספּאָנדענץ, מיט קליינע ענדערונגען:

דער פרעזידענט פון דער מעקסיקאַנער רעפובליק, כאָסע לאָפּעז פּאָרטיאָ, איז בייגעווען אַ שיינע פייערונג לכבוד עליאָ (אליהו) סוראַסקי, איינער פון די וויכטיקסטע און פּראָמינענטסטע באַנקירן פון פינאַנציסטן פון מעקסיקאָ, אין שייכות מיט אַ נייער אויסטיילונג פון פּרעמיעס פאַר מעקסיקאַנער בארימטע פּער־זענלעכקייטן פון אַ פּאַנד, וואָס סוראַסקי האָט איינגעשטעלט מיט

אליהו סוראַסקי

צוואַנציק יאָר צוריק לטובת דער דערציאונג אין דער מעקסי־קאַנער רעפובליק. אייניקע יאָר נאָך דער גרינדונג פון דעם פאַנד, האָט עליאָס סוראַסקי איינגעשטעלט אַ יערלעכע פּרעמיע אויף זיין נאָמען, כדי צו פּרעמירן אַ מעקסיקאַנער וויסנשאַפטסמאַן, אַ קינסטלער און אַ ליטעראַט. די דאָזיקע פּרעמיע איז יעניס דינסטיק פאַרמיטאָג אויסגעטיילט געוואָרן צום 17טן מאָל.

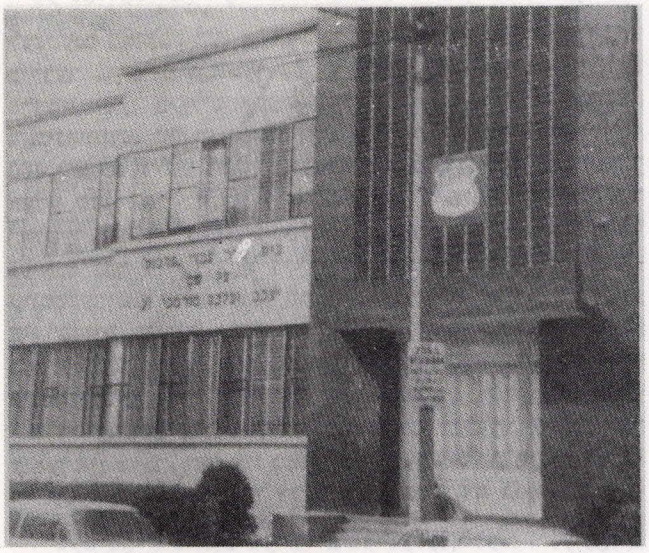
דער פרעזידענט פון דער רעפובליק, וואָס איז עליאָס סוראַסקי׳ס אַ פּערזענלעכער פריינט, באַווילליקט שוין זינט אייניקע יאָר, אַז די דאָזיקע קולטור־פייערונג זאָל איינגעאָרדנט ווערן זיין אייגענער אפּיציעלער רעזידענץ, אין „לאָס פּינאָס". באַ־טיילקט האָבן זיך די סאָמע „שמנא וסלתא" פון דער מעקסיקאַנער וויסנשאַפטלעכער, קינסטלערישער און ליטעראַרישער וועלט; אייניקע מיניסטאָרן פון דער רעגירונג, באַנקירן פון די פינאַנץ־אינסטיטוציעס וואָס סוראַסקי האָט געשאַפן אין די לעצטע פערציק יאָר צייט אין מעקסיקאָ און אויך חשוב׳ע פאַרשטייער פון אונזער אידישן ישוב, וואָס זיינען שטענדיק זייער אַנגעליגטע געסט ביי די פּרעמיע־צוטיילונגען.

עליאָס סוראַסקי איז שוין אַריבער די שמונים, קיין עין הרע, אַבער ער פאַרגעסט ניט, אַז ער איז אַן אָפּשטאַמיקער פון ביאַליסטאָק, וואָס איז געווען אַן עיר ואם בישראל אין מזרח פוילן. ביז היינט זיינען פאַראַן אידן אין מעקסיקאָ און ציוניסטישע עסקנים צווישן זיי, וואָס רופן אַן עליאָס׳ן ר׳ אליהו און זיי דערמאָנען ווי ער פלעגט קומען צו זיצונגען פון ועד פון דער ציוניסטישער אַרגאַניזאַציע, צום קרן קימת און קרן היסוד, אָפּגערעדט שוין פון דער העברעאישער שולע „תרבות", וואָס איז אויפגעבויט געוואָרן אין מעקסיקאָ מיט 42 יאָר צוריק אויפן נאָמען פון זיינע עלטערן, ר׳ יעקב און עלקא סוראַסקי. אין סאָמע חשוב׳סטן אָרט פון זיין אָפּיס, אין סאָמע האַרץ פון קאָכיקן מעקסיקאַנער קאָמערציעלן און פינאַנציעלן צענטער אויף פאסעא דע לא רעפארמא, אַ טריט פון באַרימטן מאָנומענט, פון מלאך פון דער מעקסיקאַנער אומ־אָפּהענגיקייט, הענגט ביז היינט דאָס בילד פון זיינע עלטערן. און אַלע וואָס האָבן דאָרט אַן אריינטריט קענען זען דעם ביאַלי־סטאָקער אידן, ר׳ יעקב סוראַסקי, מיט אַ בריטן לומדישן שטערן, מיט אַ יאַרמולקע אויף זיין טיפּיש־אידישן קאָפּ, ביי דער זייט פון דער אידישער אשת חיל, פרוי עלקע סוראַסקי. דאָן עליאָס שטאָל־צירט מיט זיינע עלטערן און מיט זיין אָפּשטאַמונג און דאָס האָט אים אַבסאָלוט ניט געשטערט צו מאַכן אַזאַ פאַנטאַסטישע קאַריערע אין דער מעקסיקאַנער פינאַנציעלער וועלט. ער האָט געקראָגן די העכסטע מעקסיקאַנער אויסצייכענונג, דעם „אצטעקישן אָדלער", מיט איניקע יאָר צוריק און אַלע אין מעקסיקע וווייסן, אַז ער איז אַ גוטער און געטרייער איד.

אין יענעם דינסטיק פאַרמיטאָג, האָט דער פרעזידענט פון מעקסיקע געלויבט אַלע גרויסע אויפטוען פון דאָן עליאָס סוראַסקי פאַר דער מעקסיקאַנער דערציאונג, וויסנשאַפט און קונסט און דער אייגענער איידעם פון פילאַנטראָפּ און מעצענאַט, דר. חיים קאַנסטאַנטינער, דער אַנגעזעענער מעדיקער־כירורג און ציוניס־טישער עסקן, האָט עקספּאַנירט פאַר די געסט אין „לאס פּינאָס" וועגן דער באַדייטונג פון די סוראַסקי־פּרעמיעס פאַר מעקסיקע. די אידישע טובי העיר פון אונזער ישוב זיינען דערביי געזעסן און גע־קוואָלן פון נחת.

* * *

יעדע פון די אויסגעטיילטע דריי סוראַסקי־פּרייזן פאַרן יאָר 1981 בעת דער פייערלעכער צערעמאָניע אין „לאָס פּינאָס", מיט דער באַטייליקונג פון דעם מעקסיקאַנער פּרעזידענט כאָזע לאָפּעז פּאָרטיאָ, באַטרעפט 200 טויזנט פּעזאָס. די העברעאישע שולע „תרבות" וואו הונדערטער קינדער באַקומען אַ נאַציאָנאַל־אידישע דערציאונג, טראָגט דעם נאָמען פון אליהו סוראַסקי׳ס עלטערן, ר׳ יעקב און עלקא סוראַסקי. די „תרבות"־שולע, וואָס איז אויפ־געבויט געוואָרן מיט העכער פערציק יאָר צוריק, טראָגט איצט אויך דעם נאָמען פון אליהו סוראַסקי׳ס פאַרשטאַרבענער פרוי, אידא.

דער אַרייגאַנג צו דער „תרבות"־שולע אין מעקסיקאָ, געבויט פון אונזער לאַנדסמאַן אלי סוראַסקי אויפן נאָמען פון זיינע עלטערן יעקב און עלקע סוראַסקי ז״ל.

וויכטיקער באַריכט פון סעם סאָלאַזש וועגן זיין באַזוך אין ישראל בײַם עמירדזשענסי מיטינג פון באָארד אָוו דירעקטאָרס

גלייך נאָכדעם ווי סעם סאָלאַזש, פרעזידענט פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, שפּיטאָל און היים פאַר עלטערע מענטשן איז צוריקגעקומען פון זיין באַזוך אין ישראל, אין חודש יוני 1982, איז געפרופן געוואָרן אָן עמירדזשענסי מיטינג פון דער באָארד אָוו דירעקטאָרס. דער ציל פון דער עמירדזשענסי צוזאַמענקונפט איז געווען צו הערן א באריכט פון סעם סאָלאַזש וועגן דער לאָגע אין ישראל אין פאַרבינדונג מיט דער מיליטעריישער אַקציע אין לבנון, ווי אויך אַנגעמען געהעריקע פאַרשלאָגן ווי אַזוי דער ביאַליסטאָקער צענטער זאָל העלפן דער אידישער מדינה גלייך אויף אָן עמירדזשענסי אופן.

דער וויכטיקער מיטינג, וואָס איז אויך געווען דער לעצטער שלוס־מיטינג פאַרן אַנהויב פון זומער, איז פאַרגעקומען מיטוואָך אָוונט, דעם 30טן יוני, 1982. דער מיטינג איז געפירט געוואָרן אונטערן פאַרזיץ פון סעם קרים, טשערמאַן פון באָארד אָוו דירעק־טאָרס. אײדער דער מיטינג האָט זיך אַנגעהויבן האָט איסאַק ריבאַ־לאָווסקי, געווען סעקרעטאַר פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל, באַגריסט די אַנוועזנדע סעם סאָלאַזש מיט זיין פרוי ראוז, צו זייער 25טן חתונה יובילעי. דער עולם האָט האַרציק באַגריסט דאָס פאַרל און זיי געוואונטשן גליק און וויייטערדיקע גליקלעכע יאָרן פון צוזאַמענלעבן. מר. ריבאַלאָווסקי האָט אויך איבערגעגעבן, אַז זונטיק, דעם 27טן יוני, איז אין גרויסן אוידיטאָריום פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער דורכגעפירט געוואָרן א פראַכטפולע פייערונג לכבוד סעם און ראוז 25טער זילבערנער חתונה־יובילעי. די פייערונג איז איינגע־אָרדנט געוואָרן פון די סאָלאַזש־עס קינדער.

סאָל קרים האָט, אַלס פאַרזיצער פון דעם וויכטיקן מיטינג, האַרציק באַגריסט דעם גרויסן עולם, און ספּעציעל זיין יוגנט־פרייַנט סאָל סאיד מיט זיין פרוי, וואָס זיינען געקומען צו דעם עמירדזשענסי מיטינג. ער האָט אויך באַגריסט א צאָל אַנוועזנדע געסט. צום סוף האָט סאָל קרים געבעטן דעם עולם אויפשטיין און מיט א מינוט שווייגן באַערן דעם אַנדענק פון די געפאַלענע העל־דישע סאָלדאָטן פון דער ישראל אַרמיי, ווי אויך תפילה טאָן פאַר די פאַרוואונדעטע.

ישראל'ס געריכטער קאַמף

נאָכדעם האָט סעם סאָלאַזש איבערגעגעבן א העכסט אינטערעסאַנטן באַריכט וועגן זיין באַזוך אין מדינת־ישראל, וואָס האָט געדויערט צען טעג. מר. סאָלאַזש האָט איבערגעגעבן רירנדע פאַקטן וועגן דער גרויסער העלדישקייט פון דער ישראל־אַרמיי אין זייער וויכטיקן קאַמף קעגן די פ. ל. א., אין לבנון. ער האָט דערציילט וועגן זיינע באַגעגענישן מיט די קעמפענדיקע זעלנער אין פאַרשידענע ערטער. סעם סאָלאַזש האָט אויך געשילדערט די מוטיקע האַלטונג פון דער באַפעלקערונג אין ישראל, ווי אַזוי די אידן זיינען דאָרט אייניק אין אַנבליק פון דעם שונא און ווי אַזוי מען העלפט איינער דעם אַנדערן. די הילפס־גרייטקייט פון דער באַפעלקערונג אין ישראל, האָט מר. סאָלאַזש דערציילט, צו די קעמפענדיקע זיגרייכע זעלנער, איז אומבאַשרייבלעך. סאָלאַזש האָט אויך דערציילט וועגן דעם טרויער און אומעט מיט וועלכן עס זיינען איינגעהילט די היימען אין ישראל וואו עס זיינען געפאַלען פאַטערס, זין, מענער אָדער ברידער.

סעם סאָלאַזש האָט דערביי איבערגעגעבן וועגן זיינע באַזוכן אין תל־אביב, חיפה, חולון, קרית שמונה, כפר תבור, רמלה און אַנדערע ערטער. אומעטום האָט ער זיך געטראָפן מיט לאַנדסלייט און זיינע פרייַנט, וועלכע האָבן אַרויסגעוויזן גרויס איבער־געגענקייט פאַר די קעמפענדע ישראל־העלדן. סאָלאַזש האָט אויך באַזוכט געוויסע אַרמיי־פונקטן און געזען די העלדישע סאָלדאָטן אין זייער גרייטקייט און איבערגעגעבנקייט צום קאַמף קעגן די שונאים. מר. סאָלאַזש האָט איבערגעגעבן, אַז וועג ער איז גע־פלויגן אין עראָפלאָן פון ניו יאָרק קיין תל־אביב זיינען אין עראָפלאָן געווען ביי 150 יונגע ישראלים פון אַמעריקע, וועלכע זיינען אויף דער גיך צוריקגעפאָרן קיין ישראל, כדי צו העלפן אין קאַמף קעגן די פ. ל. א טעראָריסטן־שונאים.

סעם סאָלאַזש האָט באַריכטעט, אַז ווי נאָר ער איז צוריק־געקומען פון ישראל קיין ניו יאָרק, האָט ער טעלעפאָנירט צו איסאַק ריבאַלאָווסקי און געבעטן אַז מען זאָל גלייך שיקן אַן אַמבו־לאַנס קיין ישראל ווי אויך א וואָסער־קילער קיין כפר תבור, וואָס איז דאָרט דרינגענד נויטיק. מר. ריבאַלאָווסקי האָט טאָקע בא־ריכטעט ביי דעם עמירדזשענסי מיטינג, אַז אַזא אַמבולאַנס איז שוין אָפּגעשיקט געוואָרן דורך דעם אַמעריקאַנער מגן־דוד און עס איז אויך געשיקט געוואָרן א וואָסער־קילער. דער אַמבולאַנס קאָסט 22 טויזנט דאָלאָר און דער וואָסער־קילער 800 דאָלאָר. איסאַק ריבאַלאָווסקי האָט געמאָלדן, אַז די אויסגאַבן פאַר דעם אמבולאַנס און וואָסער־קילער איז געזאַמלט פון דעם געלט וואָס איז פאַרבליבן פון די דורכגעפירטע אונטערנעמונגען מיט א צייט צוריק, פאַר איסאַק און מאַלי ריבאַלאָווסקי און פאַר סעם און ראוז סאָלאַזש, ביים אויסבויען צוויי אינסטיטוציעס אויף זייערע נעמען אין כפר תבור.

דרינגענדע הילף פון די ביאַליסטאָקער פאַר ישראל

צום סוף פון זיין דראַמאַטישן באַריכט האָט סעם סאָלאַזש גע־פאַדערט, אַז אויסער די שוין געשיקטע קיין ישראל אַמבולאַנסן און וואָסער־קילער, זאָל דער ביאַליסטאָקער צענטער גלייך שאַפן א ספּעציעלן עמירדזשענסי־קאַמיטעט וואָס זאָל זאַמלען וואָס מער געלט פאַר די נויטן פון מדינת ישראל. דאָס מוז געטאָן ווערן גלייך, האָט מר. סאָלאַזש אויסגערופן, מען טאָר דאָס ניט אָפּלייגן אויף שפּעטער. גלייך אויפן אָרט איז געשאַפן געוואָרן אַזא קאַמיטעט, אין באַשטאַנד פון: סעם סאָלאַזש, איסאַק ריבאַלאָווסקי, מאיק קרעמער, טשארלס שוועכער, סעם טשודזן, אייב מינץ, רובין בינדלער, י. שמולעוויטש, מ. בערגן, טשארלי פייגנבלאַט, סאָל קרים, העראַלד טאַלין, דינה מעדוועדעוו, יוסף דיניס און יהושע שעכטער.

עס איז באַשלאָסן געוואָרן, אַז מאיק קרעמער זאָל זיין פאָר־זיצער פון דעם עמירדזשענסי קאַמיטעט, עס זאָל געשאפן ווערן די סומע פון הונדערט טויזנט דאָלאָר. עס איז באַשלאָסן געוואָרן, גלייך צו רופן די ערשטע זיצונג פון דעם קאַמיטעט, כדי צו באַ־שליסן ווי אַזוי דורכצופירן דעם קאַמפּעיַן צווישן ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און פרייַנט. באַלד נאָכדעם זיינען ביי דעם עמיר־דזשענסי מיטינג אַרויסגעטראָגן מיט קורצע אייַנדרוקספּילע רעדעס: טשארלס פייגענבלאַט, מאיק קרעמער, איסאַק ריבא־לאָווסקי, סעם טשודזן, י. שמולעוויטש, מאַלי ריבאַלאָווסקי און אַנדערע. אין זייערע אַלעמענס אַרויסטריט איז געקומען צום אויסדרוק און רוף צו העלפן ישראל וואָס גיכער און וואָס שטאַר־קער, ווייל די מדינה פירט כסדר א געראַנגל פאַר איר עקזיס־טענץ. א צאָל אַנוועזנדע ביי דעם עמירדזשענסי מיטינג האָבן זיך גלייך אויך אָפּגערופן און געמאָלדן זייערע ביישטייַערונגען צו דעם ספּעציעלן געשאָפענעם פאָנד ביים ביאַליסטאָקער צענטער.

נאָכדעם האָט איסאַק ריבאַלאָווסקי, געווערל־סעקרעטאַר,

ביי דער 25טער חתונה־פייערונג לכבוד סעם און ראָוז סאָלאַזש. דער קוכער קאָם קאַן יו, סעם סאָלאַזש, מרס. בראַניאַ סקורקא.

באַגריסט א צאָל ספּעציעל אַנוועזנדע געסט, ווי: אלפרעד און נעדי סטוירן צו זייער 60טן חתונה־יוביליי, מר. און מרס. לעאָן פריד, ביי וועמען עס איז געבוירן געוואָרן דאָס ערשטע אייניקל, סאָל סאיד וואָס האָט דורכגעמאַכט א לענגערער קראַנקהייט און ער איז צוריקגעקומען צו די אַקטיוויטעטן, מרס. דבורה מינץ מיט א פאַר־געזונט צו איר אַפּפאַר אויף א קורצן באַזוך קיין ישראל, הערש מאַראָוי צו זיין געזונט ווערן א.אַנ. צום סוף האָט מר. ריבא־לאָווסקי באַגריסט דר. טוביה ציטראָן, פּראָמינענטער לאַנדסמאַן פון ישראל, מיט זיין ליבער פרוי גאלא, וועלכע זיינען געקומען אויף א באַזוך קיין ניו יאָרק. מר. ציטראָן מיט זיין פרוי זיינען אויך אויף א האָרציקן אופן באַגריסט געוואָרן פון אַנדערע אַנוועזנדע. דערביי איז אַרויסגעבראַכט געוואָרן וי אַזוי דר. ציטראָן האָט גע־האַלפן פיל ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, אין די נאָכישע לאָגערן, וואו עס איז אויך געווען דר. ציטראָן אלס מעדיצינער. דר. ציטראָן מיט זיין פרוי זיינען געבראַכט געוואָרן צום אוונט פון מרס. ראָוז אלשאַ.

איסאַק ריבאַלאָווסקי האָט אויך אין וואַרעמע ווערטער באַ־גריסט דעם עלטסטן מיטגליד פון באָארד אָו דירעקטאָרס, דעם 90 יאָריקן טשארלי קאָס, וועלכער איז ספּעציעל געקומען צו דעם עמוירדזשענסי מיטינג. מר. ריבאַלאָווסקי האָט אויך באַריכטעט וועגן דעם, אַז דער ביאַליסטאָקער צענטער איז אין פאַרבינדונג מיט דער פּוילישער רעגירונג אין וואַרשע וועגן דערלויבן צו ברענגען, פון ביאַליסטאָק קיין ניו יאָרק, דעם צעשניטענעם מאַנו־מענט פון דעם פאָגראָם אין 1906. די פּוילישע רעגירונג פאָדערט, דורך א ספּעציעלער קאָמפּאַני אין וואַרשע, פאַר איבערפירן דעם מאַנומענט צווישן טויזנט און 1500 דאָלאַר. די אַנוועזנדע מיט־גלידער פון דער באָארד אָו דירעקטאָרס האָבן איינגעשטימט אויף דעם, און דער צענטער וועט איצט אַרויסשיקן די סומע צו דער פּוילישער רעגירונג כדי צו ברענגען דעם מאַנומענט קיין ניו יאָרק, וואָס וועט דאָ אויפגעשטעלט ווערן אויף דער קרקע פון דעם ביאַליסטאָקער בית עולם.

אייב מינץ האָט צום סוף אויף א האָרציקן אופן באַגריסט דר. טוביה ציטראָן מיט זיין ליבער פרוי, וועלכע איז א לאַנדספרוי פון קאָבערין. דער חשוב'ער גאַסט, דר. ציטראָן, האָט געהאַלטן א קורצע איינדרוקספולע רעדע. דר. ציטראָן האָט גערעדט וועגן דער מוטי־קייט און אַנטשלאָסנקייט פון די אידן אין ישראל ניט צו לאָזן זיך טעראָריזירן פון די שונאים. ער האָט אויסגעדריקט די האָפענונג, אַז ניט געקוקט אויף אַלע שוועריקייטן וועט מדינת ישראל באַזיגן די שונאים. אָבער דאָס קאָן און דאַרף געטאָן ווערן מיט דער ברידערלעכער הילף פון די אידן אין אַמעריקע. דר. ציטראָן האָט אויך געדאַנקט דעם ביאַליסטאָקער צענטער פאַר דער וואַרעמער אויפנאַמע און באַגריסונגען וואָס איז געגעבן געוואָרן אים מיט זיין ליבער פרוי בעת זייער קורצן באַזוך אין ניו יאָרק.

צום סוף פון דעם וויכטיקן מיטינג איז אין אוידיטאָריום אריין־

ביי דער באַגעגעניש מיט דר. טוביה ציטראָן און זיין פרוי. פון רעכטס צו לינקס, זיצן: פרוי קעי בערען, חנה און משה'ל קרעמער. עס שטייען פון רעכטס צו לינקס: פרוי פאַניאַ פאַזניאַק, מרס. סיסון, פרוי דאָראָ און קלמן ראָסעק, פרוי גאַלאַ און דר. טוביה ציטראָן, פרוי ראָוז אַלשאַ.

געפירט געוואָרן א גרויסער ספּעציעלער קעיק געמאַכט לכבוד דעם 25טן חתונה־יובילעי פון סעם און ראוז סאָלאַזש, דער ענער־גישער פּרעזידענט פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפּי־טאָל פאַר עלטערע מענטשן. דער עולם האָט געהאָט א הנאה פון דעם קוכן און דערביי געוואונטשן לאַנגע און גליקלעכע יאָרן פון צוזאַמענלעבן.

דער עמוירדזשענסי קאָמיטעט ביי דער וויכטיקער אַרבעט

דאָנערשטיק אוונט, דעם 8טן יולי, איז פאָרגעקומען דער ערשטער מיטינג פון דעם ספּעציעל־געשאַפענעם עמוירדזשענסי קאָמיטעט ביים ביאַליסטאָקער צענטער, צו העלפן מדינת ישראל. דער מיטינג איז אָנגעפירט געוואָרן פון מאיק קרעמער, דער פאָר־זיצער פון דעם עמוירדזשענסי קאָמיטעט.

נאָך א קורצן און לעבהאַפטן מיינונגס־אויסטויש איז בא־שלאָסן געוואָרן גלייך צוצוטרעטן צו שאַפן נויטיקע פאָנדן, כדי צו העלפן מדינת ישראל אין קאַמף מיט די שונאים און פאר דער זיכערקייט פון דער מדינה. דער ציל פון דעם קאַמפּיין, איז בא־שלאָסן געוואָרן, איז צו שאַפן הונדערט טויזנט דאָלאר. די זאַמ־לונג וועט דורכגעפירט ווערן ביי ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און פריינט, אין ניו יאָרק און איבער אַמעריקע.

נאָכן אויסהערן פאָרשייַדענע מיינונגען און פאָרשלאָגן ביי דעם מיטינג פון דעם ספּעציעל געשאַפענעם עמוירדזשענסי קא־מיטעט, איז אַנגעצייכנט געוואָרן א געניער פלאָן ווי אַזוי דורכ־צופירן די זאַמלונג אז דאָס זאָל געבן גוטע רעזולטאַטן. א צאָל מיטגלידער פון דעם קאָמיטעט האָבן גלייך אויפן ארט צוגעטראָגן זייערע געהעריקע ביישטייערונגען. וואָס איז שייך וועמען און ווי אַזוי אויסצוטיילן דאָס געזאַמלטע געלט אין ישראל וואָס זאָל גרייכן צו די געהעריקע נויטיקע פלעצער, איז באשלאָסן געוואָרן דאָס צו באַשטימען שפּעטער, אין לויף פון דער זאַמלונג.

סאָל סייד פילט זיך שוין בעסער נאָכן דורכמאַכן קראַנקהייט

אונזער ליבער און חשוב'ער לאַנדסמאַן סאָל סייד (שלום זאיאַנץ), איז מיט א קורצער צייט צוריק ארויס פון שפּיטאָל וואו ער איז געווען אין משך פון א פאָר חדשים און דורכגעמאַכט עטלעכע אָפּעראַציעס.

מיר ווינטשן אונזער טייערן לאַנדסמאַן א גיכן און פולן געזונט ווערן, כדי ער זאָל וויידער קענען זיין מיט אונז ביי די געמיינ־זאַמע אַקטיוויטעטן.

מיין באַזוך אין דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק

פון דר. טוביה ציטראָן תל־אביב

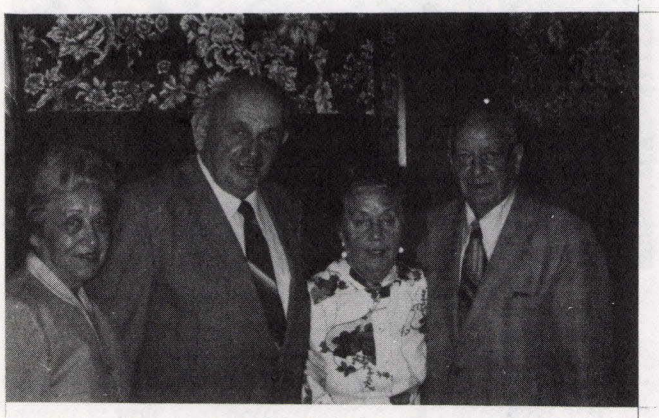
פאַר אַ ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן צו זיין אין ניו יאָרק און ניט צו באַזוכן דעם ביאַליסטאָקער צענטער און היים פאַר עלטערע מענטשן, אויף 228 איסט בראָדוועי, איז ווי פאַר אַ פרומען קאַטאָליק צו זיין אין רוים און ניט צו זען דעם פּויפּסט. גלייך נאָך מיין אָנקומען קיין ניו יאָרק, מיט מיין פרוי, האָבן מיר געהאַט אַ קורצן טעלעפאָנישן געשפּרעך מיט פריינט איסאַק ריבאַלאָווסקי אין וועלכן מיר האָבן גלייך אַרויסגעפילט פיל וואָרעמקייט. דערביי האָבן מיר פון אים אויך באַקומען אַן איינלאַדונג צו קומען באַזוכן דעם ביאַליסטאָקער צענטער און די היים פאַר עלטערע אייַנוואוינער. מיר האָבן אויך געדאַרפט בייזיין אַ מיטינג פון דער באָארד אָו דירעקטאָרס פון דער אינסטיטוציע. עס איז איצט די מלחמה פון ישראל אין לבנון און דער ביאַליסטאָקער צענטער וויל אויך אַרויסווייזן זיין הילפס־גרייט־קייט פאַר דער אידישער מדינה. מיר דאַרפן געדענקען, אַז דער ביאַליסטאָקער אידישער פאַטריאָטיזם נעמט אַרום די גאַנצע ביאַליסטאָקער אומגעבונג מיט גראָדנע בראש און ווערט אונטערגעשטיצט אויף טריט און שריט.

גלייך ביי אונזער ב ּגעגענישׂ האָט פריינט ריבאַלאָווסקי מיר דערציילט, אַז פאַר גע ּט פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער איז געקויפט געוואָרן אַ מאָדערנער אַמבולאַנס פאַרן „מגן דוד אדום" ווי אויך אַ וואָסער־קילער פאַר כפר תבור, אין דאָרטיקן מעדיקל צענטער, אויפן נאָמען פון סעם און ראָזן סאַלאַזש. פאַרשטייט זיך, אַז דאָס איז נאָר אַן אָנהויב פון דער הילף וואָס דער ביאַליסטאָקער צענטער נעמט זיך אונטער. די פאַרזאַמלונג פון דער באָארד אָו דירעקטאָרס וואָס איז זיך צונויפגעקומען אין אַ הייסן סוף יוני אָוונט, האָט געדאַרפט באַשליסן וועגן שאָפן פיל גרעסער מיטלען.

צו מיין געשפּרעך מיט פריינט ריבאַלאָווסקי האָט זיך אויך אָנגעשלאָסן פריינט סעם סאַלאַזש, דער פּרעזידענט פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער און היים פאַר עלטערע מענטשן. מר. סאַלאַזש, אַליין אַ גראָטעווועטער פון היטלער׳ס גיהנום, איז אין זיינע יונגע יאָרן געווען אַ קעמפער און אַ פּאַרטיזאַן אין די וועלדער אין קאַמף קעגן די דייטשן. ער האָט אויך אָנטיילגענומען אין דער באָפרייאונג־מלחמה פון ישראל און פאַר אים איז דאָס אידישע היימלאַנד זייער טייער. ער באַזוכט אויך זייער אָפט מדינת ישראל וואו ער באַגעגענט זיך מיט זיינע „יאָטן", מיט וועמען ער האָט דורכגעמאַכט די שווערע צייטן בעת דער צווייטער וועלט־מלחמה. פריינט סאַלאַזש איז זייער ליבלעך און סימפּאַטיש, ער איז אָפּנהאַרציק און פשוט אין באָנעמען זיך, ער איז אַן אמתער ביאַליסטאָקער „יאָט". זיין פרוי ראָז, כאָטש ניט קיין ביאַליסטאָקערין, האָט זיך זייער גוט אַריינגעפאַסט אין דער געזעלשאַפט פון די ביאַליסטאָקער און מען קען איר ניט אונטערשיידן, אַז זי האָט זיך אַדאָפּטירט אַלס ביאַליסטאָקערין.

וועגן פריינט ריבאַלאָווסקי און זיין פרוי מאַלי, דאַרף מען קיין סך ניט דערציילן. געבוירן אין ביאַליסטאָק און „געקנופט און געבונדן" מיט דער פאָר׳מלחמה׳דיקער ביאַליסטאָק און באָקאַנט אַלס געזעלשאַפטלעכער טוער אין ביאַליסטאָק און פאַר ביאַליסטאָק, באַזוכן זיי ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין דער גאַנצער וועלט און פאַרבינדן גרופּן פון ביאַליסטאָקער אידן צווישן זיך. פריינט ריבאַלאָווסקי און פריינט סאַלאַזש האָבן געַנומען אונזער גרופּע וואָס איז באַשטאַנען פון מיר, מיין פרוי און פרוי ראָז אַלשאַ, די פרוי פון דעם ביאַליסטאָקער יהושע אַלשאַ, כדי אונז צו ווייזן די היים פאַר עלטערע מענטשן.

מיר פּערזענלעך זיינען אינסטיטוציעס פון סאָציאַלער פאַר־זאָרגונג ניט פרעמד. עס זיינען פאָראַן אַסך אינסטיטוציעס מער אַדער ווייניקער אויף אַ גוטן נייוואָ, אָבער דאָס וואָס איך האָב געזען אין דער ביאַליסטאָקער היים פאַר עלטער מענטשן אין ניו יאָרק, מיט דער באַציאונג צום אַלטן מאַן און פרוי און מיט די איינ־

פון רעכטס צו לינקס: איסאַק ריבאַלאָווסקי, פרוי גאַלאַ און דר. טוביה ציטראָן, פרוי ראָוז אַלשאַ.

ריכטונגען, האָבן איבערגעשטיגן אַלע מיינע דערוואַרטונגען. דער גוטער אויסזען פון די עלטערע אייַנוואוינער, די זויבערקייט און די מעדיצינישע באַהאַנדלונג, די סאַניטאַריע אייַנריכטונגען צוגע־פאַסט פאַר אינוואַלידן און אַנדערעס, האָט אויף מיר געמאַכט אַ שטאַרקן אייַנדרוק. איך מוז צוגעבן, אַז די פאַרוואַלטונג מיט די פריינט סאַלאַזש, ריבאַלאָווסקי, מייק קרעמער, אייב און דבורה מינץ, סעם קרים, טשאַרלס שוועכער, רובין בינדלער און אַנדערע, האָבן זיך אַליין איבערגעשטיגן ביים פאַרזאָרגן די עלטערע מענטשן.

שפּעטער, אין אָוונט, האָבן מיט זיך באַטייליקט אין דעם וויכטיקן מיטינג פון דער באָארד אָו דירעקטאָרס. דער אופן פון אויפנעמען געסט, די האַרציקייט און ברידערלעכקייט מאַכט אַזוי, אַז מיר פילן זיך ווי אין דער פאָר׳מלחמה׳דיקער ביאַליסטאָק. די הויפּט טעמע פון דעם מיטינג איז געווען די פאַרטיידיקונג־מלחמה פון ישראל אין לבנון. אין די רעדעס איז געקומען צום אויסדרוק די פאַרבונדנדונג און ליבע פאַר מדינת ישראל און די זאָרג פאַר איר זיכערקייט און גאַנצקייט. מען רעדט אידיש און עס ווייזט אויס, אַז מיט מאַמע־לשון איז לייכטער צו דערגיין צום האַרצן און צו דער נשמה. מען וויל טאָן אָלץ, כדי צו העלפן מדינת ישראל אין איר שווערער לאַגע. אין יעדן וואָרט פון די רעדנער ביי דעם מיטינג האָט זיך אַרויסגעפילט די דאגה פאַר ישראל. שפּעט אין אָוונט איז דער פאַרזאַמלטער עולם זיך פונאַנדערגעגאַנגען מיט׳ן געפיל, אַז מען האָט אַפּגעטאָן אַ נוצלעכע אַרבעט.

מען דאַרף צוגעבן די מיינונג פון אַסך אידן אין ניו יאָרק וואָס איך האָב געהערט, אַז דער גרויסער ביאַליסטאָקער צענטער רעכענט זיך כמעט אַלס אייניציקע אידישע פאָלקס־אַרגאַניזאַציע אין ניו יאָרק, וואָס פונקציאָנירט ווי געהעריק. עס איז דערביבער ווערט צו באַגריסן די אָנפירער פון דער אינסטיטוציע, וועלכע פאַרדינען פאַר דעם לויב און אָנערקענונג. דער ביאַליסטאָקער צענטער איז אַרויס פון זיינע שמאָלע ראָמען און נעמט איצט אויך אַרום וואָס אַמאָל מער לאַנדסלייט פון די גרעסערע און קלענערע שטעט פון דער אומגעגענט, מיט גראָדנע בראש. ווי באַקאַנט, איז גראָדנע אַמאָל געווען אַן „עיר ואם בישראל" מיט אַ גרויסער היסטאָרישער פאַרגאַנגנהייט אין איר אייגענעם יחוס.

דאָס באַגעגענען זיך מיט ביאַליסטאָקער, גראָדנער, קאָברינער, סאָקאָלער, גאָניאָנדזער, קנישינער און אָנדערע, מאַכט אויף מיר אַ קאָלאָסאַלן אייַנדרוק וואָס לאָזט זיך ניט פאַרגעסן. די זכרונות טראָגן אונז אַריבער צו דער אָמאָליקער טייערער און אָזוי טראָגיש פאַרשניטענער היים, און ציען זיך ווי אַ גאָלדענע קייט פון ביאַליסטאָק דורך ניו יאָרק צו מדינת ישראל.

גרויסאַרטיקע 25טע חתונה יובילעי פייערונג דורכגעפירט פאַר סעם און ראוז סאַלאַזש אין ביאַליסטאָקער צענטער

זונטיק בייטאָג, דעם 27טן יוני 1982, איז אין גרויסן אוידיטאריום פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, פאַרגעקומען א גרויסאַרטיקע פייערונג לכבוד סעם און ראוז סאַלאַזש, צו זייער 25טער חתונה יובילעי. די פייערונג איז איינגעאָרדענט געוואָרן פון זייערע קינדער: די טאָכטער דאיען מיט איר מאַן דר. מעטיו קודיש, און די צוויי זין סקאָט און מאַרק. אין דעם יום־טוב, וואָס איז געווען א „סורפּראיז פּאַרטי" מצד די קינדער פאַר זייערע ליבע טאָטע־מאַמע, האָבן זיך באַטייליקט א גרויסער עולם, צווישן זיי משפּחה פון סעם און ראוז סאַלאַזש, פריינט, לאַנדסלייט און באַקאַנטע.

די קינדער פון סעם און ראוז סאַלאַזש, וועלכע האָבן ספּעציעל ווי געהעריק דעקאָרירט דעם אוידיטאָריום און באַשטעלט א

אַן אַלגעמיין בילד פון דער 25טער חתונה יובילי פון סעם און ראוז סאַלאַזש

צווישן די געסט געפינען זיך פאָלגענדע: פאַניאַ פאַזניאַק, יעקב און קעי בערען, חנה און משה'ל קרעמער, סידני סיסון, מאַלי ראַיבעל, מייטעלעס, היימאַן קאָהען און אַנדערע.

קעיטערער וואָס האָט געבראַכט פון כל־טוב צום עסן און טרינקען, האָבן געזאָגט אז זיי ווילן די „זילבערנע חתונה" זאָל פאָרקומען אין דעם ביאַליסטאָקער צענטער, ווייל זייערע טאָטע־מאַמע זיינען אומאויפהערלעך אַקטיוו און איבערגעגעבן דער אינסטיטוציע. זייער אייניקספול זיינען געווען די באַגריסונגס־רעדעס פון די קינדער פאַר זייערע טרייע טאָטע־מאַמע. עס האָט אויך געשפּילט א פיינער אַרקעסטער און דער עולם האָט די גאַנצע צייט פאַר־בראַכט אויף א זעלטענעם גוטן אופן.

אָנהויב דעם וואָס פיל געסט ביי דער פייערונג האָבן איבער־געגעבן פערזענלעכע מתנות צו דעם פּאָרל, האָבן א צאָל אויך צוגעטראָגן ביישטייערונגען — אין דער הויך פון איבער זעקס טויזנט דאָלאַר — צו סעם און ראוז סאַלאַזש, וועלכע האָבן דאָס איבערגעגעבן פאַרן ביאַליסטאָקער צענטער און היים פאַר די עלטערע איינוואוינער. דער ביאַליסטאָקער צענטער, פאַר וועמען עס איז א כבוד אז די איינדרוקספולע פייערונג פאַרן פרעזידענט פון דער אינסטיטוציע און זיין פרוי איז פאַרגעקומען אין דער אייגענער געביידע, ווינטשט די ליבע פריינט סעם און ראוז סאַלאַזש געזונט, לאַנגע יאָרן און גליקלעכן צוזאַמענלעבן און נחת אין דער גאַנצער משפּחה.

אַ וואַרעמער בריוו פון דער ווייטער אויסטראַליע

פון **אסתר אלפּערט** (מעלבורן, אויסטראַליע)

סעקרעטאַרין פון דעם פאַרבאַנד פון די ביאַליסטאָקער אידן אין אויסטראַליע

„ביאַליסטאָקער שטימע"

מיר זיינען שטאַלץ מיט אייערע אַנשטרענגונגען אַרויסצו־געבן די „ביאַליסטאָקער־שטימע", וואָס קומט אָן, אויך צו אונז אין אויסטראַליע.

יעדער נייער נומער וואָס מיר דערהאַלטן, איז פאַר אונז א יום־טוב. עס איז א לעבעדיקער גרוס, פון אייער לעבן און שאַפן מיט וועלכער אויך מיר זיינען שטאַלץ.

מיר גדענקען גוט די אומדערמידלעכע אַרבעט פון דוד סאַהן ע"ה, ביים גרינדן די צייטונג און אַוועקשטעלן איר אויף אַזא הויך, וואָס גיט צו כבוד דער לאַנדסמאַנשאַפט אין אַמעריקע.

אייער פאַרדינסט אויפצוהאַלטן וועיטער די צייטונג, וועט די פעדער איז אַרויסגעפאַלן פון דוד סאַנ'ס האַנט, ווערט דורך אונדז, ווי געהעריק אָפּגעשאַצט. מיר זעען די איבערגעגעבענע אַרבעט פון חשוב'ן רעדאַקטאָר איסאַק ריבאַלאָווסקי, צוזאַמען מיט דער ענגלישער אָפּטיילונג, וואָס איז אויך וויכטיק.

געבענטשט זאָל זיין אייער אַרבעט, פאַר דער זאָרג און מי, די צייטונג זאָל וועיטער טראָגן הויך איר ביאַליסטאָקער פאָן!

יזכור־בוך

מיר באַגריסן אייער פאַרדינסטפולן פרעזידענט סעם סאַלאַזש און דעם געניראַל־סעקרעטאַר איסאַק ריבאַלאָווסקי און די גע־טרייע פאַרדינסטפולע בּאַרד אָו גאָווערנאַרס און דירעקטאָרס, וואָס האָבן פאַרווירקלעכט דעם גרויסן חלום — פּנקס ביאַלי־סטאָק.

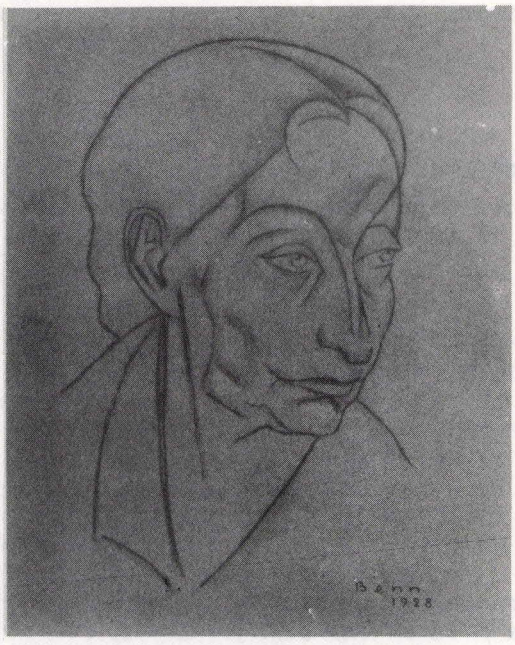
מיטן אַרויסגעבן דעם לאַנג דערוואַרטעטן ביאַליסטאָקער יזכור־בוך איר אָפּגעטאָן א גרויסע שליחות, פאַר אונזער אַלע־מענס פאַרשניטענער שיינער אידישער קהילה, וואָס איז געווען גוט באַקאַנט אין דער אידישער וועלט, און אין פאַר־מלחמה'דיקן פוילן.

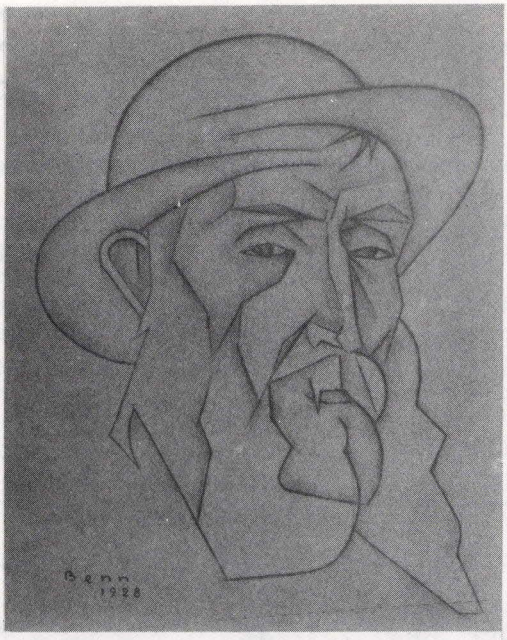
ווי לאַנג איז ווען איר האָט געריעדט און געטרוימט, צו קענען אַרויסגעבן אַזא פּנקס ביאַליסטאָק? און אָט איז עס א ווירק־לעכקייט! דורך גרויסע אַנשטרענגונגען האָט איר באַוויזן אַוועק־צושטעלן א לעבעדיקן מאָנומענט אונדזער אַלטער, ליבער היים און אירע פאַרברענטע און פאַרפיניקטע אידן, אַלט און יונג און פון אַלע שיכטן.

די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין אַמעריקע האָבן אַריין־געשריבן א הערלעך בלעטל, אין דער אידישער געזעלשאַפט־לעכער און הילפס־אַרבעט אין אַמעריקע. איר זענט געווען פאַר אונז א מוסטער פון אידישער אחריות און הילף, פאַר די נויט־באַ־דערפטיקע לאַנדסלייט, ווי אויך פאַר דער גרויסער הילף, וואָס איר טוט פאַר ישראל. מיר ווינטשן אייך גרויס הצלחה אין אייער ווייטערדיקער אַרבעט.

מיר וואַרטן מיט אומגעדולד, דאָס אַנקומען פון יזכור־בוך. אין וועלכן עס איז פאַרמויערט געוואָרן אַזויפיל ליבשאפט און פּיעטעט פאַר דער עיר ואם בישראל — ביאַליסטאָק.

• שליפּט זיך אָן אַלס מיטגלידער אין ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל!

אסתר־לאה און ר׳ שלמה־יעקב ראַבינאָוויטש, די עלטערן פון דעם באַרימטן קינסטלער בען.

די טאַטע־מאַמע פון דעם באַרימטן ביאַליסטאָקער קינסטלער בען

וועז אונזער חשוב׳ער לאָנדסמאַן און דער באַרימטער קינסט־לער, בען (בן־ציון ראַבינאָוויטש), איז אין יאָר 1929 אַוועק פון ביאַליסטאָק קיין פאַריז דאָרט צו לערנען קונסט, האָט ער מיט זיך מיטגענומען צוויי קונסט־צייכענונגען, וואָס ער היט דאָס אַלע יאָרן בייַ זיך ווי א טייערן אוצר. די דאָזיקע צוויי קונסט־אַרבעטן, וואָס פאַרנעמען דעם אויבנאָן צווישן זיינע אומצאָליקע באַרימטע אַנדערע קונסט־שאַפונגען, זיינען פון זיינע ליבע טאַטע־מאַמע, וואָס בען האָט געמאַכט איין יאָר פאַר דעם איידער ער האָט פאַר־לאָזט זיין היים־שטאָט.

בענ׳ס פאַטער, ר׳ שלמה־יעקב ראַבינאָוויטש, איז געווען א זון פון דעם נאָוואַראַדאָקער רב. אויך ער, דער פאַטער, האָט גע־שטרעבט צו ווערן א קונסט־מאָלער. אָבער דער וועג אין לעבן האָט אים אַוועקגעפירט צו ווערן א באַרימטער אַרכיטעקטאָר־בויער. ער האָט, צווישן אַנדערע וויכטיקע געביידעס, אויסגעבויט די גרויסע ביאַליסטאָקער שוהל, פאַרשידענע פאַבריקן, שולן און אַנדערעס.

ר׳ שלמה־יעקב איז געווען א זעלטענער אינטערעסאַנטע פערזענלעכקייט. ער איז געווען א גרויסער הומאַניסט, א ליב־האָבער פון מענטשן און גוטסקייט, א מאָנער און פאַרטיידיקער פון יושר און גערעכטיקייט. אָלס יונגערמאַן איז ער געווען איינער פון די גרינדער, צוזאַמען מיט ר׳ שמואל מאָהליווער, פון דער מזרחי אין ביאַליסטאָק. דער איצטיקער גרויסער קינסטלער בען דער־ציילט, אז זיין פאַטער פלעגט זייער אָפט אין דער קינדהייט פאַר אים פאַרלייענען פון תנ״ך, ווי אויך אים ווייזן קונסט־ווערק פון באַרימטע קינסטלער. דאָס אָלץ האָט געהאָט א גרויסן איינפלוס אויף בענ׳ס שפעטערדיקע קונסט־שאַפונגען, וואָס זיינען איצט בא־רימט און געליבט אין פראַנקרייך און אין דער וועלט.

בענ׳ס פאַטער איז געווען גוט באַקאַנט אין פאַר מלחמה׳דיקן ביאַליסטאָק, ער איז אויך געווען פרנס אין דער דאָרטיקער קהילה. בענ׳ס מוטער, אסתר־לאה, איז געווען א טייערע האָרציקע פרוי. אין ביאַליסטאָק האָט מען איר גוט געקענט פאַר איר גוטסקייט, פאַר העלפן אַרעמע און נויטבאַדערפטיקע פאַרוואָס זי איז געווען באַליבט ביי אַלעמען. אויך בענ׳ס מוטער האָט געשטאַמט פון דער באַוואוסטער יחוס׳דיקער משפחה גלאַגאָס, וואָס איז געווען גוט באַקאַנט אין ביאַליסטאָק.

נאָך דער מלחמה, נאָכדעם ווי דער קינסטלער בען איז ניצול געוואָרן פון אומקום בייַ די נאַציס, אין פראַנקרייך, האָט ער זיך דערוווּאוסט, אַז זיינע ליבע טאַטע־מאַמע, ווי אויך זיין שוועסטער און אַנדערע משפחה־מענטשן, זיינען אומגעבראַכט געוואָרן פון די היטלעריסטישע רוצחים. ער האָט געפונען א ביסל טרייסט אין זיין צער אין די באַרימטע גרויסע קונסט־שאַפונגען וואָס ער האָט פון זיך אַרויסגעבראַכט. צווישן אַנדערע האָט בען געשאַפן — ווי בא־וואוסט — 182 ריזיקע בילדער אויף די מאַטיוון פון תהילים און תנ״ך, וואָס איז איצט באַרימט אין פראַנקרייך און אין דער וועלט. בען, וואָס שאַפט אומאויפהערלעך זיינע גרויסע מייסטערווערק האָלט די 182 תהילים־בילדער ווי א הייליקע וויידמונג מצד אים, אין אַנדענק פון זיינע ליבע אומפאַרגעסלעכע טאַטע־מאַמע, וועמענס לעבנס זיינען פאַרשניטן געוואָרן פון די נאַצישע רוצחים.

מזל טוב אייך!

צו מיניע און אהרון פיינמאַן לכבוד זייער
ניי־געבוירענעם אייניקל

פון **בנימין אַבעלסקי** (סקאַקי, אילל.)

ווי עס שטראַמט אַן אויפהער קוואַלענדער וואַסער
זאָל זיך ציען אייער גליק אומגעשטערט,
ווי פון האַניג זאָל זיין אייער לעבן פיל זיסער
אָלס א גליקלעכע משפחה זאָל זיין אייך באַשערט.

גיין ביידע צוזאַמען זאָלט איר כסדר און שטענדיק
אויף אייער ווייטערדיקן לעבנס־וועג,
באַגלייט מיט נחת און גליק אין דער משפחה
מיט הערצער פון פריידּ און ליכטיקע טעג . . .

סקאַקי איילל. 1982

זכרונות פון דער אַמאָליקער ביאַליסטאָק

פון מאיר באַראַק (ברק), (וואַלעי סטרים, נ. י.)

דר. יוסף כאַזאַנאָוויטש — אַ לעננענדאַרע פיגור

אין די היסטאָרישע אַנאַלן פון די דערהויבענע ביאַליסטאָקער פּערזענלעכקייטן פון פריערדיקע דורות, לויטן תלמודישן אויס־דרוק „בני עליה שהם מועטים", גייסטרייכע מענטשן וואָס זענען אין דער מינדערהייט, פֿאַרנעמט אַן צווייפל, די מזרח־וואַנט דער דער באַליבטער אידישער מעדיצינער און פֿראָמינענטער ביאַליסטאָקער דאָקטאָר און ציוניסטישער עסקן, דר. יוסף כאַזאַנאָוויטש ע"ה איז געווען אַ זעלטענער טיפּ, אַ שלימות'דיקער איד אין אַלע הינזיכטן. ער האָט מיט זיין התנהגות (אויפֿפֿירונג), אייגנאַרטיקייט לעבנס־שטייגער און גוטע מידות, פֿאַרשאַפט כבוד און רום דער אידישער קהילה.

דר. כאַזאַנאָוויטש האָט באַקומען אין דער יוגנט אַ טראַדי־ציאָנעל־אידישע דערציאונג און אויך אַ וועלטלעכע. האָבנדיק פֿאַרקערט אין זיינע פריע יאָרן אין אַ עכט אידישער סביבה, איז ער געווארן אַנגעזאַפּט מיט אידישע ווערטן פון צדק און יושר, מיט אידישער עטיק און מאָראַל. ער האָט אין אַ געוויסן זין געשטעלט די פֿראַבלעמען פון די פּשוט'ע פֿאָלקס־מאַסן העכער וויי זיינע פֿערזענלעכע ענינים. זיין וואַרעמע באַציאונג צו זיינע מיט־מענטשן, איז געווען ווי פון אַ הומאַניטאַריער פון העכסטער מדרגה.

לאָמיר ביי דער געלעגנהייט איבערגעבן אַ רעאַליסטיש בילד און אייניקע אינטערעסאַנטע יוגענטליכע וועגן דער לעגענדע וואָס האָט זיך פֿאַרוועבט אַרום אים, וואָס שייך זיין קאַריערע אַלס דערפֿאַרענער דאָקטאָר מיט פיל פּראַקטיק, און אַ גרויסער מומחה אויף דעם מעדיצינישן געביט. עס ווערט דערציילט:

בשעת כאַזאַנאָוויטש האָט באַזוכט אַ קראַנקן פֿאַציענט אין הויז, פלעגט ער קודם־כל וואַרפן אַ בליק אויף דער שטוב. באַקוקנדיק די ביטערע אַרעמקייט וואָס הערשט דאָרט, ווי דער דלות פּייפט אין איטלעכן ווינקל, האָט ער מאָמענטאַל געענדערט זיין געווייַנלעכע פּראַצעדור, און אַנשטאָט צו נעמען געלט פֿאַרן וויזיט האָט ער נאָך איבערגעלאָזט אויפן טיש עטלעכע רובל, כדי דער־מעגלעכן די בני־בית אויסצולייזן דעם רעצעפט וואָס ער האָט פֿאַרשריבן... ליידער ביי אונז אין דער מעטראָפּאָליע, וועט אַ דאָקטאָר ניט באַזוכן אַ חולה אין הויז, אויס מורא ער זאָל חלילה ניט פֿאַלן אַ קרבן פון די פֿאַרדעכטיקטע, טונקלעלע פֿאַרשוינען וואָס לויערן אויף די ניו־יאָרקער גאַסן.

כאַזאַנאָוויטש איז געווען אַ דאָקטאָר מיט הארץ און געפיל, זיין צאָרטע נשמה איז געווען פילבאָר צו מענטשלעכע ליידן און פיין. נו, וועט איר היינט־צו־טאָג אין דער מאָדערנער ערא געפינען אַזעלכע אידעאַלע דאָקטוירים, מיט אַזאַ עכט־הומאַניטאַרער צוגאַנג זייער אחריות'פולער פראָפעסיע. „כמה יוסף איכא בשוקא"? וויפיל יוספ'ס פון דעם קאַליבר איז פאָראַן אין מאַרק"?!...

* * *

אקוראט מיט הונדערטער יאָרן צוריק (1882), אין די פינצטערע טעג פון שרעקלעכע גזירות, רדיפות, נגישות און גרויליקע פֿאַראָמען אויף אידן אין צאַרישן רוסלאַנד, דאָס קלאָסישע לאַנד פון אַנטיסעמיטיזם און שנאת ישראל, אַלס רעזולטאַט פון די אומדערטרעגלעכע אומשטענדן, האָט פלוצלונג דערוואַכט ביי דער אידישער שטודירנדער יוגנט, און ביי דער העכערער רוסישער אינטעליגענץ, אַ שטאַרקער באַגער צו פֿאַרלאָזן ענדגילטיק דעם ביטערן חושכ'דיקן גלות, וועלכעס איז לכל הדעות דער קוואַל פון אַלדאָס שלעכטס, און עולה זיין אינ'ם לאַנד פון די אבות און ארץ ישראל.

עס האָט זיך געשאַפן אַ באַוועגונג וואָס האָט געטראָגן דעם ספּעציפישן נאָמען „בילו"ו" (ראשי תיבות: „בית יעקב לכו ונלכה"). און מערקווירדיק. ס'האָט זיך מיטאַמאָל אַנטוויקלט אַ נייער גייסט אין דעם אינערלעכן נאַציאָנאַלן לעבן פונ'ם אידישן פֿאָלק. די בילו'צעס האָבן מיט ענטוזיאַזם און ברען זיך אַריינגעווארפן אין דער געוואָגטער אונטערנעמונג, מיטן אויסשליסלעכן געדאַנק אויפצוריכטן איר פֿאַרוויסטעטע טויזנט־יעריקע פעלזיקע ערד און אויפבויען דאָרט אַ היים, אַן אַנטרינונגס־פלאַץ, אַ געזיכערטע רעכטלעך־נאַציאָנאַלע מדינה אויף די אלטע היסטאָרישע גרעניצן פון אונזער גלאָרריייכער פֿאָראָנגענהייט.

דער נביא ירמיהו'ס פֿאַרויסזאָגונגען „ושבו בנים לגבולם" (ירמי' לא, טז) — און די קינדער וועלן זיך אומקערן צו זייערע גרעניצן, איז געווארן אַ רעאַלער פאַקט. זייער הערַאישער האַנדלונג האָט טאַקע באַאיינפלוסט אַ סך אידישע יונגעלייט פון אלע ריכטונגען און שאַטירונגען אין די מזרח־איראָפּאישע שטעט און שטעטלעך. באַזונדערס האָט עס אַרויסגערופן גרויס אינטערעס ביי אַקאַדעמיקער, ביי מענטשן מיט פרייַע פּראָפעסיעס ווי, למשל, דאָקטוירים, אַדוואָקאַטן, אינזשענירן א. דג"ל. פֿאַר דער אויפֿלעבונגס־אידעע און ישוב ארץ־ישראל.

אויך אונזער דר. יוסף כאַזאַנאָוויטש, איז געווען איינער פון זיי, וואָס האָט זיך אַנגעשלאָסן אין דער ציוניסטישער אַרגאַניזאַציע. ער האָט געשמ'ט אַלס אַן אַקטיוואָר ציוניסטישער עסקן, און געווידמעט אַ לעבן־לאַנג דעם שיבת ציון אידעאַל, מיט וועמען ביאַליסטאָק האָט שטאָלצירט. זיינע רייכע, ווערטפולע קאָלעקציע פון ספּרים און ביכער האָט ער אַוועקגעשענקט צו דער נאַציאָנאַלער ביבליאָטעק „בית נאמן" אין ירושלים.

כבוד זיין אַנדענק!

דער קלוב פון עלטערע מענטשן אין קרית ביאַליסטאָק

אין „קרית ביאַליסטאָק", דאָס אייגנאַרטיקע שטעטל לעבן תל־אביב, וואָס איז אויסגעבויט געווארן מיט דער הילף פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, איז אויך פֿאָראַן אַ קלוב פון דאָרטיקע עלטערע אייגנוואוינער. דער דאָזיקער קלוב פירט כסדר אַן פֿאַרשידענע אַקטיוויטעטן לטובת די עלטערע מענטשן.

מיר גיבן דאָ אַ בילד פון אַ גרופּע פון די עלטערע אייניקע וואוינער אין „קרית ביאַליסטאָק", בעת זייערס אַן אויספלוג און באַזוך אין אשקלון. דאָס בילד האָט אונז צוגעשיקט אונזער גוטער פריינט מיכאל פליקער, אַנפירער פון דעם קלוב און וויכטיקער טוער אין „קרית ביאַליסטאָק".

מיט דר. סעמיועל פּיסאַר בּיי אַן אזכרה נאָך די זעקס מיליאָן קדושים

פון יוסף דאָברימאַן (שיקאַגאָ)

נאָך מיט וואָכן פריער האָט מיין טאָכטער, פרידא ענקין, וועלכע וואוינט אין ווילמעט, מיר אָנגעזאָגט די גוטע נייעס, אז דר. סעמיועל פּיסאַר וועט זיין דער גאָסט־רעדנער בּיי דער אזכרה נאָך די זעקס מיליאָן קדושים, אין דער ווילמעט סינאַגאָגע אין שיקאָגאָ. דער אינטערעס פון מיין ליבער טאָכטער און איידעם, דר. מייקל ענקין, איז געווען זייער גרויס צו הערן אונזער פּיסאַר'ן צוליב צוויי אורזאַכן.

ערשטנס, ווייסן זיי, אַז ער איז אַ ביאַליסטאָקער און זיי האָבן אַ זייער גרויסן חלק אין ביאַליסטאָק, ווייל דער טאַטע און די מאַמע, ווי אויך דער אָנקעל און מיין ברודער, חיים דאָברימאַן, זיינען אַלע געבוירענע ביאַליסטאָקער. צווייטענס, האָבן זיי געלייענט דר. פּיסאַר'ס בוך „פון בלוט און האָפענונג". וואָס האָט אויף זיי געמאַכט אַן אויסערגעווײַנלעכן איינדרוק. זיינען מיר טאָקע אַלע, די גאַנצע דאָברימאַן משפּחה, געגאַנגען זען און הערן אונזער ליבן לאַנדסמאַן.

דער זאָל אין דער סינאַגאָגע איז געווען איבערפולט, דער

יוסף דאָברימאַן מיט דר. סעמיועל פּיסאַר.

עולם איז געזעסן מיט הערצער פול מיט צער און וויי־טיק, און זיך צוגעהערט צו די רעדעס פון די ויכטיקע רעדנערס. נאָר וועז עס איז געקומען דער מאָמענט און אונזער שמואל פּיסאַר איז אַרויף אויף דער בינע האָט מען געפּילט, אַז געוני ווי די שכינה וואָלט געווט אויף דעם פּלאַץ וואו ער שטייט. מיט גרויס שטאַלץ האָב איך זיך צוגעהערט צו דער זייער איינדרוקספּולער רעדע אין וועלכער אונזער באָרימטער און טייערער לאַנדסמאַן האָט געגעבן אַן איבערזיכט וועגן דער טראַגישער פאַרגאַנגענהייט און גע־וואָרנט, אַז מיר מוזן זיין אויף דער וואָך אויך איצט און שטענדיק, כדי ניט צו דערלאָזן אַז עס זאָל זיין אַ נייער חורבן.

וועז דער איינדרוקספּולער אָוונט האָט זיך פאַרענדיקט האָב איך, מיט מיין פרוי נעשקע און מיט מיין פאַמיליע, פאַרבראַכט אַ שטיקל צייט מיט אונזער ליבן לאַנדסמאַן. מיר האָבן געווינלעך געריעדט וועגן דער פאַרגאַנגענהייט, וועגן אונזער אַמאַליקער אומפאַרגעסלעכער אידישער ביאַליסטאָק, וועגן אונזערע נאָענטע וואָס זיינען אומגעבראַכט געוואָרן פון די נאַצים ... נאָכדעם ווי מיר האָבן געגומען אַ פּאָר בילדער צוזאַמען, האָבן מיר זיך גע־זאָגט און צעקושט ווי די אַרציקע ברידער. מיר האָבן אויס־געדרוקט דעם וואונטש, אַז וועז נאָר עס וועט זיין אַ מעגלעכקייט און געלעגנהייט זיך צו טרעפן, וועלן מיר דאָס ניט דורכלאָזן.

און אָט האָבן מיר, מיין פרוי נעשקע און איך, זיך ווידער באַ־

אויפן בילד פון רעכטס צו לינקס: יוסף דאָברימאַן, דר. סעמיועל פּיסאַר, נעשקע דאָברימאַן, פרידאַ און דר. מייקל ענקין, אַ פריינט פון די דאָברימאַנס.

געגנט מיט אונזער טייערן לאַנדסמאַן שמואל פּיסאַר, בּיי דער גרויסער אומפאַרגעסלעכער פּייערונג פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, זונטיק דעם 16טן מאי, אין וואַלדאָרף אַסטאָריאַ. ווידער האָבן מיר פאַרבראַכט אויף אַ היימישן אופן, מיט אונזער באָרימטן לאַנדסמאַן דר. פּיסאַר מיט זיין פרוי דזשודיט וואָס איז טייער אונז אַלעמען, די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט.

אַ האַרציקן בריוו פון חזן מרדכי ספּעקטאָר פון וועסט פּאַלם ביטש, פלאָרידא

אין אַ בריוו פון אונזער חשוב'ן לאַנדסמאַן, דער באָוואָסטער חזן מרדכי ספּעקטאָר וואָס וואוינט אין וועסט פּאַלם ביטש, פלאָרידע, צום פריינט איסאַק ריבאַלאָווסקי, שרייבט ער, צווישן אַנדערעס:

איך האָב דערהאַלטן די „ביאַליסטאָקער שטימע" פּאָר וועל־כער איך דאַנק דיר זייער. די „שטימע" לאָזט זיך הערן איבער דער וועלט ניט נאָר צווישן ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, נאָר אויך אין אַלגעמיינעם אידישן געזעלשאַפטלעכן לעבן. די אויסגאָבע וועלט אויך טיילווייז אַ פּאַרקערפּערונג מיט כלל ישראל.

איך בין זייער צופריידן וואָס מיין טייערער און ליבער שכן פון ביאַליסטאָק און גוטער פריינט סאָל קרים, איז געוואָרן דער פּאָר־זיצער פון דירעקטאָרן באָארד פון דעם גרויסן ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל פּאָר עלטערע מענטשן. איך בין אויך שטאָלץ מיט מיין ביאַליסטאָקער פריינט הירש פייגין, דער ערן־פּרעזידענט פון דעם פאַרבאַנד פון ביאַליסטאָקער אין אַרגענטינע, וועלכער האָט געאַרבעט בּיי מיין פאָטער ע"ה, און צוזאַמען גע־מאַכט געשעפטן, ווי מיין זכרון דינט מיר מיט 45 יאָר צוריק.

זייער אומעטיק איז מיר אָבער געוואָרן אויפן האַרצן וועז איך האָב געזען די טרויעריקע נייעס מיט דעם בילד, אַז מיין יוגנט־פריינט משה'לע פאַרבער איז אַוועק אין דער אייביקייט: ווי אויך די טרויעריקע נייעס וועגן טויט פון שפּעטל זאָק ע"ה, מיט וועמען איך האָב געהאַט דעם כבוד צו זינגען צוזאַמען אַלס קליין אינגל אין די דרייסיקער יאָרן אין דעם פאַלאַס־טעאַטער, וועז איך בין געווען אַ משורר אין דער גרויסער שוהל, און שפּעטער נאָך דער מלחמה זיינען מיר געווען צוזאַמען אין דעם אידישן טעאַטער אין וואַצלאַוו, נידערשלעזיע.

אוודאי קען מען פיל שרייבן וועגן דיין דינאַמישער און אַרגאַניזיטאָרישער און געזעלשאַפטלעכער אַרבעט, פּאָר וועלכער עס קומט דיר אָנערקענונג ניט נאָר פון אַלע ביאַליסטאָקער איבער דער וועלט, נאָר פון כלל ישראל בפרט. דו האָסט דאָס כשר פּאָר־דינט.

זיי געבענטשט פון גאָט מיט פיל כוח אין דיין וויטערדיקער אַרבעט. בעסטע גרוסן פּאָר דיין פרוי און פּאָר אַלע אונזערע לאַנדסלייט, לאָז גריסן סאָל קרים מיט דער פרוי.

חזן מרדכי ספּעקטאָר

וואַרעמער אָפּרוף פון דער „ביאַליסטאָקער קאָלאָניע" אין די קעטסקיל־בערג צום עמוירדזשענסי קאָמפּעין פאַר ישראל

אין פאַרבינדונג מיטן עמוירדזשענסי קאָמפּעין פאַר ישראל, וואָס די באַארד אָו דירעקטאָרס ביים ביאַליסטאָקער צענטער האָט פּראָקלאַמירט, איז אויך דורכגעפירט געוואָרן אַ גרעסערע זאַמלונג אין דער שוין איצט גוט־באַקאַנטער „ביאַליסטאָקער קאָלאָניע", אין די קעטסקיל־בערג.

די דאָזיקע אייגנאַרטיקע „קאָלאָניע", וואו זומער־צייט פאַרברענגען אַ גרעסערע צאָל פאַמיליעס פון אונזערע לאַנדסלייט, איז געשאַפן געוואָרן מיט עטלעכע יאָרן צוריק. די דאָזיקע „ביאַליסטאָקער קאָלאָניע", וואו עס זיינען ביי צוויי פּיין איינגעאָרדנטע באַנגאַלעס, אַ סווימינג־פּול, אַ קלוב און אַנדערעס, איז אויסגעשפּרייט אין דער געגנט, פון סאָוט פאַלסבוירג. די קאָלאָניע, וואָס איז פּריער געווען באַקאַנט אונטערן נאָמען ברוקסאַיד, טראָגט איצט מיט שטאָלץ דעם נאָמען „ביאַליסטאָקער קאָלאָניע". דאָס איז ניט וויַיט פון דעם באַוואוסטן פאינס האָטעל.

גלייך ווי דער עמוירדזשענסי קאָמפּעין פאַר ישראל האָט זיך אַנגעהויבן, האָבן די איינוואוינער פון דער קאָלאָניע געראָפן אַ ספּעציעלן מיטינג. צו דער וויכטיקער צוזאַמענקונפט זיינען איינגעלאָדן געוואָרן: סעם סאָלאָזש, פּרעזידענט פון ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל: איסאַק ריבאַלאָווסקי, געניעראַל־סעקרעטאַר: סעם קרים, פאַרזיצער פון באַארד אָו דירעקטאָרס: טשארלס שוועכער, פאַרזיצער פון באַארד אָו גאָווערנאָרס.

דער מיטינג איז געעפנט געוואָרן פון סעם טשודזן, וועלכער האָט באַגריסט דעם עולם. נאָכדעם האָט איסאַק ריבאַלאָווסקי געגעבן אויפקלערונגען וועגן דעם ציל פון ביאַליסטאָקער עמוירדזשענסי קאָמפּעין פאַר ישראל. מיט גרויס אינטערעס האָבן די פאַרזאַמלטע אויסגעהערט דעם באריכט פון סעם סאָלאָזש וועגן זיין לעצטן באַזוך אין ישראל.

עס האָט זיך אַנטוויקלט אַ לעבהאַפטער מיינונגס־אויסטויש אין וועלכן ס׳איז געקומען צום אויסדרוק די זאָרג און הילפס־גרייטקייט פון די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, פאַר די נויטן פון דער אידישער מדינה.

אויפן רוף און אָפּיל פון איסאַק ריבאַלאָווסקי האָבן די איינוואוינער פון דער „ביאַליסטאָקער קאָלאָניע" גלייך אויפן אָרט צוגעטראָגן זייערע ביישטייערונגען. עס איז געשאַפן געוואָרן די סומע פון העכער 5 טויזנט דאָלאַר. מאַלי ריבאַלאָווסקי, די סעקרעטאַרין פון דעם עמוירדזשענסי־קאָמיטעט, האָט איבערגענומען די געזאַמלטע סומע.

אַ גוטע נייעס

אין דעם נייַ־דערשינענעם גרויסן ביאַליסטאָקער יזכור־בוך איז אויך, אויף די זייטן 238־239, געדרוקט אַ רשימה מיט די נעמען פון אומגעקומענע אידן אין ביאַליסטאָקער געטאָ. צווישן די דאָזיקע זיינען אויך: דאָבע עטינגאָלד און יידל מיאַדאָוניק.

אין פאַרבינדונג מיט דעם האָבן מיר באַקומען אַ בריוו פון אונזער חשובער לאַנדספּרוי און באַקאַנטע שרייבערין, צירל שטיינגאַרט, אין וועלכן זי שרייבט, אַז דאָבע עטינגאָלד און יידל מיאַדאָוניק וואוינען איצט — מיט זייערע משפּחות — אין אויסטראַליע.

פריינדין שטיינגאַרט שרייבט אויך, אַז ווען זי איז געווען אויף אַ באַזוך אין אויסטראַליע, אין סוף 1980, האָט זי זיך דאָרט (אין מעלבורן) באַגעגנט מיט די צוויי דערמאָנטע לאַנדסלייט.

מיר זיינען צופריידן פון דער נייַעס, הלוואי וואָלט געווען פיל מערער אַזעלכעס.

חורבן ביאַליסטאָק...

(צו דער דערשיינונג פון דעם נייַעם גרויסן ביאַליסטאָקער יזכור־בוך)

פון **יעקב מעללער** (ברוקלין, נ. י.)

אין ביאַליסטאָק, זיינען אידן די אַלע יאָרן
אַנגעגאַנגען געמיטלעך, צופרידן מיט זייער לעבן.
ווער געהאַנדעלט געשעפטלעך, ווער געאַרבעט פאַרשידן,
אויך אין טוך פאַבריקן, געטאָן אַלערליי טוך וועבן...

אין 1939 — קומען אָן היטלער׳ס נאַצי חיילים,
פאַרצאַמען אַלע אידן הינטער געטאָ וועגט.
זיצן נעבאָך אין שרעק ביאַליסטאָקער אידן,
קלאָגן, זיפצן, און ברעכן מיט די הענט...

זיצט מען פאַרשפּאַרט אין געטאָ אוּן מען טוט בעטן,
רבונו של עולם — מאין יבא עזר — אַלמעכטיקער ג־ט?
מאַנכע קומען מיט שטריינגע פאַדערענדע טענות,
וואָס שווייגסטו? דערפיל דיין געטלעכן געבאָט!!!

פלוצלונג עפענט זיך די געטאָ טיר,
אַלע ווי אייַנער אין שרעק פאַרן טויט,
אַ באַנדע נאַציס מיט אַנגעלאָדענע ביקסן,
שפּאַנען אַריין — מיט מערדערלעכע רייד...

שנעלער, זאָפּאַרט — איר אַלע יודען!
מענער, פרויען, קינדער — גלייך שוין אַרויס!
קיינע געפּעקע מיט זיך ניכט נעמען,
אין צוויי רייען, שטעלט זיך גראָדע אויס...

נישט געהאַלפן דער ווייַנען מיט ביטערע טרערן,
קיינע פראָגן, וועלכע ס׳איז זיי צום פּרעגן.
ס׳איז געקומען ליידיקע משא אויטאָמאָבילן,
אַנגעפּילט אַלעמען — דעם גאַנצן געטאָ פאַרמעגן...

און וואָס ווייַטער ס׳איז געשען מיט ביאַליסטאָקער אידן,
ווי געווייַנליך באַוואוסט — די גאַנ קאָמערן טויטן.
אין קורצן זיינען די ביאַליסטאָקער אידן,
אויף אייביק געוואָרן פריי פון זייערע ליידן...

ס׳וועט מיסטיש דערציילט אַז אין די נעכט,
ווען אַלע איצטיקע איינוואוינער שלאָפן, טרעפט,
קומען די קדושים איבער ביאַליסטאָקער גאַסן,
און זוכן זייערע היימען אין די פענצטער געפלעפט...

קוקן, זוכן פאַרוואונדערט, אַ לאַנגע, לאַנגע צייט,
זיי טוען פאַרגליווערטע זיך אַרומדרייַן,
אַט אַזוי יעדעס מאָל, נאכט נאָך נאכט,
ביז די אַרומיקע הענער, פּאַנגען אַן צום קריַיען...

אַכטונג ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין אויסטראַליע

איר קאָנט איצט באַקומען דעם נייַ־דערשינענעם וויכטיקן מאַנומענטאַלן

ביאַליסטאָקער יזכור־בוך

אויף פאָלגנדן אַדרעס:

BIALYSTOKER CENTER
Mrs. E. Albert
Unit 1, 5 Chaddesley Ave.
East St. Kilda 3183
Melbourne, Vic.

ביי אונזערע לאַנדסלייט אין אַרגענטינע

פון יצחק צעסלער (בוענאָס איירעס)

וויכטיקע פאַרזאַמלונג ביי די ביאַליסטאָקער אין בוענאָס־איירעס

זונטיק, דעם 4טן יולי, ה. י. איז אויף זשאַן זשאַרעס 622 אין בוענאָס־איירעס, פאַרגעקומען די גענעראַל פאַרזאַמלונג פון דער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפט. עס האָט דערעפנט דער פּרעזידענט זלמן יעוורעיסקי.

נאָכדעם איז געווארן אויסגעוויילט אַלס פאַרזיצער פון דער פאַרזאַמלונג דער ה'. יצחק צעסלער, און אַלס סעקרעטאַר — בנציון ברוקער. נאָכן באַערן דעם אַנדענק פון די נפטרים האָט יצחק צעסלער אָפּגעגעבן אַ באַריכט פון דער אָפּגעטוענער אַרבעט אינעם פאַרגאַנגענעם פּריאָד, וואָס איז געווען קאָנסטרוקטיוו און פאַרצוויגט אויף פאַרשידענע געביטן.

יהושע גרוצקי האָט איבערגעגעבן אַ באַריכט פון דער קאַסע, וואָס האָט, טראָץ אַלע שווערקייטן, געלאָזן אַ קליינעם פּראָפּיט.

דער ערן פאַרזיצער — צבי פּייגין — האָט באַריכטעט וועגן דער אַקציע פאַרן זיכור־בוך און וועגן ביישטייער פונעם ביאַליסטאָקער פאַראַנד, און בשייכות דער פייערונג אין ניו יאָרק, וואו ער האָט זיך באַטייליקט. פּייגין האָט איבערגעגעבן אַז די פייערונג, זונטיק דעם 16טן מאי אין וואַלדאָרף אַסטאָריאַ איז געווען זייער אימפּאָזאַנט און עס האָט געהערשט פיל באַגייסטערונג.

בכלל — האָט פריינט פּייגין צוגעגעבן — האָט מען וואָרעם אויפגענומען די דעלעגאַטן און מיט זיי האָט מען איבערגעגעבן אַ פלאַמיקן גרוס, נישט בלויז די לאַנדסלייט, נאָר צו אונזער גאַנצן ישוב.

מיט גרויס אינטערעס האָט דער עולם זי צוגעהערט צום פאַרלייענען פון פרוי סטעלאַ פּייגין, און שפּאַניש, וועלכע האָט געשילדערט אירע איינדרוקן פון דער אימפּאָזאַנטער פייערונג אין דעם ניו־יאָרקער וואַלדאָרף־אַסטאָריאַ האָטעל, לכבוד דעם דער־שיינען פון מאַנומענטאַלן ביאַליסטאָקער זיכור־בוך, און פופּציק יאָר עקזיסטענץ פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק. (די איינדרוקספולע רעדע פון סטעלאַ פּייגין, ברענגען מיר באַזונדער דאָ וויטער — רעד.).

נאָך די באַריכטן, וועלכע זיינען אָנגענומען געווארן מיט אַקלאַמאַציעס — איז פאַרגעלייגט געווארן די רשימה פון דער פאַרוואַלטונג, וואָס איז אָקצעפּטירט געווארן. די לייטונג באַשטייט פון: צבי פּייגין, ערן פאַרזיצער; זלמן יעוורעיסקי פאַרזיצער; וואַלף טשינסקי, וויצע; יצחק צעסלער, סעקרעטאַר; בנציון ברוקער, מיט־סעקרעטאַר; יהושע גרוצקי, קאַסירער; חיים פיילנבויגן און אברהם בורשטיין, רעכענונגס איבערזעער; ישראל עפרון און משה וויטשיקער, אדמינסטראַציע; לייבל וויינער, ישראל סיפּיצקי, מישא סווערזשענסקי, יצחק שטורמאַק און אייזיק ברוקמאַן, פאַר־וואַלטונגס־מיטגלידער.

אין דער דיסקוסיע האָט יהושע גרוצקי אַרויסגעבראַכט די מיינונג, אַז מען דאַרף אָפּט טוישן די פאַרוואַלטונג, בכדי די מיט־גלידער זאָלן זיך אַרויסהייבן אין געזעלשאַפטלעכער אַרבעט און רעאַליזירן נייע איניציאַטיוועס.

יצחק צעסלער האָט אַרויסגעהויבן די חשיבות פון דער פרויען־קאָמיסיע, וועלכע האָט געהאָלפן דעם פּראָגרעס פונעם פאַרבאַנד. ער האָט אויסגעדריקט אַנערקענונג פאַר צבי און סטעלאַ פּייגין, וועלכע האָבן פיל מיטגעהאָלפן צום דערשיינען פונ׳ם יזכור־בוך.

נאָכן אויסווייליל יצחק שטורמאַק און צבי פּייגין האָט אונטער־געשריבן דעם פּראָטאָקאָל, איז פאַרגעקומען אַ „לחיים".

דאָס איבערגעבן די אָמטן איז פאַרגעקומען ביי אַ פייערלעכן מיטינג, בעת וועלן וואָלף טשינסקי האָט געדאַנקט יצחק צעסלערן פאַרן אָנפירן די אָקציע פאַרן יזכור־בוך און אָפּעלירט צו העלפן, אַז די איבערזעצונג אין שפּאַניש זאָל וואָס שנעלער פאַרענדיקט ווערן. אויך האָט ער געדאַנקט די רעליזאָטאָרן פונ׳ם דאָזיקן שבת אחים.

דוד זאַבלאָדאָווסקי האָט אינטערפרעטירט דאָס ליד „ביאַלי־סטאָק" פון פערלאָוו, ער האָט אויך — צווישן אַנדערן — רעצי־טירט „דער אידישער לאָך" — אַ שאָפונג פון זיין פאָטער צום 25סטן יאָרצייט נאָך שלום עליכם. שלמה גראָסמאַן האָט אָנגעפירט מיט שירה בציבור.

מאַמע . . .

(מערקע שבח (A 15755

פון מרים יהב, באר־שבע

כ׳בין אויך אמאל געווען א קינד
כ׳האָב אויך אמאל געהאַט א מאַמע, א טאַטן,
כ׳וויים ניט פאַרוואָס און פאַר וועלכע זינד
דער גורל האָט מיך אזוי שרעקלעך פאַראַטן.

מאַמע, מיין מאַמע, מיין טייערע מאַמע
דו שטייסט מיר פאַר די אויגן ווי א הייליקער מאַנומענט,
דער מערדער האָט מיך מיט כוח פון דיר אָפּגעריסן
געלאָזן דיך פאַרשטיינערט, מיט אויסגעשטרעקטע הענט.

מאַמע, אוי מאַמע, וואו ביזטו אַצינד?
יאָרן ווי איך הער ניט פון דיר,
צי ווייסטו אַז איך לעב, דיין ציטערדיק קינד?
קום כאָטש אין חלום צו מיר . . .

מאַמע, מאַמעניו טייערע מיינע
ס׳איז ביטער צו לעבן אָן דיר,
צעבראָכן און פאַרוואונדערט איז די טאַכטער דיינע,
מאַמע! לעבסט טיף אין האַרצן ביי מיר.

דער נייער ביאַליסטאָקער יזכור־בוך אַריינגענומען אין דער שטענדיקער קאָלעקציע פון דער קאָנגרעס ביבליאָטעק אין וואַשינגטאָן

דער ביאַליסטאָקער צענטער האָט באַקומען אַ דאַנק בריוו פון דער קאָנגרעס־לאַיברערי אין וואַשינגטאָן, פאַר צושיקן דעם נייעם גרויסן ביאַליסטאָקער יזכור־בוך. דערביי ווערט אין דעם זעלבן בריוו מיטגעטיילט, אַז דער מאַנומענטאַלער יזכור־בוך וואָס אונזער צענטער האָט אַרויסגעגעבן, איז אויך אויסגעקליבן גע־ווארן צו זיין אין דער שטענדיקער קאָלעקציע פון דער קאָנגרעס־ביבליאָטעק, אין וואַשינגטאָן.

וואַרעמע אָפּרופן פאַרן ביאַליסטאָקער יזכור־בוך

דער ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק באַקומט כסדר, פון לאַנדסלייט און פריינט, בריוו מיט וואַרעמע ווערטער און לויב פאַרן נייי־דערשינענעם מאַנומענטאַלן יזכור־בוך. צוליב מאַנגל אין פּלאַץ אין דער היינטיקער „ביאַליסטאָקער שטימע", וועלן מיר ווען דעם דערציילן אין דעם קומענדיקן, ערב ראש השנה נומער פון אונזער אויסגאַבע — רעד.

קויפט און העלפט פאַרשפּרייטן דעם נייעם גרויסן ביאַליסטאָקער יזכור־בוך

אײנדרוקן פון דער פייערונג אין וואַלדאָרף אַסטאָריאַ

פון סטעלאַ פייגין בוענאָס איירעס

מיר דרוקן דאָ אַ קיצור פון דעם איינדרוקספולן באריכט וואָס אונזערע חשובע לאָנדספּרוי סטעלאַ פיגין האָט פאַרגעלייענט, אין שפּאַניש, אין איר נאָמען און אין נאָמען פון איר מאַן, הירש פייגין, בײַ דער יערלעכער פאַרזאַמלונג פון די ביאַליסטאָקער לאָנדסלייט אין בוענאָס איירעס, דעם 4טן יולי ה. י. הירש און סטעלאַ פייגין זײַנען געקומען ספּעציעל צופליגן, פון אַרגענטינע קיין ניו יאָרק, כדי זיך צו באַטיילן אין דער אימפּאָזאַנטער לאָנדסמאַנשאַפט-פייערונג לכבוד דעם דערשײַנען פון פופציק יאָר עקזיסטענץ פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, וואָס איז פאַרגעקומען זונטיק, דעם 16טן מאַי 1982 בײַטאָג, אין דעם ניו יאָרקער וואַלדאָרף אַסטאָריאַ האָטעל — רעד.

אַלץ איז פאַרבײַ אָזוי שנעל און פאַרבליבן זײַנען בלויז זכרונות, געוועבטע מיט צער און פרייד. ניט אָזוי לייכט איז געווען אונזער רייזע אין די אומרואיקע מלחמה-טעג, ווען איך מיט מײַן מאַן האָבן זיך געגרייט אין וועגן אַריין. עס איז אַבער געווען שווער דורכצולאָזן אָזאַ אומפאַרגעסלעכן צוזאַמענקונפט אין ניו יאָרק, וואָס איז געווען פאַר אונז בײדע אַ גרויסע איבערלעבעניש. מען

הירש און סטעלאַ פייגין

האָט זיך געטראָפן מיט ביאַליסטאָקער פון פארשידענע לענדער, ווי מיט צבי קלעמענטינאָווסקי פון מדינת ישראל, דער וועלט-באַרימטער דר. סעמיועל פּיסאַר פון פּאַריז און אַנדערע. די פייערונג אין דעם ניו יאָרק וואַלדאָרף אַסטאָריא איז געווען אַן אומפאַרגעסלעכע, מיר וועלן דאָס שטענדיק געדענקען. און אומעטום איז געווען די אַרגאַניזאַציע פון דעם ענערגישן איסאַק ריבאַלאָווסקי. דאָס באַווייזן זיך פון דעם יזכור-בוך האָט אויף אַלעמען געמאַכט אַ זייער שטאַרקן אײַנדרוק. מען דאַרף אויך ניט פאַרגעסן דעם רעדאַקטאָר י. שמולעוויטש, וועלכער האָט אַלץ געטאָן, כדי דאָס בוך זאָל זײַן אינהאַלטסרייך.

איר קענט זיך גאָרניט פאָרשטעלן די גרויסע פרייד פון דעם געגנעראָל-סעקרעטאָר, איסאַק ריבאַלאָווסקי מיט זײַן פרוי מאַלי, מיט וועלכער זיי האָבן אונז אויפגענומען וויסנדיק אין וועלכע מלחמה-באַדינגונגען, פון אונזער אַרגענטינע, מיר זײַנען אַפּגעפאָרן כדי צו קאָנען בייזײַן דעם סיום הספר פון דעם הייליקן ביאַליסטאָקער יזכור-בוך, וואָס איז געפּייערט געוואָרן אין ניו יאָרק זונטיק, דעם 16טן מאַי. נאָכ'ן דורכפירן די גרויסע צערעמאָניע בײַ דער פייערונג, זײַנען געבליבן רעפּלעקסן פון אַנגענעמע איבערלעבונגען און גלייכצייטיק טרויעריקע דערמאָנונגען פון דער ניט וווייטער פאַרגאַנגענהייט פון פּיין, שרעק און גרויל...

דאָס קענען בייזײַן דעם גליקלעכן מאָמענט פון זען מיט אונזערע אויגן דאָס אַלץ פאַראייביקט אין דעם ספר הזכרון, וואָס וועט פאַרבלייבן אויף אַלע דורות און אַלע אייביקייטן; דער אייביקער מאָנומענט נאָך אונזער פאַרשניטענער היימשטאָט ביאַליסטאָק און אירע קדושים און מארטירער, האָט ניט געלאָזט רוען און באַשטימט אונזער באַשלוס צו פאָרן קיין ניו יאָרק צו אָט דער וויכטיקער צוזאַמענקונפט אין אונזער לעבן, הגם דאָס איז געווען אין אַ צייט פון גרויסע איבערלעבונגען און נסיון פאַר אונזער וואויין-אָרט אין דער אַרגענטינער רעפובליק.

אַלס לעבנגעבליבענע פון דער שרעקלעכער תקופה בעתן גרויזאַמען היטלעריזם, האָבן מיין מאַן און איך ניט געקענט פעלן בייצוזיין די דאָזיקע היסטאָרישע אונטערנעמונג אין ניו יאָרק, וואו עס איז אָפּגעצייכנט און פאַראייביקט געוואָרן דאָס דערשיינען פון דעם מאָנומענטאַלן יזכור-בוך אין וועלכן מיין מאַן, הירש, איז אַגב פאַרטראָטן מיט זיינעם אַן אַרטיקל וועגן זיינע שרעקלעכע איבערלעבענישן בײַ די נאַצישע רוצחים. דאָס בוך וועט דאָך פאַרבלייבן דער אייביקער באַשולדיקונגס-דאָקומענט קעגן די גרויזאַמע מערדערס פונ'ם דייטשן פאָלק און זייערע מיטהעלפער, און דאָס וועט פון איצט אָן אויך זיין די אייביקע מצבה נאָך אונזערע ליבע פאַרשניטענע עלטערן, ברידער און שוועסטער און אַנדערע נאָענטע. דאָס וועט אויך זיין פאַר די קומענדע דורות אַ צוואה קיינמאָל ניט צו פאַרגעסן און ניט צו דערלאָזן, אַז אַזעלכע אומגליקן זאָלן, חלילה, קומען פאַר אונזער פאָלק...

און אָט ברענגען מיר דאָס הייליקע יזכור-בוך דאָ צו אייך, און מיר פּרעזענטירן עס פאַרן בוך-קאָמיטעט אין בוענאָס-איירעס אין וועמנעס שפּיץ עס איז דער איבערגעבענער און דינאָמישער סעקרעטאַר פון דעם ביאַליסטאָקער פאַרבאַנד אין אַרגענטינע, יצחק צעסלער, כדי דאָס וועלן זאָל אויך איבערגעזעצט ווערן אין שפּאַניש אַן די קומענדיקע דורות, אונזערע קינדער און קינדס-קינדער זאָלן דאָס אויך לייענען, פאַרשטיין און וויסן, וואָס עס איז פאַרגעקומען אין יענער שרעקלעכער צייט. זאָלן אויך אונזערע קינדער און זייערע קינדער וויסן און געדענקען וועגן דעם גרויסן און דערהויבענעם יחוס פון דער אַמאָליקער אידישער ביאַליסטאָק, וואָס איז אויך זייער אָפּשטאַם און זייער יחוס. זאָלן די נייע דורות וויסן און שטענדיק געדענקען וועגן דער עיר ואם ישראל ביאַליסטאָק, וועגן די בויער און שעפער פון אונזער אַמאָליקער היים-שטאָט, וועלכע זיינען שפּעטער אומגעבראַכט געוואָרן בימי היטלער ימח שמו! זאָלן די נייע דורות אויך וויסן וועגן דעם שטאָלץ און אומדערשראָקנקייט פון די ביאַליסטאָקער און זייער העראָיזם, וועלכע זיינען געגאַנגען אין קאָמף על קידוש השם ועל קידוש העם!...

און לאָמיר האָפן, אַז די פיל אַנשטרענגונגען און מי וואָס איז אַריינגעלייגט געוואָרן ביים אַרויסגעבן דעם מאָנומענטאַלן ביאַליסטאָקער יזכור-בוך וועט ניט זיין אומזיסט, אַז אויך די נייע דורות וועלן האָבן דעם ווילן צו קענען און וויסן וועגן דער היים פון די, וועלכע האָבן אויסגעטראָטן פאַר זיי דעם וועגן צו אַ שענער לעבן. דער בוך וועט פאַרבלייבן אַן אייביקע דערמאָנונג אויף דורות, ווי אויך אַ שטענדיקער מאָנומענט וואָס וועט קיינמאָל ניט אָפּגעווישט ווערן.

באַוואוסטער ביאַליסטאָקער קינסטער ישראל בעקער מיט דער „פאַלקסבינע"

אונזער חשובער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן און באַרימטער קינסטלער ישראל בעקער, וועלכער וואוינט אין מדינת ישראל, איז איינגעלאַדן געוואָרן פון דעם אַרבעטער־רינג טעאַטער „פאַלקס־בינע", כדי צו רעזשיסירן און אויפפירן אין ניו יאָרק די מוזיקאַלישע קאָמעדיע „די כתובה", פון דעם באַרימטן ישראל־שרייבער און הומאָריסט אפרים קישון.

ישראל בעקער, וועלכער איז שוישפילער און רעזשיסאָר פון דער „בימה" אין תל־אביב, קומט פאַר דעם צוועק ספּעציעל קיין ניו יאָרק. די פּרעמיערע פון „די כתובה" וועט זיין שבת אָוונט, דעם 30טן אָקטאָבער. די הויפּט־ראָלע אין דער אויפירונג וועט געשפּילט ווערן פון דעם באַוואוסטן בינע־קינסטלער לעאָן ליבגאָלד.

דער גרויסער יערלעכער קאָנצערט אין לינקאָלן צענטער, זונטיק דעם 12טן סעפּטעמבער

זונטיק 2 בייטאָג, דעם 12טן סעפּטעמבער 1982, וועט דער ביאַליסטאָקער צענטער דורכפירן די אימפּאָזאַנטע יערלעכע קאָנצערט־פאַרשטעלונג, מיט אַ רייכער פּראָגראַם און מיטן אַנטייל פון באַרימטע קינסטלער. ווי דאָס איז יעדעס יאָר אין דער צייט, וועט די וויכטיקע אונטערנעמונג אויך דאָס מאָל פאָרקומען אין דעם פּרעכטיקן אייוועריי פישער האַל פון דעם לינקאָלן צענטער, 67טע גאַס און בראָדוועי, נ. י.

עס וועט אויפגעפירט ווערן אַ מוזיקאַלישע רעוויו אין אידיש, העברעאיש און ענגליש אונטערן נאָמען „מיט ליבשאַפט צו ירושלים", מיט דער באַטייליקונג פון די פאַלגענדע אַרטיסטן:

מישא רייצין, באַרימטער טענאָר פון דער מעטראָפּאָליטאַן אָפּעראַ און חזן; גאולה גיל, באַרימטע ישראל־זינגערין וואָס איז נאָמינירט געוואָרן פאַר בראָדוועי טאָני אַוואָרד; דזשעק וועיקפילד, אַריגינעלער מייסטער פון קאָמעדיע; די ווינגעד וויקטאָרי זינגערס דער באַוואוסטער אַמעריקאַנער כאָר אונטער דער אָנפירונג פון דזשאָן באַריס. סאָל סיקאָרי, מיט זיין באַוואוסטן אַרקעסטער, וועט געבן אַ פּאָסיקן קאָנצערט און אַקאָמפּאַנירן די סטאַרס.

מען קאָן נאָר באַקומען טיקעטס צום גרויסן קאָנצערט אין באַקס־אָפיס, אין טאָג פון דער פּאַרשטעלונג.

יערלעכע אזכרה ביי די „ביאַליסטאָקער און אומגעגנט קלוב" אין מיאַמי

דער „ביאַליסטאָקער און אומגעגנט קלוב" אין מיאַמי ביטש וועט דורכפירן די 40טע יערלעכע אזכרה אין אָנדענק פון די זעכציק טויזנט אומגעבראַכטע אידן אין ביאַליסטאָק, ביי אַ ספּעציעלער וויכטיקער פּאַראַמלונג. די אזכרה וועט פאָרקומען זונטיק 2 בייטאָג, דעם 6טן פעברואַר 1983. עס וועט געגרייט אַ פּאָסיקע פּראָגראַם, מיט דער באַטייליקונג פון אַ צאָל רעדנער, כדי אויף אַ ווירדיקן אופן צו באַערן די קדושים פון ביאַליסטאָק און אומגעגנט וואָס זיינען אומגעבראַכט געוואָרן ביי די רוצחים.

דער בארימטער ביאַליסטאָקער חזן מרדכי ספּעקטאָר, וועלכער איז אויך אויפגעטראָטן דעם פאַריקן יאָר, וועט זינגען פּאָסיקע תפילות און לידער.

אַלע ביאַליסטאָקער אין מיאַמי ביטש, ווי אויך די יעניקע וואָס וועלן אין דער צייט פאַרבריבענען אין מיאַמי ביטש, ווערן געבעטן צו פאַרצייכענען די דאָטע פון דעם 6טן פעברואַר און זיך אויך צו באַטייליקן אין דער אזכרה. די טרויער פאַראַמלונג וועט פאַרקומען אויפן אַדרעס:

BEACH HARBOR RESORT MOTEL
189th Street and Collins Ave.
Miami Beach, Florida

אַ היימישער „פּיקניק" אין דעם פּאַרק פון ביאַליסטאָקער צענטער

אין פאַרלויף פון זומער האָט דער ביאַליסטאָקער צענטער דורכגעפירט, אַזוי ווי דאָס איז יעדעס יאָר אין דער צייט, צוויי ספּעציעלע „פּיקניקס" אין פּאַרק וואָס איז ביי דער גרויסער גע־ביידע, אויף 228 איסט בראָדוועי, אין ניו יאָרק. דאָס ווערט יעדעס מאָל איינגעאַרדנט פאַר די עלטערע איינוואוינער פון דער ביאַלי־סטאָקער היים און שפּיטאָל.

דער ערשטער „פּיקניק" איז פאַרגעקומען מיטוואָך, דעם 23טן

ביים פּיקניק פון דער ביאַליסטאָקער היים געפינט זיך בראָניאַ סקורקאָ, שפּייז־דירעקטאָרין, און איר סטאָף וועלכע טיילן אויס די גוטע מאכלים צו די איינוואוינער פון דער היים.

יוני און דער צווייטער איז פאַרגעקומען מיטוואָך, דעם 14טן יולי. ווי יעדעס מאָל, זיינען אויך דאָסמאָל סערווירט געוואָרן געשמאַקע פראַנקפורטערס, געבראָטענע טשיקען, האַמבורגערס און נאָך גע־שמאַקע מאכלים מיט געהעריקע צוגאָבען און קאָלטע געטראַנקען.

צווישן דעם עולם עלטערע איינוואוינער פון דער ביאַלי־סטאָקער היים, זיינען אויך געווען אַ צאָל אין וווהיל־טשעירס, וועלכע זיינען אַראָפּגעבראַכט געוואָרן פון זייערע צימערן. עס איז געהערט געוואָרן אידישער געזאַנג און מוזיק פון רעקאָרדס. צווישן די אַנוועזנדע זיינען אויך געווען אַ צאָל פּירער און אַקטיוועט טוער פון דער אינסטיטוציע וווי אויך געסט. אַלע צוזאַמען האָבן פאַרבראַכט אויף אַ פּיינעם, היימישן אופן.

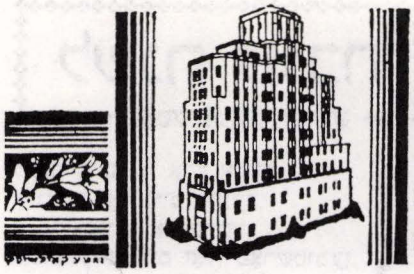
עס קומט אַ גרויסן דאַנק פרוי בראָניא סקורקא, די שפּייז־דירעקטאָרין פון דער ביאַליסטאָקער היים און שפּיטאָל פאַר עלטערע איינוואוינער, וועלכע האָט מיט פיל איבערגעבנקייט געהאָלפן דורכפירן דעם טראַדיציאָנעלן „פּיקניק" פאַר די עלטערע איינוואוינער".

40טע ביאַליסטאָקער־גראָדנער הזכרה פאַראַמלונג זונטיק, דעם 20טן מערץ, 1983

אַזוי ווי לעצטן יאָר וועלן אויך דעם יאָר די ביאַליסטאָקער און גראָדנער לאַנדסלייט אָפהאַלטן אַ געמיינזאַמע הזכרה־פאַר־זאַמלונג נאָך זייערע קדושים, 40 יאָר נאָך זייער אומקום דורך די נאַציס. דער יזכור וועט פאָרקומען זונטיק, דעם 20טן מערץ, 1983.

אַ סך מער מענטשן זיינען בייגעווען דעם יזכור לעצטן יאָר צוליב דעם וואָס עס איז אָפּגעהאַלטן געוואָרן אין מערץ אַנשטאָט אין פעברואַר, ווען פיל לאַנדסלייט זיינען נאָך אין פלאָרידע.

מיר דערוואַרטן אַז די הזכרה וואָס וועט אָפּגעהאַלטן ווערן דעם יאָר וועט זיין אַזוי באַדייטפול און רירענד אַזוי ווי פאָריקן יאָר. יעדער איינצלהייטן וועלן פאַרפּנטלעכט ווערן דורך בריוו צו אַלע לאַנדסלייט און אין דער פרעסע.

אונזער אינסטיטוציע

וואָס מען טוט און וואָס מען פלאַנט

אונזער היים אויפֿן שוועל פון די ימים נוראים

אונזער שוהל וועט דעם יאָר ווי אַלע יאָר, זיין דער זאַמלפונקט פון מתפללים, אונזערע עלטערע איינוואוינער ווי אויך שכנים פון דער געגנט, וועלכע וועלן דאָ קומען אויסבעטן אַ גוט יאָר.

עס וועלן אויך אַנגעצונדן ווערן פאַר יום כיפור אַלע עלעקטרישע ליכט ביי די נעמען פון די פאַרשטאַרבענע און מיטגלידער וועלכע זיינען פאַראייביקט געוואָרן אויף די בראַנז־טאָוולען אין אונזער שוהל, און זייער אַנדענק וועט געהייליקט ווערן ביי דער תפילה פון „יזכור".

אויף סוכות וועלן מיר, ווי תמיד, האָבן אַ פֿראָכטפול־דעקאָרירטע סוכה און אויך די ארבעה מינים.

די עס־צימערן וועלן אויסקוקן יום־טוב׳דיק און עס וועלן סערווירט ווערן גע־שמאַקע טראַדיציאָנעלע מאכלים.

אַ געזונטן, געבענטשטן און מזל׳דיקן נייעם יאָר.

ימים נוראים תפילות

מיר לאָדן איין אַלע פריינט און שכנים צו קומען דאָוונען מיט אונז דעם קומענדיקן ראש השנה און יום כיפור, וועלכע פאָלן אויס דעם יאָר פרייטיק ביינאַכט, דעם 17טן סעפטעמבער, שבת און זונטיק, דעם 18טן און 19טן סעפט., 1982. „כל נדרי" וועט מען זאָגן זונטיק פאַרנאַכט, דעם 26טן סעפט., און יום כיפור וועט אָנגיין דעם גאָנצן מאָ־טיק, דעם 27טן סעפט. ביז נאַכט.

„יזכור" וועט מען זאָגן יום כיפור בייטאָג און אויך שמיני עצרת, שבת, דעם 9טן אק־טאָבער.

גוטע בעלי תפילות ווען, ווי אַלע יאָר, אַנפירן מיט דעם דאָוונען. אַלע זיינען גע־בעטן צו קומען און צוזאַמען מיט די עלטערע איינוואוינער פון דער היים זיך אויסבעטן אַ געזונטן און גליקלעכן יאָר.

שליסט זיך אָן אַלס מיטגליד אין דער ביאַליסטאָקער היים פאַר עלטערע מענטשען.

אונזער שול

מיר ווילן אויסדריקן אַ גרויסן יישר־כח צו אונזערע עלטערע מענער, ווי אויך צו די שכנים פון דער געגנט, וועלכע מיט זייער דאָוונען האַלטן אויף דעם מנין אין דער פרי און פאַרנאַכט. ביים דאָוונען היט מען אַפֿ יאָרצייט און מ׳זאָגט קדיש בציבור. זאָל השי״ת בענטשן אַלע מתפללים אַז זיי זאָלן געזונט זיין און קענען אַנפירן מיט׳ן מנין.

אונזער יערלעכער באַאָר

דעם יאָר, וועט פאַרקומען אונזער יער־לעכער באַאָר דאָנערשטיק, 11טן נאָ־וועמבער, פרייטיק, 12טן נאָוועמבער, שבת צו נאַכט, 13טן נאָוועמבער, זונטיק, 14טן נאָוועמבער, און וועט זיך פאַרמאַכן מאָנטיק ביינאַכט, דעם 15טן נאָוועמבער, 1982. דער באַאָר וועט זיך נאָכאַמאָל נישט עפענען פאַר אַ צווייטן שבת־זונטיק, ווי אין פריער־דיקע יאָרן.

אונזער לעידיס אָקזילערי ארבעט שווער ביים העלפן דעם באַאָר און ברענגט אַריין פאַרשיידענע סחורות און אַרטיקלען. אַ סך פריוואַטע מענטשן און פיל פירמעס רופן זיך אָפֿ אויף אונזער וועגדונג און שיקן אַריין גוטע שטאָפֿן.

מיר בעטן אַלע וואָס קענען צו בייַ־שטייערן סחורה פאַר דעם באַאָר. אַזוי ווי די צייט דערנענטערט זיך, זאָל מען דאָס טאָן וואָס פריער.

מער איינצלהייטן וועלן אָנאָנסירט ווערן אין די איינלאָדונגען, וואָס וועלן אַרויסגע־שיקט ווערן פאַר דעם צוועק און אויך אין דער אידישער פרעסע.

יערלעכע חנוכה־פייערונג און קאָנצערט

די יערלעכע חנוכה־פייערונג און קאָנ־צערט וועט פאַרקומען זונטיק, דעם 12טן דעצעמבער, 1982. עס וועט, ווי שטענדיק, אָנגעצונדן ווערן חנוכה־מנורות פון אונזערע מיטגלידער און פריינט און דורכ־געפירט ווערן אַ טראַדיציאָנעלע מוזי־קאַליש פראָגראַם. ווי תמיד וועלן סער־ווירט ווערן געשמאַקע היימישע מאכלים מיט חנוכה־לאָטקעס.

מער איינצלהייטן וועלן אָנאָנסירט ווערן אין די איילאָדונגען, וואָס וועלן אַרויס־געשיקט ווערן פאַר דעם צוועק און אויך אין דער אידישער פרעסע.

דערמאָנונג וועגן „דיוס"

ביים סוף פון היינטיקן יאָר 1982 וועלן פון אונזער אָפּיס אַרויסגעשיקט ווערן בילס פאַר „דיוס" צום נייעם יאָר. האָבן מיר אַ בקשה צו אַלע מיטגלידער, אַז זיי זאָלן אַזוי גוט זיין און באַלד ענטפערן, כדי צו שפּאָרן פאָסט מיט אַ דערמאָנונג. אויך בעטן מיר צו ווערבירן נייע מיטגלידער.

טראַדיציאָנעלע פּורים־פייערונג און יערלעכע מיטגלידערשאָפט זיצונג

דער פייערלעכער יום־טוב פּורים וועט געפייערט ווערן מיט אַ פיינעם קאָנצערט און טראַדיציאָנעלע סעודה, זונטיק, דעם 27טן פֿעברואַר, 1983. אין דעם רייכן פּראָ־גראַם וועלן זיך באַטיילִיקן טאַלאַנטפולע אַרטיסטן און ווי אַלע מאָל וועלן די מיט־גלידער און פריינט זיך אונטערהאַלטן צו די קלאַנגען פון מוזיק און גזעזאָנג. אַוודאי וועלן סערווירט ווערן האָמענטאָשן מיט אַנדערע געשמאַקע מאכלים.

עס וועט גלייכצייטיק דורכגעפירט ווערן די יערלעכע מיטגלידערשאָפט זיצונג וועגן די נייע דירעקטאָרן פאַר דעם יאָר 83־1982 וועלן דערווויילט ווערן.

קאָלענדאַר פון די נעקסטע אונטערנעמונגען פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין היים

1. דאָנערשטיק, דעם 11טן ביז מאָנטיק, דעם 15טן נאָוועמבער 1982, אונזער יערלעכער באַאָר. דעם יאָר וועט זיך דער פּא־
2. זונטיק, דעם 12טן דעצעמבער, 1982. די יערלעכע חנוכה־פייערונג און קאָנצערט. יערלעכע מיטגלידערשאָפט זיצונג. זאָר נישט עפענען פאַר אַ צווייטע וואָך.
3. זונטיק, דעם 27טן פעברואַר, 1983. די יערלעכע פּורים־פייערונג, קאָנצערט און דינער.
4. זונטיק, דעם 20טן מאַרטש, 1983. די 40טע ביאַליסטאָקער גראָדנער יזכור פאַראַמלונג.

לשנה טובה

פון מאָטל פּטאַשעוויטש

לשנה טובה צו אַלע אידען,
אַ נייער יאָר גייט קומען.
אַ סך געזונט און פרידן,
אונזערע שונאים זאָלן פאַרשטומען.

אַ יאָר מיט פולע זיגן,
דורכאויס אויף אַלע געביטן.
די שונאים זאָלן אַ מפלה קריגן,
זיי זאָלן נישט האָבן וועד ס׳זאָל זיי
פאַרהיטן.

אונזער לאַנד ישראל זאָל בליען,
אַ מוסטער פאַר דער וועלט ווערן.
פון אַלע עקן וועלט צו איר ציען,
זיך צו איר וואַרט זיך צוהערן.

נישט פירן קיין מלחמות,
זיך נישט שרעקן פאַר קיינעם.
נישט ברענגען מער קיין אומזיסטע
קרבנות,
און לעבן אין שלום מיט אירע שכנים.

צוזאַמען מיט זיי ביי איין טיש זיצן,
און נישט פילן קיין מורא.
קיינמאָל נישט לאָזן זיך אויסנוצן,
פון זייער פאַלשער תורה.

בלויז אַזוי קען ישראל אויפלעבן,
ווען קיינער וועט נישט שטערן.
זאָלן מיר אַלע אַ ברכה געבן,
אַז אונזער נייער יאָר וואונטש זאָל
מקוים ווערן.

דער דערפאָלג פון מיני מעקלער אלס סאָפראַנאָ־סטאַר אין אייראָפּע

מיר האָבן לעצטנס באַקומען פאַר־שידענע צייטונגס־אויסשניטן פון אייראָפּע, וועגן דעם גרויסן דערפאָלג וואָס עס האָט דאָרט די באַרימטע סאָפראַנאָ־זינגערין מיני מעקלער, וועלכע איז אַ טאַכטער פון אונ־זערע טרייַע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט. מיני מעקלער טרעט איצט אַרויס מיט גרויס דערפאָלג אין באַרימטע אָפּעראָ־הייזער אין איטאַליע, סקאַנדינאַוויע, עסטרייך און אין אַנדערע לענדער. אומעטום שרייבט דאָרט די פרעסע וועגן איר מיט באַגייסטערונג.

די יונגע באַרימטע אָפּעראָ־סטאַר איז די אינגסטע פון דריי קינדער פון אָסקאַר און יהודת מעקלער, וועלכע זיינען ביאַלי־סטאָקער לאַנדסלייט און זיי זיינען שטענ־דיק אין נאָענטן קאָנטאַקט מיטן ביאַלי־סטאָקער צענטער אין ניו יאָרק. אויך די צוויי אַנדערע קינדער פון די מעקלערס, אַ טאַכטער און אַ זון, זיינען באַגאַבטע מוזיקער און זיי טרעטן אומעטום אַרויס מיט גרויס דערפאָלג.

וואַרעמע אָפּרופן פאַרן ביאַליסטאָקער יזכור־בוך

דער ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק באַקומט כסדר, פון לאַנדסלייט און פריינט, בריוו מיט וואַרעמע ווערטער און לויב פאַרן ניי־דערשינענעם מאַנמענטאַלן יזכור־בוך. צוליב מאַנגל אין פּלאַץ אין דער היינטיקער „ביאַליסטאָקער שטימע", ווילן מיר ווועגן דעם דערציילן אין דעם קומענדיקן, ערב ראש השנה נומער פון אונזער אויסגאַבע — רעד.

קויפט און העלפט פאַרשפרייטן דעם נייעם גרויסן ביאַליסטאָקער יזכור־בוך

קלמן רובינשטיין פון ביאַליסטאָק וואָס וואוינט איצט אין עסטרייך זוכט זיינע קרובים און פריינט

מיר האָבן באַקומען אַ בריוו פון אונזער לאַנדסמאַן, קלמן רובינשטיין, וועלכער וואוינט אין זאַלצבורג, עסטרייך. פריינט רובינשטיין, וועלכער האָט אין צייט פון דער מלחמה דורכגעמאַכט שווערע איבער־לעבענישן, שטאַמט פון אַ יחוס׳דיקער משפּחה אין ביאַליסטאָק.

פאַר דער מלחמה האָט פריינט רובין־שטיין געהאַט אַן אימפּאָרט־עקספּאָרט אונטערנעמונג. זיין פּעטער, מאַנדעל, איז געווען דירעקטאָר פון שענקער קאָמפּאַני, אויף דער שיענקעוויטשא 6. רובינשטיין׳ס מומע, פרוי אוועריבוך, איז געווען אַ באַ־קאַנטע דאָקטאָר־דענטיסט. אַנדערע פון זיינע משפּחה מענטשן זיינען אין דער פאָר׳מלחמה׳דיקער ביאַליסטאָק געווען פאַרטרעטן אין דאָרטיקע אַנגעזעענע גע־שעפט אַנגעלעגנהייטן און פראָפעסיעס.

אין זיין בריוו צו אונז שרייבט פריינט קלמן רובינשטיין, אַז זיין פרוי איז בעת דער מלחמה אומגעקומען אין די ביאַלי־סטאָקער וועלדער. זיין גאַנצע משפּחה איז אומגעבראַכט געוואָרן פון די נאַציס. אונ־זער לאַנדסמאַן, וועלכער איז איצט 80 יאָר, וואוינט אין עסטרייך פאַר די לעצטע 32 יאָר.

פריינט רובינשטיין זוכט עמיצן פון זיין משפּחה וואָס האָט זיך אפשר גערעטעוועט פון היטלער׳ן, ווי אויך זיינע פריינט און באַקאַנטע פון אַמאָל. ווער עס וויים וועגן דעם, אַדער וויל זיך שטעלן אין פאַר־בינדונג מיט אונזער לאַנדסמאַן קלמן רובינשטיין, ווערט געבעטן צו שרייבן וועגן דעם צום ביאַליסטאָקער צענטער:

BIALYSTOKER CENTER
228 East Broadway
New York, N. Y. 10016

אַ האַרציקן דאַנק

אַ האַרציקן דאַנק דעם גוטן פריינט און גראַדנער לאַנדסמאַן חיים שעסקין, פאַר זאַגן קדיש בעת מיין אַנצינדן אַ ליכט צום ערשטן יאָרצייט פון מיין אומפאַרגעסלעכן מאַן שעפטל זאַק, ביי אַ צוזאַמענקונפט פון אַ גרופּע אונזערע פריינט.

ראַיאַ זאַק

איטקע־צירל באַראַקין ע״ה

טייערע, ליבע מאַמע מיינע
מיט טיפן ווייטיק אין האַרצן,
מיט אַ צעפּייניקטער נשמה
און מיט יראת הכבוד:

מיט ליבע און בענקשאַפט אַן אַ סוף
דערמאָן איך דיר היינט,
און יעדן טאָג פון יאָר
צום 39טן יאָרצייט:

זינט די נאַצי רוצחים
האָבן דיין איידעלע נשמה,
דיין אייגזאָם ערלעך לעבן
אַן רחמנות איבערגעריסן,
אין דער ביאַליסטאָקער געטאָ, אין 1943.

אין פריידן און אין ליידן,
ביזטו אין מיינע געדאַנקען
אין מיין האַרץ און נשמה.
כבוד דיין הייליקן אַנדענק!

דיין טאַכטער חיה־פייגל
באַראַקין־מעלאַמדאַוויטש
און פאַמיליע

סקאַקי, אילינאָי, 1982

אונזערע פֿאַרלוסטנ

צום אייבערגעבן אַנדענקען

א גרויסער עולם האָט זיך באַטייליקט אין דער מצבה אַנטהילונג פֿאַר שעפטל זאַק

ניט געקוקט אויף דעם שלעכטן וועטער און גרויסער רעגן וואָס איז געווען זונטיק פֿרי, דעם 6טן יוני 1982, האָט א גרויסער עולם זיך באַטייליקט אין דער מצבה אויפֿדעקונג פֿאַר דעם אומפֿאַרגעסלעכן באַליבטן באַוואוסטן בינע־קינסטלער, אַקטיוער מיטגליד פון ביאַליסטאָקער באַארד אוו דירעקטאָרס און טייערער פריינט פון אומצאָליקע מענטשן, שעפטל זאַק.

שעפטל זאַק

די מצבה אַנטהילונג איז פֿאַרגעקומען אויפן בית עולם פון דער „אידישער טעאַטריקל אלייענס", וואו שעפטל זאַק איז באַערדיקט געוואָרן מיט א צייט צוריק און וואו עס רוען באַרימטע אידישע טעאַטער־קינסטלער. אין דער מצבה אַנטהילונג פֿאַר שעפטל זאַק האָבן זיך באַטייליקט א גרויסע צאָל אידישע אַרטיסטן, שרייבער, קולטור־טוער, לאַנדסלייט און פֿערזענלעכע פריינט.

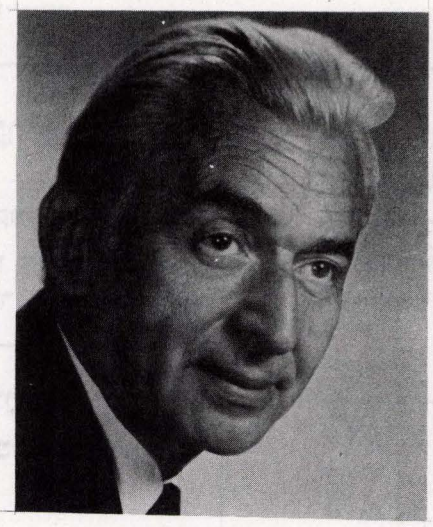
מיט קורצע טרויער־רעדעס ביי דעם קבר זיינען אַרויסגעטראָטן די באַקאַנטע שרייבער, אַקטיאָרן און קולטור־טוער מיכאל מיכאַלאָוויטש, ש. ל. שניידערמאַן, מאָריס אַדלער, יעקב גאָסטינסקי און יעקב בלאַנק. דער אל מלא רחמים איז געמאַכט געוואָרן פון הרב זינגער. סידור רא־קאָווסקי, דער ברודער פון דער אלמנה ראיא, זאַק, האָט געזאָגט קדיש.

די צערעמאָניע פון אַנטהילן די מצבה,

הערשל גענדל ע"ה

מיט גרויס טרויער איז פון אַלע ביאַלי־סטאָקער לאַנדסלייט אויפגענומען געוואָרן די נייעס, אַז אונזער באַוואוסטער און טרייער לאַנדסמאַן הערשל גענדל, איז פלוצלינג געשטאָרבן דעם 9טן מאי, ה. י.

הערשל גענדל ע"ה, וועלכער איז געקומען קיין אַמעריקע מיט זיין משפּחה אין יאָר 1921, איז געווען א האַרציקער אידישער פֿאָלקס־מענטש וואָס האָט צו זיך אַרויסגעפון דרך־ארץ מצד אַלעמען. ער איז געווען זייער באַליבט אין היגן אידישן לעבן, וואו ער פֿלעגט אַרויסטרעטן ביי

הערשל גענדל

פֿאַרשידענע אונטערנעמונגען אַלס טא־לאַנטפולער מאַנאַלאָגיסט־הומאָריסט. ער האָט מיט זיין אַנטייל אַלס באַליבטער קינסטלער, באַשיינט אַלע אונטער־נעמונגען.

הערשל גענדל ע"ה איז שטענדיק געווען נאָענט צום ביאַליסטאָקער צענטער, ווי אויך א שטיצער פון דער אינסטיטוציע. מיט זיין טויט האָבן מיר פֿאַרלאָרן א טרייען לאַנדסמאַן.

דער פֿאַרשטאָרבענער האָט פֿאַר־יתומ־ט זיין ליבער פֿרוי, מאָניע, און זיין שוועס־

האָט ווידעראַמאָל פֿאַר דעם גאַנצן פֿאַר־זאַמלטן עולם אויפגעלעבט די אומפֿאַר־געסלעכע געשטאָלט פון דעם ליבן שעפטל זאַק, וואָס וועט שטענדיק געדענקט ווערן ביי זיינע נאָענטע פֿאַרבליבענע, און די אומצאָליקע פריינט.

הירש קאַפלאַן ע"ה

פון מעקסיקא סיטי איז אַנגעקומען די טרויעריקע נייעס, אַז דעם 4טן מערץ 1982 איז דאָרט געשטאָרבן, אין עלטער פון 77 יאָר, אונזער חשובֿער לאַנדסמאַן און באַקאַנטער אידישער כלל טוער, הירש קאַפלאַן ע"ה. זיין טויט, וואָס איז געקומען נאָך א קורצער קראַנקהייט, האָט אַרויסגערופן גרויס טרויער ביי אַלע לאַנדסלייט פון ביאַליסטאָק, ביי זיינע אומצאָליקע פריינט און באַקאַנטע ביי וועמען ער איז געווען זייער באַליבט. אין דער לויה, וואָס איז פֿאַרגעקומען פרייטיק, דעם 5טן מערץ, האָט זיך באַטיילִיקט א גרויסער עולם. דער פֿאַר־שטאָרבענער איז באַערדיקט געוואָרן אויפן בית־החיים אין מעקסיקא.

דער פֿאַרשטאָרבענער הירש קאַפלאַן ע"ה האָט פֿאַר־יתומ־ט זיין ליבע פֿרוי חנה, זיין טאָכטער און איידעם חיה־לע און חיים שניצער, די זין און שנור יצחק און מלכה קאַפלאַן, יוסף און אסתר קאַפלאַן, שכנא און פאטי קאַפלאַן ווי איך אייניקלער, אור־אייניקלעך און פיל אַנדערע משפּחה־מענטשן.

כבוד דעם אַנדענק פון הירש קאַפלאַן ע"ה!

טער עטל קאַפטשינסקי מיט איר משפּחה, וועלכע וואוינען אין מעקסיקא.

* * *

צו דער לויה פון הערשל גענדל ע"ה, וואָס איז פֿאַרגעקומען פרייטיק, דעם 11טן מאי, איז ספּעציעל געקומען צופליען פון מעקסיקא די שוועסטער מרס. עטל קאַפ־טשינסקי, מיט איר טאָכטער. פרוי קאַפ־טשינסקי האָט דאָ אויך באַשטעלט א טאָוועל אין אַנדענק פון איר ליבן ברודער הערשל, וואָס וועט אַוועקגעשטעלט ווערן אין דער שוהל פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, אין ניו יאָרק. אין דער שוהל זיינען אויך טאָוולען אין אַנדענק פון אַנ־דערע משפּחה־מיטגלידער, וועמענס אַנ־דענק און יאָרצייט עס היט־אַפּ מיט טרייי־שאפט פרוי עטל קאַפטשינסקי.

דער ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק שיקט איבער בעסטע וואונטשן צו דער משפּחה פון פֿאַרשטאָרבענעם הערשל גענדל ע"ה, זאָלן זיי מער ניט וויסן פון צער.

דער ביאַליסטאָקער צענטער
היים פאַר עלטערע מענטשען און שפיטאָל

228 איסט בראָדוועי, נ. י.

ווינטשט זיינע באַאמטע, דירעקטאָרען, מיטגלידער, טויער, שטיצער חברים און פריינט, אַלע אָנגעשלאָסענע אָרגאַניזאַציעס, ווי אויך ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, כלל ישראל איבער דער גאָרער וועלט

אַ שנת חיים ושלום

אַ יאָר פון מאַטעריעלען וואוילזיין און גייסטיגע אויפריכטונג, הצלחה און פראָגרעס, שלום אין מדינת ישראל און פרידען איבערן גאַנצען ערד-קוגל.

סעם סאַלאַש
פרעזידענט

דינה מעדוועדעוו
קאַסירער

איסאַק ריבאַלאָווסקי
געגנעראַל סעקרעטאַר

רובין בינדלער
ערן־פרעזידענט

יהושע שעכטער
אדמיניסטראַטאַר

מר. און מרס. סאל קרים
ברוקלין, ניו יאָרק

טשערמאַן פון באָארד אָוו דירעקטאָרן

ווינטשן זייערע פאַמיליעס, פריינט און לאַנדסלייט
אַ כתיבה וחתימה טובה און שלום איבער דער וועלט.

די בריידער איצקאָוויטש
אַבראַשאַ, חיים, וועלוול, און שוועסטער בערטאַ
מעקסיקאַ סיטי

דריקען אויס זייערע האַרציגע ניי־יאָר וואונשען צו דער פאַמיליע און פריינט, ווי אויך ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט. שלום על ישראל!

מר. עלי איצקאָוויטש
ווינטשט זיין גאַנצער פאַמיליע אין מעקסיקאַ,
אַלע קרובים, פריינט און לאַנדסלייט
אַ סך גליק און געזונט צום נייעם יאָר

מר. און מרס. דזשאָזעף בערמאַן
און פאַמיליע
מיאַמי־ביטש פלא.

שיקען זייערע ברכות און גוטע וואונשען צום נייעם יאָהר צו אַלע זייערע פריינד און דעם כלל ישראל.

מיר בעטן פאַר אַ יאָר פון שלום, פאַר מדינת ישראל און פאַרן אידישן פאָלק.

אונזערע בעסטע ברכות צו אַלע אונזערע פריינד
און באַקאַנטע איבער דער גאַנצער וועלט.

פריידל און אשר שטשוטשינסקי
מאיאַמי ביטש, פלאָרידע

דארא וואריק — בישקאוויטש
און פאַמיליע

ווינטשען אַלע פריינד און דעם כלל ישראל
אַ געזונטען און גליקליכען יאָר.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

מר. און מר. באַרני סאַקס
און פאַמיליע
מיאַמי, פלא.

ווינטשען אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען
אַלדאָס גוטס צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. סעם גארניצקי
און טאָכטער

לאָס אַנדזשעלעס, קאַליפאָרניע

ווינשן זייער פאַמיליע אין ישראל און אַלע פריינד,
לאַנדסלייט און אַלע אידען אומעטום
אַ פרייליכען נייעם יאָר.

עמיל און מירא סאַיער
טאָראָנטאָ, קאַנאַדאַ

ווינטשן אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און פריינט
אַ נייעם, גוטן, געבענטשן יאָר,
און שלום אין ישראל.

מרס. דינה מעדוועדעוו
קאָסירער פון דער אינסטיטוציע
ווינטשט דער משפחה און פריינט, אַלע לאַנדסלייט
און דעם כלל ישראל אומעטום, אַ שנת חיים ושלום.
אַ כתיבה וחתימה טובה.

סלאָווע און עטל קיעק
ברוקלין, ניו יאָרק
ווינטשט דער משפחה און פריינט, אַלע לאַנדסלייט
און כלל ישראל אומעטום
אַ שנת חיים ושלום, אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. עלי אָקון און פאַמיליע
פילאַדעלפיע, פאַ.
באַגריסן אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און פריינט
איבער דער גאַנצער וועלט מיט
אַ יאָר פון געזונט און שלום על ישראל.

מר. און מרס. פאָול שאָכעט
וויס־פּרעזידענט פון דער אינסטיטוציע
און פאַמיליע
ווינטשען זייערע צאַלרייכע פריינט, לאַנדסלייט און אַלע אידען
אויף דער גאַנצער וועלט
געזונט, גליק און פרייד צום נייעם יאָר
און שלום על ישראל.

קלוב „ביאַליסטאָקער פריינט"
באַגריסט אַלע מיטגלידער מיט זייערע משפחות
אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען און ווינשט זיי
אַ כתיבה וחתימה טובה

מאַקס (מאָטעק) קאָכן און פאַמיליע
ירושלים
ווינטשן אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און פריינט
אַ יאָר פון געזונט, גליק און שלום אין ישראל.

מר. און מרס. בערנאַרד קאַגאַנאָווסקי
און פאַמיליע
ווינטשען אַלע פריינט און ביאַליסטאָקער יאָטען
אַ יאָר פון געזונט, פרנסה און שלום אין ישראל.

מר. און מרס. לואיס סילווער
און פאַמיליע
עקזעקוטיוו־דירעקטאָר פון אַרבעטער־רינג־היים, נ.י.
ווינטשען אַלע פריינט און אַלע אידען אומעטום
אַ גוטען און גליקליכען נייעם יאָר.

מר. און מרס. אייבראהעם מינץ
וויס־פּרעזידענט און טראַסטי פון דער אינסטיטוציע
ווינטשן זייער פאַמיליע אין אַרגענטינע
און אומעטום
ווי אויך די ביאַליסטאָקער און קאַבריינער לאַנדסלייט
אַ יאָר פון געזונט,
פרנסה, און שלום אין ישראל.

מר. און מרס. אַרטשי לין
און משפחה
שיקען זייערע בעסטע וואונטשען פאַר אַ נייעם,
גליקליכען יאָר צום גאַנצען כלל ישראל.

מר. און מרס. סעם נייד‌אַרף
און פאַמיליע
בעווערלי הילס, קאַליפ.
ווינשען זייערע קרובים און לאַנדסלייט אומעטום
אַ שנת חיים ושלום.

מר. און מרס. ידידיה האַמבורג
און פאַמיליע
ווינשען אַלע פריינט, לאַנדסלייט און כל ישראל
אַ כתיבה וחתימה טובה צום נייעם יאָהר.

מר. און מרס. דוד היין
פרעזידענט פון „קרית ביאַליסטאָק פאונדעישאַן"
און פאַמיליע
נאַרט מיאַמי־ביטש, פלא.
ווינשען אַלע אידען איבער דער גאַנצער וועלט
אַ גוטען, גליקליכען נייעם יאָהר.

מר. און מרס. מאָריס סאַפּערשטיין
און פאַמיליע

ברוקלין, נ.י.

ווינטשען אַ גוטען, גליקלעכען און געזונטען נייַ־יאָר דער גאַנצער משפּחה, חברים פון „פּאַרבאַנד", ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און אַלע אידען איבער דער וועלט.

אַ שנת חיים ושלום, אַ כתיבה וחתימה טובה!

מר. און מרס. ס. מאַלאַך
און פאַמיליע

פּאַלם ספּרינגס, קאַליפ.

שיקען זייערע גליק־וואונשען צום נייַעם יאָהר צו אַלע זייערע פּריינד און לאַנדסלייט איבער דער גאַנצער וועלט.

מר. און מרס. יוסף קאַפּיצקי
עדיסאָן, ניו דזשוירזי

מיטגלידער פון באַארד אָוו דירעקטאָרן

באַגריסן צום נייַעם יאָר אַלע פריינט און לאַנדסלייט און ווינטשן זיי אַ כתיבה וחתימה טובה

מר. און מרס. מאָריס טשאַבאַט
(כאַבאַצקי)

ווינטשען זייערע משפּחות און אַלע לאַנדסלייט אַ גוטען גליקליכען נייַעם יאָר.

איסאַק און מאַלי ריבאַל
(ריבאַלאָווסקי)

גענעראַל־סעקרעטאַר פון ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל

ווינטשען זייער פאַמיליע, אַלע פריינט און לאַנדסלייט אַ געזונט און געבענטשט יאָר

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

רעוו. און מרס. הערי פיינבערג
קיו־גאַרדענס, נ.י.

ווינטשען די באַאַמטע און מתפּללים פון דעם פלעטבוש דזשואיש סענטער, אַלע פריינד און לאַנדסלייט, אַ געזונטען און גליקליכען נייַעם יאָר, אַ כתיבה וחתימה טובה.

מרס. ראַיאַ זאַק
טראַסטי פון דער אינסטיטוציע

ווינטשט דער פאַמיליע אין אַמעריקע און ישראל, ווי אויך אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט איבער דער וועלט

אַ יאָר פון געזונט און שלום על ישראל.

מר. און מרס. סעם טשודין
טשערמאַן פון „ביאַליסטאָקער און אומגעגנט קלוב פון מיאַמי"

ווינטשן די מיטגלידער פון ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל, אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און זייערע פריינט

אַ געזונטן און גוטן יאָר.

מר. און מרס. לעאָן קרים
ברוקלין, ניו יאָרק

מיטגלידער פון באַארד אָוו דירעקטאָרן

ווינטשן זייער פאַמיליע, פריינט און לאַנדסלייט

אַ געזונטן און גוטן יאָר

הערשל און חוה קאַסטרי
ברוקלין, נ.י.

ווינטשען זייער פאַמיליע, פריינט און לאַנדסלייט אַ יאָר פון געזונט, שלום אין ישראל און איבער דער גאַנצער וועלט.

הערשל און לאה מאַראָו
טראַסטי

ווינטשען זייער פאַמיליע, פריינט, ביאַליסטאָקער און פרוזשינער לאַנדסלייט אַ יאָר פון געזונט, פרנסה און שלום אויף דער וועלט.

יוסף און נעשקע דאַברימאַן
סקאָוקי, איל.

ווינטשען זייער משפּחה, פריינט און ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אַ יאָר פון געזונט און שלום אין ישראל.

משה און וואַליע שעפּעס
מעלבורן, אויסטראַליע

ווינטשן זייערע קינדער, אייניקלער, קרובים און פריינט אין אַמעריקע, ישראל, און אויסטראַליע און די אַלע ב׳אַליסטאָקער לאַנדסלייט אויף דער גאַנצער וועלט

אַ גוט געזונט יאָר און שלום פאַר׳ן פאָלק ישראל

מר. און מרס. הערי באַס
און זייער זון
פילאַדעלפיע, פּאַ.

ווינשען צום נייעם יאָר אַלע זייערע פריינד פון נאָהענט און ווייט, און דעם כלל ישראל, אַ שנת חיים ושלום,
אַ כתיבה וחתימה טובה.

בעלאַ לאנצעוויצקא
טאָראָנטאָ, קאַנאַדאַ

באַגריסט די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און פריינט איבער דער גאָרער וועלט מיט וואונטשן פאַר אַ כתיבה וחתימה טובה, און שלום אין ישראל.

אינד. אַסטראַלענקער יאָנג מענס בענעוואָלענט אַסאָסיאיישאָן
ניו־יאָרק

מיר באַגריסען אַלע אונזערע מיטגלידער און פריינט און אַלע אידען צום נייעם יאָר און ווינשען זיי געזונט און גליק.

מר. און מרס. דייויד שומאַן
שיקאָגאָ, איל.

ווינטשען אַ גליקליכען געזונטען נייעם יאָר צו אַלע פריינט, לאַנדסלייט און כלל ישראל.

מר. און מרס. טשאַרלס שוועכער
טשערמאַן, באָארד און גאָווערנערס
און פאַמיליע
בראָנקס, ניו־יאָרק

ווינטשען זייער משפּחה, פריינט און ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט
אַ יאָר פון געזונט און שלום אין ישראל.

מר. און מרס. פּאָול (פּיניע) כאַראָוסקי
און פאַמיליע
לאָנג איילאנד סיטי

ווינטשן אַ גוטן, גליקליכן און געזונטן יאָר, אַלע אונזערע ביאַליסטאָקער און זאבלודאָווער פריינט בכל מקום שהם
אַ שנת חיים ושלום, ושלום על ישראל!

מאָטל און סאַראַ אָקון
פון אויסטראַליע
אברהם און שולמית אָקון
פון נאָרפאָלק, ווירדזשיניע

ווינטשען זייערע צאָלרייכע פריינט, לאַנדסלייט און אַלע אידן אויף דער גאַנצער וועלט
געזונט, גליק און פרייד צום נייעם יאָר און שלום על ישראל.

מר. און מרס. יאָסל שלאמאָוויטש
און פאַמיליע
ווינטשען זייערע לאַנדסלייט פון ווערזאָן
און ביאַליסטאָקער פריינט
אַ געזונטן, גליקליכן יאָר

האַרציגע נייַ־יאָר וואונטשען צו אונזער פאַמיליע אין ישראל, משפּחה אין קענעדע, אורגוואַי, לאַנדסלייט און פריינט אומעטום.
אברהם און שושנה שייקעוויטש
תל־אביב, ישראל

האַרציגסטע וואונטשען צום נייעם יאָר צו ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט איבעראַל און צו כלל ישראל איבער דער גאַנצער וועלט, „געצייכענט" מיט וואָרט און האַרץ צו האַרץ,
פון
בען און געראַ
פאַריז, פראַנקרייך

פאַראיניקטער פרוזשענער און אומגעגענט רעליף־קאַמיטעט
אין ניו־יאָרק

אונזערע האַרציגסטע וואונטשען און שנה טובה ברכות צו אַלע אונזערע לאַנדסלייט מיט זייערע משפּחות איבער דער גאַנצער וועלט.
זאָל דאָס קומענדע יאָר תשמ"ג (5743) ברענגען צו דעם גע־וואָרטען שלום און בטחון צו מדינת ישראל און כלל ישראל.
מיט פריינטשאַפט
פרוזשענער און אומגעגענט רעליף קאַמיטעט

ביאַליסטאָקער אונטערשטיצונג פאַראיין „סומך נופלים"
מיר ווינשען אַלע ברידער מיט זייערע פאַמיליעס און אַלע לאַנדסלייט בכלל
אַ שנת חיים ושלום

ביאַליסטאָקער בריקלייערס אַסס'ן
און די סיסטערהוד

ניו־יאָרק

צום נייעם יאָהר וואָס קומט, ווינשען מיר אַלע מעמבערס
און דעם גאַנצען כלל ביאַליסטאָקער

אַ כתיבה וחתימה טובה

ביאַליסטאָקער ליידיס אָוקזילערי

228 איסט בראָדוויי, ניו־יאָרק

ווינשט אַלע שוועסטער און זייערע פאַמיליעס,
אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען אַ גוטען,
געזונטען און גליקליכען נייעם יאָר.

דער קלוב פון גראַדנער פריינט
פון ניו־יאָרק

ווינטשען אַלע גראַדנער לאַנדסלייט אין ניו־יאָרק און איבער דער גאַרער וועלט און אויך די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, אַ יאָר פון געזונט און אַנטגילטיגען שלום אין אונזער לאַנד ישראל.

מיט פריינדשאַפט

גראַדנער קלוב אין ניו־יאָרק

גאַניאַנדז־טערסטינער יאָנג פרענדס

ווינטשען אַלע מיטגלידער און זייערע פאַמיליעס ווי אויך אַלע אידען, אַ גוטען, געבענטשטען נייעם יאָר פון געזונט און פרייד

פאַרבאַנד פון ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט
און אומגעגנט אין אַרגענטינע
„בית ביאַליסטאָק"

דריקט אויס צו די באַאַמטע און דירעקטאָרן פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין נ.י. ווי אויך צו לאַנדסלייט איבער דער וועלט בעסטע וואונטשן פאַר אַ גוטן, געזונטן יאָר.

זלמן יעוורעיסקי — פרעזידענט
הירש פייגין — ערן־פרעזידענט

יצחק צעסלער — סעקרעטאַר

הערשל און סטעלאַ פייגין
און פאַמיליע

בוענאָס איירעס

ווינטשען זייערע קרובים, פריינט, חברים, לאַנדסלייט אין אַרגענטינע, אין אַמעריקע, אין מדינת ישראל און אומעטום, ביאַליסטאָקער אידען וואו נאָר זיי געפינען זיך, כלל ישראל אויף דעם גאַנצן ערד־קוגל

אַ שנת גאולה וישועה

באַגריסונגען פון פריינט און לאַנדסלייט צום נייעם יאָר

(לויט'ן אלף בית)

— א —

סידני און יעטא אייזנער

ווינטשען אַלע פריינט, לאַנדסלייט און אַלע אידען אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. דעניעל אַלעקסאַנדער

און פאַמיליע, שיקאַגאָ

שיקען זייערע גליקוואונשען און גרוסען פאַר אַ נייעם, גוטען געבענטשטען יאָר צו אַלע זייערע פריינד און לאַנדסלייט.

— ב —

מר. און מרס. מאַקס באַביטש

בראָנקס

ווינשען מיר אונזער משפחה אין פאַריז און ישראל, קרובים, פריינד און באַקאַנטע.
אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. מאַריס בענדער

און זייער זון

באַגריסען צום נייעם יאָר אַלע פריינט און אַלע לאַנדסלייט און ווינשען זיי אַ כתיבה וחתימה טובה.

— ג —

מר. און מרס. סעמועל געלטשינסקי

און פאַמיליע, ברוקלין

ווינטשט ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און כלל ישראל אַ גוט יאָר.

מר. אוּן מרס. שלום גארפינקעל

ווינשען אַ גוטען געבענטשטען יאָר צו אַלע זייערע פריינד און לאַנדסלייט ווי אויך צום גאַנצן כלל ישראל.

מר. און מרס. דזשעק גוטמאַן

און פאַמיליע, בעיסייד, נ.י.

באַגריסען ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און אַלע אידען אומעטום צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. מאַקס גאַלוב

און פאַמיליע, ברוקלין

ווינטשן גראַדנער און ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אַ געבענטשט יאָר.

— ד —

מרס. דזשעסי דאַלינסקי

און קינדער, ברוקלין נ.י.

ווינטשען זייערע קרובים און פריינט, ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און דעם כלל ישראל אומעטום אַ גליקליכען יאָר.

מרס. רייטשעל דזשאַפע

און פאַמיליע

באַגריסען האַרציג זייערע אַלע פריינד און לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

ר. דאַווידסאָן

אַנטווערפען, בעלגיע

ווינטשט די ביאַליסטאָקער אידען און כל ישראל אַ געבענטשטן יאָר.

— ה —

מרס. חנה הערשקאָוויץ

מיאַמי, פלאָ.

באַגריסט כלל ישראל און פריינט אין אַגרענטינע צום נייעם יאָר.

— ו —

חזן יעקב ווי׳סאטשעק

און פאַמיליע

שיקען זייערע באַגריסונגען און גוטע וואונשען צו אַלע זייערע פריינד און ווינשען דעם כלל ישראל אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. ניאַמע וואַלדמאַן

ברוקלין

ווינשט צום נייעם יאָר אַלע פריינד און לאַנדסלייט געזונט, גליק און פיל פרייד.

מר. און מרס. נחמיה ווערבלוד

און פאַמיליע

באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע זייערע קרובים, פריינד און אַלע אידען.

עוזר ווייסגאַרבער (ווייס) כינקע סודאביטשער

בראַנקס, נ. י.

ווינשען פיל גליק צום נייעם יאָר צו אַלע פריינד און אַלע אידען.

מר. און מרס. אַרטור וואַכטעל

עלפאַסאָ, טעקסאס

שיקען זייערע בעסטע וואונשען צו אַלע פריינד און לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

— ז —

מר. און מרס. מיטשעל זיילאַן

פּעטערסאָן, נ. דזש.

ווינשען אַ גוטען און געזונטען נייעם יאָר צו אַלע זייערע פריינד און צום כלל ישראל.

מר. און מרס. חיים זעלעווינסקי

ברוקלין, ניו יאָרק

באַגריסן האַרציג זייערע אַלע פריינט און לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

— ט —

מר. און מרס. סאל און אַננאַ טשעסלער

און פאַמיליע, בראַנקס

ווינשען אַ שנת חיים ושלום צו אַלע פריינד און אַלע אידען.

מרס. פעני טאַלינסקי

אונ קינדער

ווינשען אַלע זייערע פריינד און לאַנדסלייט אַ גוטען יאָר.

— י —

מרס. אסתר יערוזאַלימסקי

און פאַמיליע, וועניס, קאַליפ.

ווינשען זייער גאַנצער פאַמיליע, זייערע אַלע פריינט פון נאַענט און ווייט, אַלע לאַנדסלייט פון אומעטום און אַלע אידען איבער דער וועלט אַ כתיבה וחתימה טובה.

די פרוי פון יעקב יערוזאַלימסקי און קינדער

נאַרט האַליוואוד, קאַליפאָרניע

ווינטשן אַלע לאַנדסלייט און כלל ישראל אַ געזונטן און גליקליכן יאָר און שלום אויף דער וועלט.

— ל —

מר. און מרס. ראַלף לינסקי

טאַמפּאַ, פלאָרידאַ

ווינשען זייערע אַלע פריינד און לאַנדסלייט פיל גליק און צופרידענהייט צום נייעם יאָר.

מר. הערמאַן לאסניק

מעמפיס, טענעסי

ווינטשען זייערע קינדער, קרובים און אַלע אידען אַ גליקליכען נייעם יאָר.

מרס. ווייאַלאַ לין

און פאַמיליע

ווינשען פיל געזונט און גליק צו זייערע פריינט, לאַנדסלייט און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. גדליה לין

און פאַמיליע, ברוקלין, נ. י.

באַגריסען זייער פאַמיליע אין ישראל און ביאַליסטאַקער לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. אייבערהעם לעווין

און פאַמיליע, ראטשעסטער, נ. י.

ווינשען זייערע פריינד און אַלע אידען אַ גליקליכען פריילעכן יאָר.

מר. און מרס. פיליפ לינענבערג

און פאַמיליע, ברוקלין

ווינשען אַ גוטען, געזונטען נייעם יאָר צו אַלע זייערע פריינד און לאַנדסלייט.

מר. און מרס. עלי לידסקי

און פאַמיליע

ווינשען אַלע פריינד און לאַנדסלייט אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. לואיס לערנער

ברוקלין

באַגריסען זייער פאַמיליע, פריינט, לאַנדסלייט און כלל ישראל מיט אַ יאָר פון געזונט און פרנסה און שלום אויף דער וועלט.

סידני ס. לעווין

פלאָרידאַ

ווינשט אַלע אידען אַ געזונט און גליקליך נייע־יאָר.

— מ —

מלכה מירמאַן

מאַנטרעאַל, קאַנאַדע

איך באַגריס צום נייעם יאָר מיינע שוועסטער און ברידער, קרובים, פריינד און חברים אין מאַנטרעאַל, קאַנאַדע, ניו־יאָרק און אין ישראל.

מר. און מרס. אשר מעקלער

און פאַמיליע, לאַס אַנדזשעלעס

באַגריסען און ווינשען אַלדאַס גוטס צו אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. לעאָן מעכאַניק

פלאַשינג, נ. י.

ווינטשן אַלע אידען אויף דער גאַנצער וועלט אַ שנת חיים ושלום, געזונט, גליק און פרייד.

— ס —

געניא סאַלאַמאַן

און פאַמיליע

באַגריסען אַלע פריינד און כלל־ישראל מיט דעם וואונש פון אַ געזונטען, גליקליכען נייעם יאָר.

מר. און מרס. מאַקס סאַקס

און פאַמיליע, מיאַמי, פלאָרידא

ווינשען אַלע פריינד און לאַנדסלייט אַ גוטן, געבענשטן יאָר.

מרס. הילדע סלאַיער

ווינטשט די פאַמיליעס סלאַיער־פאַרמאַן און זינאַקס אין אַמעריקע, פאַמיליע זאַלצמאַן אין ישראל און אַלע שוועסטער פון דער ביאַליסטאָקער לעידיס אַקזילערי, לאַנדסלייט און פריינט אַ גוט יאָר.

מרס. זאַפיאַ סטיין

און פאַמיליע, ניו־יאָרק

ווינשען זייער משפחה און אַלע אידען אַ גוטען געבענשטען נייעם יאָר.

מרס. מאָריס סאַלנעט

און פאַמיליע, ברוקלין, נ. י.

ווינשען אַ גוטען, גליקליכען נייעם יאָר צו אַלע זייערע קרובים, פריינד און לאַנדסלייט.

— ע —

דר. און מרס. שמואל עברי
און זון

באַלטימאָר

ווינשען אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען אַ שנת חיים ושלום.

— פ —

מרס. פאַניא פאַזניאק

און פאַמיליע, ברוקלין, נ. י.

באַגריסען די ביאַליסטאָקער און גראַדנער לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

— פ —

מר. און מרס. באַרני פינק

און פאַמיליע, קליפטן, נ. דזש.

שיקען דעם האַרציגסטן גליק־וואונטש צו אַלע פריינד און כלל ישראל צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. דייוויד פאקס

און פאַמיליע, מיאַמי ביטש, פלאַ.

ווינטשען אַ געזונט יאָר צו זייער פאַמיליע, פריינט און לאַנדסלייט.

מר. און מרס. לעאָן פריד

און פאַמיליע, ברוקלין

פסח דעם מצבה־קריצער'ס זון, ווינשט זיין קוזינע איידע סאַקאַלאָווסקי אין אויסטראַליע און אַלע פריינד און לאַנדסלייט אומעטום אַ נייעם יאָר פון געזונט און אַלדאַס גוטס און שלום אויף דער וועלט.

מר. און מרס. איזראַעל פעדער

שיקן זייערע האַרציגע ווינטשעוואָניעס צו אַלע לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

מאָטל און חוה פּטאטשעוויטש

ווינטשן זייער פאַמיליע, ווי אויך דעם כלל ישראל, אַ געזונטן און גליקליכן יאָר.

— ק —

מרס. ענא קוזניצקי און פאַמיליע

לאָס אַנדזשעלעס, קאַליפ.

שיקען זייערע האַרציגע גליקוואונשען און באַגריסונגען צו אַלע לאַנדסלייט, פריינד און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

שמואל קאַפלאַן

און פאַמיליע, בראָנקס, נ. י.

שיקען זייערע ברכות צום נייעם יאָר צו אַלע פריינד און אַלע אידען איבער דער גאַנצער וועלט.

מר. און מרס. מייער קאַס

בראָנקס, נ. י.

ווינשען אַלע זייערע פריינד און די שוועסטער פון די ליידיס אָקזילערי פון ביאַליסטאָקער צענטער און אַלע לאַנדסלייט אַ גוטען יאָר.

מר. און מרס. חיים בערל קריגער

און פאַמיליע, ברוקלין, נ. י.

באַגריסען ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מר. טשאַרלז קאָס

און פאַמיליע

ווינשט אַלע פריינד און לאַנדסלייט אַ געזונטן און גליקליכן יאָר.

— ר —

מר. און מרס. מיישעל ראָטענבערג

און פאַמיליע, ברוקלין, נ. י.

ווינטשען אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אַ געבענטשטן נייעם יאָר.

מר. און מרס. בערנאַרד ריטש

און פאַמיליע

ווינטשען אַ שנת חיים ושלום, ברכה און הצלחה צו אַלע פריינט און צום כלל ישראל.

— ש —

מרס. אסתר שעוואַך

און פאַמיליע, בראָנקס

ווינשען אַלע פריינט און לאַנדסלייט אַלדאַס גוטס צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. וועלוועל שטשופאַק

און פאַמיליע, ברוקלין

שיקען זייערע ברכות צו דער פאַמיליע און אַלע פריינד און צום כלל ישראל צום נייעם יאָר.

מר. מאיר שניר

און פאַמיליע, בראָנקס

שיקען זייערע בעסטע וואונשען צו אַלע פריינט, לאַנדסלייט און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

די עלטערע איינוואוינער פון דעם

ביאַליסטאָקער צענטער

היים און שפּיטאָל

ווינטשן איינער דעם אַנדערן, ווי אויך די באַאַמטע און דירעקטאָרן, מיטגלידער און פריינט פון דער אינסטיטוציע

אַ יאָר פון געזונט, גליק און שלום אין ישראל.

RELIABLE HEALTH SYSTEMS, INC.

1416 AVENUE M, BROOKLYN, N.Y. 11230 — (212) 376-2900

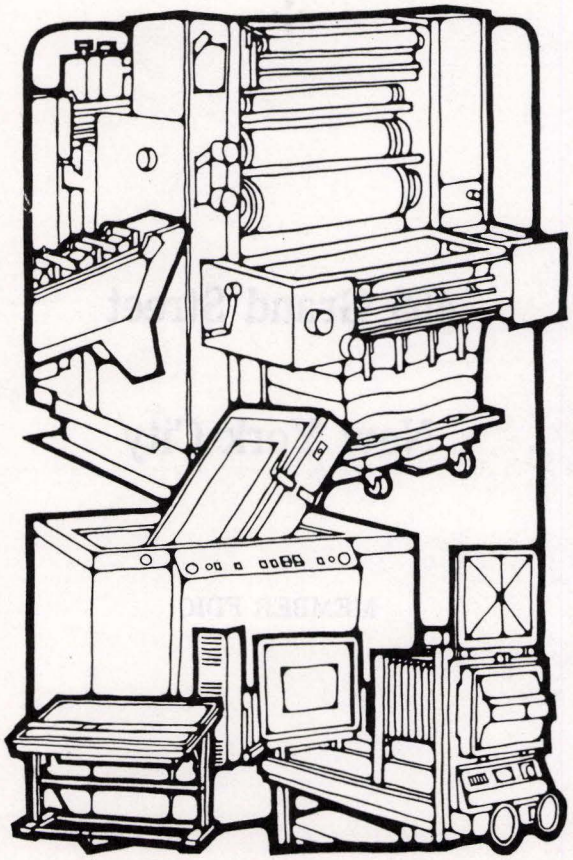
Computer Systems specialists for hospitals, nursing homes and health related facilities

(Provided and services computer system for Bialystoker Home)

Extends best wishes for a Happy and Healthy New Year

to the officers, directors, members, residents and friends of

BIALYSTOKER CENTER, HOME AND INFIRMARY FOR THE AGED

When it comes to typesetting and printing Nothings beats

EMPIRE PRESS

Designers and Printers of the Bialystoker Memorial Book

212-756-1473

GREETINGS

THE AMALGAMATED

BANK OF NEW YORK

❖

11-15 Union Square West

New York, N. Y. 10003

COMPLIMENTS OF

DRY DOCK

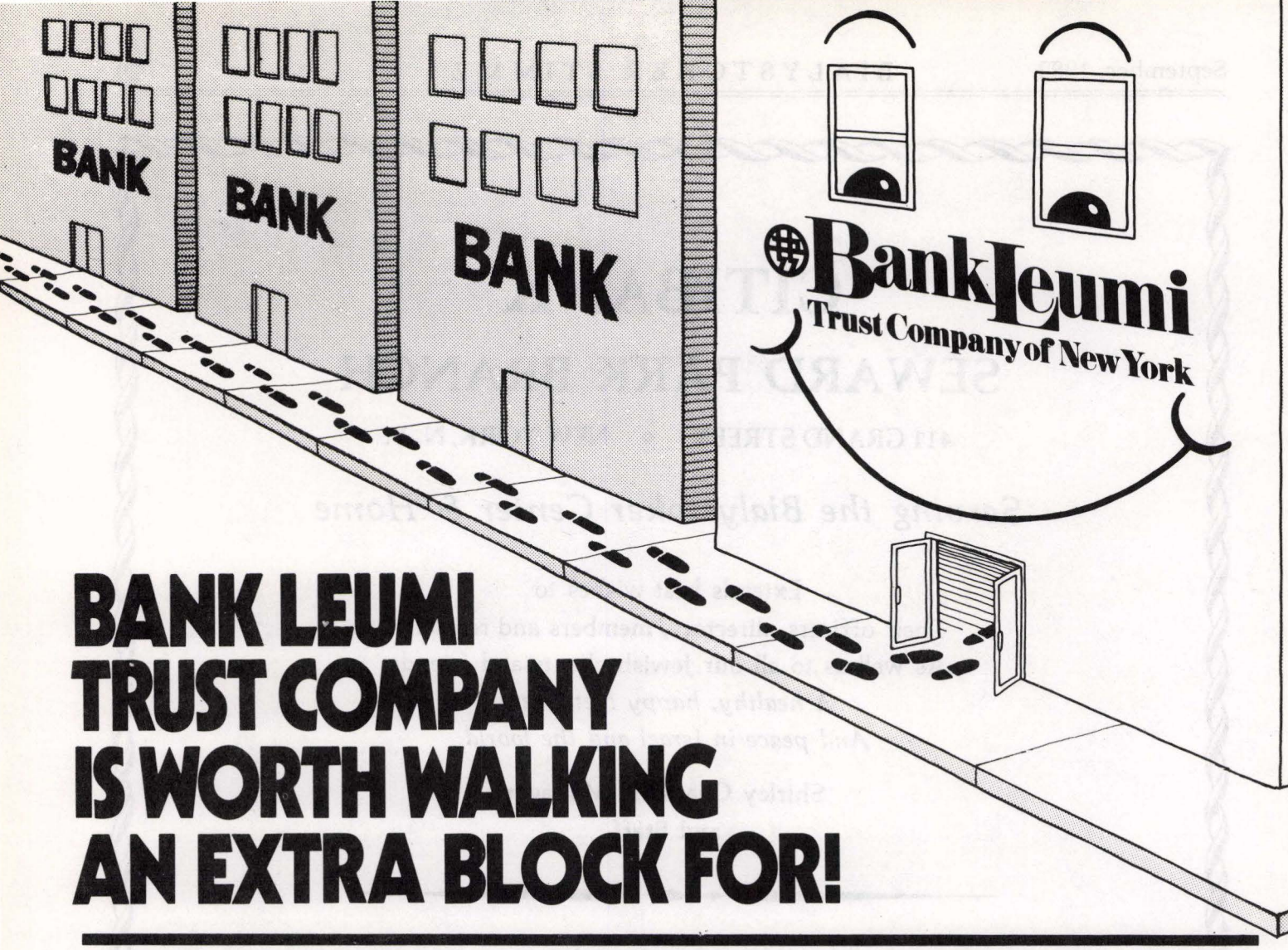
SAVINGS BANK

❖

465 Grand Street

New York City

MEMBER FDIC

BANK LEUMI TRUST COMPANY IS WORTH WALKING AN EXTRA BLOCK FOR!

DIAMOND SAVINGS PLANS
Custom-made plans, all with different interest rates.

NO-FEE PERSONAL CHECKING
Use all the checks you need at no cost, with a low minimum balance in checking or savings accounts.

N.O.W. CHECKING
Keeps your money earning interest until the day your checks are paid.

INDIVIDUAL RETIREMENT ACCOUNTS
Newly liberalized IRA's allow the accumulation of tax-deferred funds.

CHAI BOND CERTIFICATES
The ideal Mazel Tov gift that grows with the years.

FOREIGN CURRENCY
Israeli shekels and major foreign currencies available at all branches. No fees or commissions.

ALL SAVERS CERTIFICATES
Tax-free interest income for individuals and joint returns.

BankLeumi
Trust Company of New York

Member F.D.I.C.

Branches in Manhattan, Brooklyn, The Bronx,
Queens and Long Island

CITIBANK

SEWARD PARK BRANCH

411 GRAND STREET • NEW YORK, N. Y.

Serving the Bialystoker Center & Home

Extends best wishes to
Their officers, directors, members and residents
As well as to all our Jewish clients and friends
A healthy, happy New Year
And peace in Israel and the world

Shirley Charatan, Manager
and Staff

„סיטיבאַנק"

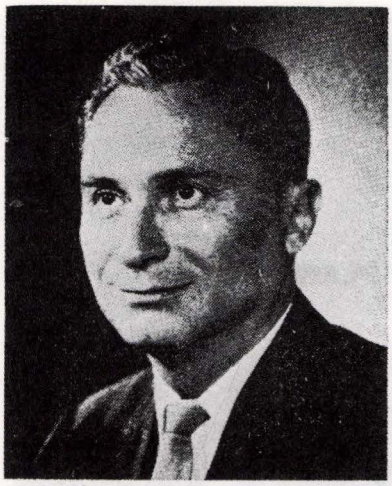
סואַרד פּאַרק אָפּטיילונג

411 גראַנד סטריט, ניו יאָרק

(באַדינט דעם ביאַליסטאָקער צענטער און היים)

דריקט אויס האַרציגע וואונטשן צו זייערע באאמטע,
דירעקטאָרן, מיטגלידער און איינוואוינער,
ווי אויך צו אלע אידן,
אַ גוט־יאָר פון געזונט, גליק
שלום אין ישראל און אין דער גאָרער וועלט.

שערלי שאַראַטאַן, מענעדזשער
און די אָנגעשטעלטע

MARTIN GINSBURG

L'SHONOH TOVOH!

New Year Greetings

from the

HON. VICE-PRESIDENTS

ABE GINSBURG

of the

BIALYSTOKER CENTER, HOME & INFIRMARY FOR THE AGED

Martin and Abe Ginsburg

and their families

May the New Year sound the clarion of brotherhood and peace throughout the world.

West New York, New Jersey

ROSE SOLASZ

Mr. and Mrs.

Sam Solasz

and Family

PRESIDENT

of the

SAM SOLASZ

BIALYSTOKER CENTER, HOME AND INFIRMARY FOR THE AGED

extend to their family, friends
and kinfolk everywhere
heartiest wishes

for

A HAPPY AND PROSPEROUS NEW YEAR

האַרציקע וואונטשען צו אונזער פאַמיליע און צו אונזערע
לאַנדסלייט, און כלל ישראל איבער דער גאַנצער וועלט
פאַר אַ שנת חיים ושלום.

May the New Year bring happiness to All,
salvation to our people and peace on earth.

THE SOLASZ FAMILY

DR. MATT AND DIANE KUDISH SCOTT DAVID MARK HOWARD

join their parents in this timely greeting.

Mr. & Mrs.
JACOB A. LICHTENFIELD
extend to their relatives and friends and all Bialystoker Landsleit best wishes for a Happy and Prosperous New Year

---

CELIA KAYE – SADIE KLEIN
Children of the late
LENA MACKLER
extend greetings to their
Bialystoker kinfolk
and to all Israel
for a Happy New Year

Mr. & Mrs.
JACK NOTKOFF
and FAMILY
Bronx, N.Y.
wish their family and friends
A Happy New Year

MRS. ANNA SABEL
& FAMILY
Concord, California
Wish All Their Friends
A Happy, Healthy & Peaceful New Year

MR. & MRS. DAVID SIEGEL
AND FAMILY
Milwaukee, Wisconsin
extend to their friends, Bialystoker Kinfolk in town and the world over best wishes for a very Happy New Year

---

MRS. BENEDICTINE LICHT
and Family
wish everyone
a Healthy, Happy New Year

MR. & MRS. JACK WOLF
NEW YORK
wish all their friends and associates
a Blessed New Year

New Year Greetings
Best Wishes and Blessings
from
NETTIE & ALFRED STERN
and FAMILY
Children of our late Treasurer
LOUIS & MARY DAVIS
Board Members of the Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged
to their dear kin, the DAVISES, SAPERSTEINS and the STERNS,
to all their friends and neighbors, Bialystoker landsleit and Jews everywhere for a Happy and Prosperous New Year

---

New Year Greetings from

Mr. and Mrs. Norman
Bockow-Boćkowski
and Twin Sons
Lester & Barry

Great Neck, N. Y.

BIALYSTOKER CENTER, HOME AND INFIRMARY FOR THE AGED

WISHES ITS OFFICERS, DIRECTORS, MEMBERS AND FRIENDS, AFFILIATED ORGANIZATIONS, AND BIALYSTOKER LANDSLEIT, AS WELL AS ITS ELDERLY RESIDENTS AND JEWS THROUGHOUT THE WORLD — A YEAR OF LIFE AND PEACE, HEALTH AND HAPPINESS — IN ISRAEL AND ALL OVER THE WORLD.

א כתיבה וחתימה טובה
ווינטשן

רבקה ראָזענטאַל
(טיקטין)
און סטעף

צו זייערע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און
צו כל ישראל איז דער גאָרער וועלט.

■

אַ ביאַליסטאָקער לאַנדספרוי, שטאָלצע טאָכטער פון דער אַריסטאָקראַטישער פאַמיליע טיקטין, געטרייע נאָכפאָלגערין פון די רייזע־טראַדיציעס פון איר גאָטזעליגען מאַן מאָקס ראָזענטאָל ע״ה און אַנפירערין פון דער „מאָקס ראָזענטאָל רייזע ביורא״, אַנאַנסירט מרס. ראָזענטאָל, אַז איר רייזע־ביורא איז איצט אויף דעם נייעם אַדרעס:

MAX ROSENTHAL
TRAVEL BUREAU, INC.
853 BROADWAY (Room 410)
(Corner 14th Street)
New York, N. Y. 10003
ORegon 4-3382; 3383; 3319

די פירמע איז אַ פאָכמענישע ביאַליסטאָקער רייזע־אגענטור, אַן אָפּגענע טיר און „לעבעדיגע ברוק" צו אַמעריקע, צו ישראל און צו דער גאַנצער וועלט. מיר פירען אידען אומעטום. דורך אונזער רייזע־ביורא קענט איר „עולה־רגל" זיין צו דעם כותל המערבי און צו אַלע הייליגע פלעצער אין אַלט און נייי ישראל.

מרס. ראָזענטאָל באַהערשט עטליכע שפראַכען, און טוריסטען קענען זיך מיט איר לייכט צוזאַמענרייַדען אין וועלכער שפראַך עס איז זיי לייכטער.

אַ רייזע דורך אונזער ביורא איז אַן אָנגענעמע איבערלעבעניש, וואָס איר וועט געדענקען אייער גאַנצען לעבען.

איר קענט פאָרען דורך אונז מיט שיף אַדער ערשט־פלאַן. מיר גיבען אייך פערזענליכע אויפמערקזאַמקייט, העפליכקייט, באַקוועמליכקייט און פינקטליכקייט.

■

מיר דערליידיגען אייערע פאָרמאַליטעטען, פאָס־פאָרטען, טיקעטס א. אַ. ו. מיר אַראַנזשירען אייער טראַנספאָרטאַציע, פראַכט, סאַרפאַקונג.

מיר באַאָרגען פאַר אייך רעפרידזשעריישאָרס, עלעקטרישע עפלייענסעס א. אַ. ו. קיין ישראל.

■

ספעציעלע הנחות
פאַר
ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט

■

שרייבט אָדער טעלעפאָנירט:

MAX ROSENTHAL
TRAVEL BUREAU, INC.
853 BROADWAY (Room 410)
(Corner 14th Street)
New York, N. Y. 10003
ORegon 4-3382; 3383; 3319

IZ & SHIRLEY SCHEINMAN
and Family
Northbrook, Illinois

Extend to their Relatives and Friends
Wishes for a Healthy, Happy New Year

MRS. EDITH GERING
Miami Beach, Florida
Wishes her family and friends, and Jews all over the world a Healthy, Happy and Peaceful New Year

---

MR. & MRS. JACOB BEREN
Trustee
Extend best wishes to their Bialystoker and Grodner landsleit for a Healthy and Happy New Year
We wish our children and first granddaughter, Jordana, a year of happiness and success

---

BIALYSTOKER YOUNG MEN'S BENEVOLENT ASSN.
New York, N.Y.

Extends New Year Greetings of Good Health and Peace in Israel To All Its Members and Landsleit

---

CAMP LAKOTA
on MASTEN LAKE
BOYS & GIRLS — 5 TO 16 YEARS
In Beautiful Mamakating Park
WURTSBORO, NEW YORK

- Only 73 Miles from N. Y. C.
- Elevation 1855 Ft.
- 52st Camp Year
- Drama, Dancing, Music
- Crafts, Nature, Riding
- Friday Night Services
- All Land - Water Sports
- 5 Mile Spring-Fed Lake
- Excellent Kosher Cuisine
- Doctor, Reg. Nurses
- Mature, Experienced Staff

Call or Write
THE SHABOT FAMILY
146 Concord Street
New Milford, N.J. 07646
(201)385-8606

MRS. CLARA ASCH
and Family
Wish all their relatives and friends A Happy New Year

IN MEMORY OF
ROSE SCHPOONT
by her husband
HIRSH SCHPOONT

MR. & MRS. SAMUEL SAVAD
Atlantic City, New Jersey
Wish their Family & Friends A New Year of Good Health & Peace

---

MRS. JENNIE PIANIN
Miami, Fla.
Wishes her family and Bialystoker Landsleit A Healthy, Happy New Year

---

Best Wishes to Friends and Relatives for a good New Year from
FAY SUKENIK and SONS

MR. DAVID FINE
President, Bialystoker Young Men's Benevolent Association
and FAMILY
Brooklyn, New York
Extend their best wishes for the New Year to relatives, friends and landsleit

---

DR. and MRS.
BENJAMIN GISSEN
and Family
Extend their Greetings for a Happy and Prosperous New Year

New Year Greetings from . . .
SYLVIA ROSENBLUM

Mr. and Mrs.
ROBERT KAMBER
and FAMILY
Asbury Park, N.J.
Express their best wishes for a Happy New Year to all

Mr. & Mrs.
STANLEY KAGAN
West Caldwell, N.J.
Wish All Their Friends A Happy New Year

MRS. CLARA MARCUS
extends best wishes for a Happy New Year

New Year Greetings from . . .
Mr. & Mrs.
ISRAEL KALISH

JERRY AND HYNDA MINK
Jerusalem, Israel
Wish their Family and Friends as well as Landsleit in the U.S., Israel and Bialystok, Poland
New Year Greetings of Health and Joy

שלום על ישראל!

Best Wishes . . .

POZNANSKI'S BAKERY
Bread - Rolls - Cakes
We specialize in Birthday, Wedding and Bar Mitzvah Cakes
155 DIVISION AVENUE BROOKLYN, N.Y.

MR. & MRS. RUBIN BLUM
Wish their Relatives, Friends,
and Bialystoker kinfolk everywhere
A Happy and Healthy New Year

IN LOVING MEMORY OF OUR DEAR PARENTS
CELIA COHEN
and
WILLIAM COHEN
Former Vice-President of the Bialystoker Center and Home
May They Rest In Peace
MR. & MRS. SAM SIEGEL
MRS. JOSEPH ENGEL

In Blessed Memory of

RUBIN AND FANNIE FISHER

Beloved Parents, Grandparents & Greatgranaparents
Always in our Hearts

Dorothy and Sam Jarow
Herman and Doris Fisher
Elaine and Mel Weiser
Norman and Jeffrey Jarow
Freddie, Mark and Benita Fisher
David, Allison, Glenn, Jarad

COUNSELLOR DAVID J. GOLDBERG
Hon. Chairman, Board of Directors
ROSE GOLDBERG
Hon. Vice-President
Miami Beach, Florida
and Family

extend best wishes to their family, relatives, friends, officers and directors of the Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged, and to the Bialystoker Ladies Auxiliary for a Happy New Year

---

MR. & MRS. EDWARD MEYER
Extend Best Wishes to Family and Friends for a Happy, Healthy and Peaceful New Year

---

DR. & MRS. JACOB SOKOL
DR. & MRS. IRA SOKOL-MONOSSON
and Children
DR. REBECCA SOKOL & HUSBAND,
JEFF SMITH & SON, JEREMI
Extend best wishes to all Bialystoker landsleit
And the Jewish People for a Happy New Year

MRS. SALLY BERGER AND FAMILY
Staten Island, N.Y.
EXTEND NEW YEAR GREETINGS
to their family, friends,
the Bialystoker Center and Home
and all Israel

MR. & MRS. ABE NEWBORN
and Family
wish their Relatives, Friends and All Israel
A HAPPY NEW YEAR

MR. & MRS. EDWARD WINSTON
and Family
Children of the late IDA & LOUIS AIDAK

Extend their best wishes for a Happy New Year to everyone

MR. & MRS. M. ARTHUR TARLOWE
Vice-President, Bialystoker Center and Home
and Family
Wish their Relatives and Friends
A Healthy, Happy and Peaceful Year

MAX & FANYA MISHKOFF
and family
Miami, Florida
Wish their relatives, friends and landsleit
Good Health, Prosperity and Peace in Israel

MR. & MRS. LOUIS SCHNEIER
Extend Best Wishes to Family and Friends for a
Happy, Healthy and Peaceful New Year

MR. AND MRS. RALPH BELL
and Family
Former President of the Zionist Organization of Chicago
Wish their family, Bialystoker landsleit and friends
A Happy and Healthy New Year and Peace in Israel

MR. & MRS. EDWARD LIPTON
and Family
J.C. HAIR PRODUCTS
3 W. 18 Street, New York, N.Y. 10001
Wish their Relatives and Friends a Healthy and
Happy New Year with Peace for the Entire World.

MR. & MRS. MEYER ZAKHEIM
and Family
Wish their Relatives, Friends and Landsleit
a Healthy, Happy and Prosperous New Year.

MR. & MRS. MISCHA WARSCHAWSKI
Brooklyn, N.Y.
wish all their relatives and friends
A HAPPY NEW YEAR

MR. RUBIN BINDLER
and Family
Honorary President, Bialystoker Center
Home and Infirmary for the Aged
wish their friends, all Goniondzer-Trestiner and Bialystoker
kinfolk and the Jewish People everywhere
a Happy and Prosperous New Year

MR. & MRS. HAROLD TALIN
Extend New Year's Greetings to their
Relatives, Friends, and Bialystoker Landsleit

DAYAN CLUB OF PELHAM PARKWAY
District 20
Extends New Year Greetings for Health, Prosperity and
Peace in Israel to all Officers and Members
EXECUTIVE BOARD, DAYAN CLUB
of PELHAM PARKWAY, District 20

Best New Year Wishes from the . . .
ROSKIES BROS.
HUNTINGDON WOOLEN MILLS, Ltd.
A Happy and Healthy New Year
771 Huntingdon Huntingdon, Que., Canada

New Year Greetings from . . .
MR. & MRS. JOSEPH SANDLER
along with best wishes to all their friends for
longevity, good health and good luck
May the Year 5742 be a timespan of freedom, peace,
brotherhood and happiness to all!

MR. & MRS. ABE GORDON
and Family
Miami Beach, Florida
Extend their sincere best wishes for a healthy and happy
New Year to their relatives, friends and
Bialystoker landsleit

New Year Greetings from . . .
DR. & MRS. LOUIS LINN
9 EAST 96th STREET NEW YORK, N.Y. 10028

IN LOVING MEMORY OF

My Parents and My Wife's Parents

BENJAMIN & YETTA FINKELSTEIN
HERMAN & BETTY BATISTE

HYMAN FINKELSTEIN

ROSE FINKELSTEIN
President, Bialystoker Ladies Auxiliary
Pays Tribute to the Memory of her Beloved Mother & Father

BENJAMIN & YETTA FINKELSTEIN

Dear Uncle

DAVID ROSENBLOOM

and Dear Aunt

LIBBY ROSENBLOOM

Of Blessed Memory

IN BLESSED MEMORY OF

ISAAC and MINNIE EPSTEIN

Always in our minds and memory

ABRAHAM and VIOLA SAPERSTEIN

IN LOVING MEMORY OF
Our Brothers

SAM & BERNARD

We Wish All Our Friends
A Healthy, Happy and Prosperous New Year

MR. & MRS. SAUL SAIDE
and Family

IN MEMORY OF
Our Loving Mother and Grandmother

FRIEDA ROTHBERG

MR. & MRS. ISIDORE KIMMEL
and CHILDREN

In Loving Memory of our Parents

MORRIS & ANNA KAPLAN

Abraham & Pauline Kaplan
Phil & Mathilde Kaplan
Gerry Bachrach
Harry & Shirley Wachtel

IN BLESSED MEMORY
Of Dear Husband and Beloved Father

SOLOMON WEISS

by KATE, NAT and MORTON WEISS

Forever in our hearts!

Greetings from . . .

SYLVIA AND IRVING FOX
LAKEWOOD, N.J.

who wish all their friends and the Jewish people everywhere a Happy New Year

We offer a Memorial Tribute to our Dear Parents

ABRAHAM AND BESSIE FUCHSMAN
ALEX AND FANNIE BUYER

HYMAN and SHIRLEY FEINSTEIN
and FAMILY
Children and Grandchildren of the late

MRS. PAULINE SIEGEL

extend best wishes to their relatives, friends and Bialystoker kinfolk everywhere for
A VERY HAPPY and PROSPEROUS NEW YEAR!

MAX AND ELLA BRINKER
Children of the late

CLARA WAGNER

Wish all their relatives, friends, members of the Bialystoker Ladies Auxiliary and all Bialystoker kinfolk A Happy and Healthy New Year

---

MR. AND MRS. CHARLES FEIGENBLATT
and Family
Brooklyn, N.Y.

Extend their Best Wishes to all Landsleit, *friends and Jews all over the world for a Healthy, Happy New Year*

DR. AND MRS. NACHMAN KACEN
(Kacenelenbogen), Cleveland, Ohio
and their children
Michael and Eva Kacen-Kaplan
West Hartford, Connecticut

Wish their family and friends in Israel, here and abroad, a Happy, Healthy and Peaceful New Year

IN MEMORIAM

We, their children and grandchildren,

Lovingly Remember

FANNIE and ELLY

TARLOFSKY

Late First Lady and President of

BIALYSTOKER CENTER, HOME
AND INFIRMARY FOR THE AGED

We miss them deeply

THE TARLOFSKY FAMILIES

ETHEL and M. ARTHUR TARLOWE
FRANCES and ROBERT NELSON
THEIR CHILDREN and GRANDCHILDREN

MILDRED AND EARL BRAND and FAMILY

PORTLAND, MAINE

Remember With Love

ROSE KASS

FORMER VICE-PRESIDENT
OF THE
BIALYSTOKER CENTER
AND HOME

ALWAYS IN OUR HEARTS

In Memoriam

RAYA PORECKI SAMTER

Raya Porecki Samter, a longtime member of the Bialystoker Center and a survivor of Auschwitz was killed in a car accident on June 23, 1982 in Paris. Mrs. Samter was 62 years old and resided in that city.

Her parents, Bella and Wolf

RAYA PORECKI SAMTER

Porecki were well known in Bialystok and were the proprietors of one of the towns large textile factories.

Mrs. Samter along with her husband, Paul, attended the recent dedication of the Bialystoker Memorial Book, which took place in New York on May, 16. In addition to her husband she is survived by a sister, Tanya, Forest Hills, New York.

Kaddish is being recited in our synagogue and a memorial plaque, also in our synagogue, is to be erected shortly.

The Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged extends its heartfelt condolences to the family, may they know no more sorrow and only joy in the future.

HONOR THE MEMORY OF YOUR LOVED ONE WITH A PLAQUE IN OUR SYNAGOGUE

DR. GDALI RUBIN

Dr. Gdali Rubin, a long-time member in good standing of the Bialystoker Center, died suddenly on May 11, 1982. He was years old.

Dr. Rubin resided in Delray Beach, Florida, with his wife, Marion. He was a Professor Emeritus of Dermatology at University Hospital, as well as a distinguished member of the Labor Zionist Alliance and a devoted member of Temple Beth-El in Boro Park, Brooklyn.

Dr. Rubin is survived by his wife, daughter, Norma, and two grandchildren, Audrey and Ellen. May the family not know any more pain and be comforted along with the mourners of Zion and Jerusalem.

RENA K. MAZUR

Rena K. Mazur, financial secretary of the Chicago Bialystoker Ladies auxiliary, died Sunday, June 13, 1982, at the age of seventy-four.

Mrs. Mazur was born in Bialystok in 1908, to Jacob and Neskey Kleinnort. She came to the United States in 1930 to join her husband, David Mazur, who met her, became engaged and married her on a visit to his mother in Bialystok in 1928-29. Mrs. Mazur was active in many charitable organizations including the city of hope — Chicago Builders. Her closeness and devotion to the Bialystoker organization and to the many *landsleit* never diminished.

She is survived by two sons,Sanford Leon, an instructor in the Chicago public schools, Dr. Edward Herbert, a professor in the City College of Chicago, and three grandchildren, Amanda, Alan and Scott. Other relatives in Chicago are nephews Neil and Barry Kleinbort and a sister-in-law, Esther Mazur, resides in Forest Hills, N.Y.

ROSE ZUCKERMAN

As we go to press we have learned of the passing of our dear friend Rose Zuckerman, the long time President of the Bialystoker Ladies Auxiliary of Chicago. Our heartfelt condolences to the family upon their loss. May her soul find eternal rest and may the family be comforted along with the mourners of Zion and Jerusalem. In the next edition of the *Stimme* we will have full details on this remarkable woman and her long years of dedication to her *Bialystoker Landsleit.*

DR. MEYER ISAAC LEFF

Dr. Meyer Isaac Leff, a longtime member of the Bialystoker Center and Home and native Bialystoker, died in March, 1982, in Miami, Florida. Dr. Leff served as a medical officer with the American Joint Distribution Committee in the early 1920's, providing relief to Jewish communities in Europe. He received his medical degree from Long Island College of Medicine.

He is survived by two sons, David of Pleasantville, N.Y. and Jonathan of Mamaroneck, N.Y.; six grandchildren, and three great-grandchildren.

CHANGE OF ADDRESS?

We ask all our friends and members to please notify us of any change of address. You will be saving us time and money.

Name.....

Old Address.....

New Address.....

Your attention to this matter will be greatly appreciated.

BIALYSTOKER HOME & INFIRMARY FOR THE AGED
228 East Broadway New York, N. Y. 10002

OUR INSTITUTION

ROSH HASHANAH AND YOM KIPPUR SERVICES

Our beautiful synagogue will once again be the scene of High Holiday services to be held Friday night, September 17th, Saturday and Sunday, September 18th and 19th, 1982 — Rosh Hashanah. Yom Kippur services will commence Sunday night, September 26th and continue Monday, September 27th including Yizkor. Yizkor will also be recited on Shemini Atzereth, Saturday, October 9th.

We invite our neighbors and friends to participate with us at these High Holiday services, as well as daily and on Sabbath. Worshipping with our elderly can only enhance the dignity of these solemn holy days.

CHANUKAH

We will celebrate Chanukah with our traditional party and concert on Sunday, December 12th. Following custom members and friends will kindle menorahs in remembrance of the miraculous survival of the Jews despite Hellenistic persecution.

For further details, please consult the invitations we will be mailing to you.

ANNUAL BAZAAR

This year our Annual Bazaar will be held Thursday, November 11th, Friday, November 12th, Saturday night, November 13th, Sunday, November 14th and will close Monday evening, November 15th, 1982. The Bazaar will not be open a second weekend.

BECOME MEMBERS OF THE BIALYSTOKER CENTER AND HOME FOR THE AGED

ANNUAL MEMBERSHIP MEETING — PURIM PARTY

We wish to announce to all our members that the Annual Membership Meeting will take place on Sunday, February 27, 1983, at the Bialystoker Center and Home, 228 East Broadway, New York, N.Y. at this meeting, the general membership will have the opportunity to vote for a slate of Board of Directors for 1983-84.

At the same time, our Purim Party will take place. A lovely program featuring talented artists will be presented. Our audience will enjoy, as in the past,music and singing, as well as traditional Purim delicacies, such as *hamentashen,* and other tasty dishes.

MEMBERSHIP DUES REMINDER

At the end of 1982 our office will send out statements for membership dues for the coming year. We ask everyone to send in their dues promptly.

LOOKING FOR FATHER'S FAMILY

Mark Gold, a recent arrival from the Soviet Union, now living in Brooklyn, is seeking information about his father's family. His father, Isroel Gold (Solts) was born in Bialystok. He then lived in NOVOZIBKOV, ORLOVSI PROVINCE, USSR from 1929-1937. Isroel Gold had two brothers, Avrum and David Solts who emigrated to the United States from Poland. There was a third Solts brother (first name unknown) who lived in Palestine. A sister, Tsipe Solts, also lived in Bialystok. Isroel Gold's father, Velvel, died in Bialystok in 1928. If you have or know information regarding the Gold-Solts family please write the Bialystoker Center, 228 East Broadway, New York, N.Y. 10002.

SCOTT DAVID PYTLUK CELEBRATES BAR MITZVAH

The Bialystoker Center wishes a warm and hearty *Mazel Tov* to Irma and Jack Pytluk and grandparents, Riva and Harry Pytluk, members of our Board of Directors and longtime supporters, upon the *bar mitzvah* of their son and grandson, Scott David. The *bar mitzvah* boy performed brilliantly at the ceremonies held on June 19, 1982, at Temple Sholom in Brooklyn.

Following the synagogue services, a lavish *kiddush* was hosted by the Pytluks at the Temple. That evening, many friends and relatives attended a formal reception at Congregation Sons of Israel in Woodmere, N.Y.

May Scott David always be source of great *nachas* to his parents, grandparents and all Israel.

MAZEL TOV

The officers of the Bialystoker Center and Home wish a hearty mazel tov to our distinguished members, Mr. and Mrs. Leon Fried upon the birth of their first grandchild, a boy, Joshua, born on April 28, 1982. A warm mazel tov to the parents, Betty and Arthur Goldglautz.

The Frieds are active members of our Board of Directors, and make a very valuable contribution to the Center and Home through their involvement. We wish the parents and grandparents much joy and *nachas* from little Joshua.

CALENDAR OF COMING EVENTS

Thursday, November 11th to Monday, November 15th, 1982.
Our Annual Bazaar. The Bazaar will not be open for a second weekend this year.

Sunday, December 12th, 1982.
The Annual Chanukah party, concert and dinner.

Sunday, February 27th, 1983.
Annual Purim party, concert and dinner.
Annual Membership meeting.

Sunday, March 20th, 1983.
40th Bialystoker-Grodner Yizkor Assembly.

BIALYSTOKER PICNIC: Food Service Director, Mrs. Bronia Skorka and staff serving during picnic for our residents this past summer.

A LOVELY SUMMER PICNIC IN THE BIALYSTOKER CENTER PARK

In the course of the summer, the Bialystoker Center hosted two special picnics in our park, which is adjacent to our building at 228 East Broadway in New York. The picnics are annual events for the elderly residents of the Bialystoker Center and Home.

The first picnic took place on Wednesday, June 23, and the second on Wednesday, July 14. As in the past, the savory menu included frankfurters, fried chicken, hamburgers and other delicacies, plus ice cold drinks.

Along with our residents, many of our patients in wheelchairs were brought down from their rooms to participate. Additionally, staff members and several guests from the community attended. There was music via our stereo system, that added to the delightful summer atmosphere.

We would like to extend a very special thanks to our Food Service Director, Mrs. Bronia Skorka. Under her direction, the picnics were meticulously prepared and beautifully coordinated. They were truly traditional picnics, enjoyed immensely by all.

Residents of Bialystoker Home partaking in and enjoying picnic in our park.

NOSTALGIC VOLUME TELLS OF BIALYSTOKER COMMUNITY

The Bialystoker Memorial Book: Bialystoker Center, 228 East Broadway, New York, N.Y. 10002

by Jean Elsner and Jay Wish

If you've always wanted to know about the beginning and ending — and the living in between — of the Jews in a city in Poland, *The Bialystoker Memorial Book* is your "glezeleh tay" (cup of tea). If you or your forbears came from that region, this nostalgic volume is a must.

The foreword was written by the driving force behind this book, Clevelander Max Ratner. What follows is a veritable encyclopedia of Bialystok of the past and of present Bialystoker landsleit all over the world. Many contributed to this labor of love. In keeping with its reference book aspect is the fact that eveyr article and poem appears in English-Yiddish translation.

This book charts the course of Bialystok from its founding as a village in 1320, through annexations by various countries, through the Holocaust. It details the rise of Zionism the Jewish labor movement, the theater, arts, sports, silk and printing industries.

The emphasis, naturally, is on the Holocaust and evetrs leading to it.

It will come as a surprise to many readers that a number of world-famous people had their roots in Bialystok: Dr. Ludwig Zamenhof, originator of the universal language, Esperanto; Rabbi Szmuel Mohliver, founder of Lovers of Zion; Maxim Litvinov, former foreign minister of the Soviet Union, born Meir Walach, brother and grandson of rabbis; and Rosa Raisa, international opera star.

Clevelanders will find the section on Max Ratner, "A Bialystoker with a Heart," a most illuminating discussion of the Ratner *mishpocha.* They will also enjoy the reminisciences of American Greetings' Irving Stone, whose father, Jacob Sapirstein, was born there.

Aside from its intrinsic value, this beautiful memorial, printed on paper of excellent quality, should ornament the coffee tables of all Bialystokers.

The following review appeared in the July 9th edition of the "Jewish News" in Cleveland, Ohio.

BUY AND HELP US PUBLICIZE THE GREAT NEW BIALYSTOKER MEMORIAL BOOK

LETTERS TO OUR EDITORS

THE LIBRARY OF CONGRESS
Washington, D.C.

Refer to: AG
July 9, 1982

Dear Mr. Rybal:

Thank you for your letter of June 15, 1982, addressed to Mr. Einhorn, and for enclosing as the gift of the Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged, a copy of *The Bialystoker Memorial Book,* 1982. I am pleased to advise you that the title has been selected for the permanent collections of this Library.

Your generous consideration of this Library is most appreciated.

Sincerely,
Peter H. Bridge
Acting Chief

IRVING I. STONE
220 Kerwin Road No. 502
University Heights, Ohio 44118

July 12, 1982

Dear Mr. Rybal:

I want to tell you how much Mrs. Stone and I appreciated the dedication Dinner on May 16th at the Waldorf Astoria.

The highlight was the Bialystoker Memorial Book. It was really an outstanding piece of work. We have shown it to a lot of people and we are so glad it has been published, as people were starting to forget the great City of Bialystok.

I feel it is very important that my children and grandchildren will be able to read this and know what happened. We talk about it, but there is nothing like having it documented.

We enjoyed our visit and met some very wonderful people.

Kindest regards.

Sincerely,
Irving I. Stone

July 14, 1982

Dear Mr. Rybal:

I am thoroughly enjoying reading the *Bialystoker Memorial Book.*

The book totally captures Jewish life in Bialystok from its very beginnings through the devastation of the Holocaust.

I know that it was only through your efforts and the efforts of the Book Committee that the valuable history of Bialystok was recorded.

Wishing you all the best.

Yechezkel Mink
Jerusalem, Israel

BOARD MEMBERS:
RUBEN M. TORRES, CHAIRMAN
GEORGE G. KILLINGER, Ph.D., VICE-CHAIRMAN
CONNIE L. JACKSON, MEMBER

KEN CASNER
EXECUTIVE DIRECTOR

JOHN E. CLARK, ADMINISTRATOR
INTERSTATE PAROLE COMPACT

BOARD OF PARDONS AND PAROLES
17TH AND CONGRESS
STEPHEN F. AUSTIN BUILDING, ROOM 711
P.O. BOX 13401, CAPITOL STATION
AUSTIN, TEXAS 78711
(512) 475-4525

PAROLE COMMISSIONERS:

NORTHERN UNITS
EDWARD O. JOHNSON
DONN D. WOOLERY
KEN COLEMAN
PAUL MANSMANN

2503 LAKE ROAD
HUNTSVILLE, TEXAS 77340
(713) 291-2161

SOUTHERN UNITS
HELEN COPITKA
GLENN T. HECKMANN

P.O. BOX 1207
ANGLETON, TEXAS 77515
(713) 849-3031

May 20, 1982

Mr. Charles Schwecher
Chairman, Board of Governors
Mr. Izaak Rybal
General Secretary
Bialystoker Center,
Home and Infirmary for the Aged
228-230 East Broadway
New York, New York 10002

RE: LACH, Benjamin
TDC #213,519

Dear Mr. Schwcher and Mr. Rybal:

I have received your letter of April 29, 1982 in behalf of Mr. Benjamin Lach, TDC #213,519, in which you both offer your continued support for his parole release.

Pelase let me assure you that Mr. Lach's case will be given careful consideration when it is reviewed again in May, 1983. Of course, I cannot say what the decision will be, but assure you that your letter and all other information contained in his file will be carefully evaluated before a final decision is made.

I appreciate very much your unending concern for Mr. Lach, and I am placing your letter in his permanent file for review by next year's parole panel.

Sincerely yours,

Ruben M. Torres
Chairman

RMT
sl

BOARD MEMBERS:
RUBEN M. TORRES, CHAIRMAN
GEORGE G. KILLINGER, Ph.D., VICE-CHAIRMAN
CONNIE L. JACKSON, MEMBER

KEN CASNER
EXECUTIVE DIRECTOR

JOHN E. CLARK, ADMINISTRATOR
INTERSTATE PAROLE COMPACT

BOARD OF PARDONS AND PAROLES
17TH AND CONGRESS
STEPHEN F. AUSTIN BUILDING, ROOM 711
P.O. BOX 13401, CAPITOL STATION
AUSTIN, TEXAS 78711
(512) 475-4525

PAROLE COMMISSIONERS:

NORTHERN UNITS
EDWARD O. JOHNSON
DONN D. WOOLERY
KEN COLEMAN
PAUL MANSMANN

2503 LAKE ROAD
HUNTSVILLE, TEXAS 77340
(713) 291-2161

SOUTHERN UNITS
HELEN COPITKA
GLENN T. HECKMANN

P.O. BOX 1207
ANGLETON, TEXAS 77515
(713) 849-3031

May 3, 1982

Mr. Izaak Rybal
Mr. Charles Schwecher
Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged
228-230 E. Broadway
New York City, NY 10002

re: Benjamin Lach
TDC# 213517

Dear Mr. Rybal and Mr. Schwecher:

Thank you for your recent letter regarding Mr. Lach and the accompanying publication. Mr. Lach is very fortunate to have such understanding and supportive friends as yourselves.

Since his next parole eligibility month is May 1983, we will forward this material to our central office in Austin to be made a part of his permanent file, so that all the reviewers in his case will have access to it.

Sincerely,

Donn D. Woolery
Parole Commissioner

DDW:KLF

SAM AND ROSE SOLASZ'S 25th WEDDING ANNIVERSARY CELEBRATED AT BIALYSTOKER CENTER

The 25th wedding anniversary of the Bialsytoker Center and Home's Preisdent and Mrs. Sam Solasz took place in our auditorium on Sunday, June 27, 1982. The "surprise party" was thrown by the Solaszs' daughter, Diane, and husband, Dr. Matt Kudish, and sons, Scott and Mark. Many family members, friends and *landsleit* attended.

The auditorium was handsomely decorated by the Solasz children, who also brought in a caterer and orchestra, adding to the elegance and joyfulness of the

THE SOLASZ FAMILY (l-r) Mark, Sam, Rose, Scott, Diane and her husband, Dr. Matt Kudish

day. The children said they chose the Bialystoker Center to celebrate their parents silver anniversary in because their mother and father are so deeply devoted and committed to the Center and Home that it was only appropriate to do so.

The Solaszs were bestowed with numerous gifts from friends and family in honor of reaching the great marital milestone. Additionally, more than $6,000.00 was raised in their honor. The Solaszs' in turn donated the money to be used on behalf of the elderly residents of the Bialystoker Center and Home.

It was a distinguished honor and pleasure for the Bialystoker Center to host the Solaszs' 25th wedding anniversary and we wish them many more long, happy and healthy years together. May they only know joyous occasions and much *nachas* from their entire family.

THE FATHER AND MOTHER OF WELL KNOWN BIALYSTOKER ARTIST — BENN

When our dear *landsman* and well known artsit, BENN — Ben Tzion Rabinowitz — left Bialystok for Paris in 1929 to study art, he took with him two paintings that to this day, he has prominently displayed amongst this other works. The two are pictures of his mother and father that he drew prior to leaving his home.

Benn's father, Reb Shlomo Yakov Rabinowitz, was a son of the Novardadiker Rabbi. He wanted to be an artist, but circumstances being what they were, he was unable to and became an architect. Amongst the buildings he designed and built was the Bialystoker Shul, as well as other synagogues and buildings.

Reb Shlomo Yakov had a very interesting personality. He was a great humanist, a lover of all peoples, goodness and justice. As a young man, he was one of the founders of the Mizrachi movement in Bialystok, with Reb Samuel Mohelevar. Benn tells the story of how very often his father sat with him and studied the Torah. The influence of those sessions is very prominent in much of Benn's work, that has been critically acclaimed in France and around the world.

Benn's father was well known in Bialystok and was an officer in the Bialystok Community Organization. His mother, Esther-Leah, was a woman well-liked by all, and was known to always provide aid to the poor. Her maiden name was Glogus, a very respected name in Bialystok.

After the war, having survived the Nazi Holocaust in France, he knew that his dear parents, as well as his sister and other relatives were gone — victims of Hitler's murderers. Benn found some comfort from his pain and anguish in his art. Amongst others, he painted 182 large paintings on themes related to King David's Psalms, the Torah and the prophecies he once studied with his father as a young boy. Today, many of those paintings are well known throughout France and the world — paintings inspired by the memory of his mother and father.

Bialystoker Memorial Book is Warmly Recieved

The Bialystoker Center in New York continues to receive letters of warm praise from landsleit and friends concerning the monumental *Bialystoker Memorial Book.* However, because of limitations on space in this edition of the *Stimme,* we will publish some of those letters in the Passover edition.

MAXWELL DANE: DEDICATION, DEVOTION AND SUCCESS

For many years, *The Jewish Week* has been a leading Anglo-Jewish weekly newspaper reporting on events of interest and concern to the Jewish communities of New York and the world.

Whether the story is in midtown or the Mid-East, the *Jewish Week* is there to cover it, interpreting and analyzing events for its readers.

The Bialystoker Center in New York is especially proud of the inroads the *Jewish Week* has made in Jewish journalism, because they have been made under the direction of a fascinating gentleman, a good friend and

MAXWELL DANE

landsman, Maxwell Dane, President of *The Jewish Week.*

Dane, a Bialystoker, is one of the founders of Doyle Dane Bernbach, the eighth largest advertising agency in the United States and the tenth largest worldwide. Doyle Dane Bernbach opened its doors in 1949 with a staff of 13 and a half-million dollars in billings Today, Doyle, Dane Bernbach employs 2900 people in 33 offices around the world and does $1.2 billion in billings annually.

Dane was one of the early supporters of the Bialystoker Home. His mother, the late SOPHIE DANE, was a resident in the Home. The dental clinic on the 7th floor of the Home was dedicated in memory of Abraham and Sophie Dane.

Today, Dane is retired, which affords him the opportunity to devote some of his attention to the continuing development of *The Jewish Week,* as a major influential Jewish newspaper.

Recently, *The Jewish Week* announced the appointment of Philip Ritzenberg, a former assistant managing editor of the *New York Daily News,* as publisher of the weekly. On that occasion, Dane said: "With new professional leadership, we look forward to strengthening the papaers coverage of the capital city of American Jewry and the interest of Jews worldwide." Dane added: "We are optimistic about being better able to raise the consciousness of the 1,700,000 Jews in New York City, Nassau, Suffolk and Westchester counties."

And the *Jewish Week* has been doing just that, under the able editorial ledership of prominent Jewish journalist David C. Gross. Gross was named editor of the paper in April, 1982.

When it comes to understanding the psychology and the effective use of media, Maxwell Dane is *the* expert. Recently, talking about T.V. advertising Dane said: "Television has not only changed the face of advertising, but has strongly affected politics and even government. More than ever, believable, convincing advertising often makes the difference between success and failure." That's probably why Doyle, Dane Bernbach billings have soared for a half million dollars in 1949 to $1.2 billion today.

Whether he's at work for DDB, involved at *The Jewish Week,* or extending his generous support to the Bialystoker Center and Home, Maxwell Dane can be relied upon to come through with great warmth, sensitivity and a very unique understanding.

EXHIBITION

SHERRIL TARLOWE GOULD

Pastel Paintings

Drawings

Windmill Hotel

Rehov Mendele, Jerusalem

All Bialystoker landsleit and friends are invited to attend.

LETTERS TO BOOK COMMITTEE CHAIRMAN, MAX RATNER

JEWISH THEOLOGICAL SEMINARY

3080 Broadway, New York, New York 10027
212 678-8000

July 23, 1982

Dear Mr. Ratner,

I am very grateful to you for having sent me an inscribe copy of *The Bialystoker Memorial Book* which you were instrumental in bringing to life. Its value is all the more enhanced by your personal inscription. It is a book which I will study and cherish always.

In bringing about the publication of the book, you have done a great service in terms of educating our youth. Moreover, you have established a memorial to a tower of learning and Jewish life destroyed by the Holocaust. We are all in your debt.

I look forward to seeing you at the Seminary sometime in the near future, so that I can show you some of the rare treasures of Jewish learning which we are privileged to house.

With appreciation and warm regard, I am

Sincerely,
Gerson D. Cohen

JORDAN C. BAND

900 Bond Court Building
Cleveland 44114

June 18, 1982

Dear Max:

I was delighted to receive the beautiful Bialystoker Memorial Book, and I eagerly look forward to reading it.

It occurred to me recently that I know virtually nothing of the life which my grandparents lived in the old country. As an American-born kid, the son of American-born parents, it was next to impossible in my youth to learn anything from my family about the way it was. Sadly, my grandparents died before I had any appreciation of or interest in my European heritage. This is probably true of many people of my generation.

Since then, the tragic events of the European experience have made it all the more important for all of us to know more about our beginnings. I so much appreciate this chance to do so, and I am especially grateful for your thoughtfulness in including your handwritten message.

With best regards.

Sincerely,
Jordan C. Band

LLOYD S. SCHWENGER

Suite 908, 1220 Huron Building
Cleveland, Ohio 44115

July 9, 1982

Dear Max,

Many thanks for *The Bialystok Memorial Book* which arrived just this morning. I know that I will enjoy reading about the early history of "Bialystok" when the Jewish community flourished and prospered, but I will be saddened to read about the terrible things which happened to our people after 1941. It is horrible to think about the crimes of the Nazis but we can all be thankful that a few, although a pitifully few, of our people survived.

Best wishes to you and your family,

Cordially yours
Lloyd S. Schwenger

THE JEWISH COMMUNITY FEDERATION OF CLEVELAND

July 22, 1982

Dear Max:

Thank you very much for the copy of the *Bialystok Memorial Book.* It is a fine tribute to a great Jewish community that was and to the many splendid families who share its heritage, not least the Ratner family.

Since I was so successful in securing one copy, I have the chutzpah to ask for another on behalf of the Cleveland Jewish Archives at the Western Reserve Historical Society. A copy properly belongs there with all our other Cleveland Jewish materials, and I know personally that it would be a welcome addition to the Archives. If you do agree, please address it to the Cleveland Jewish Archives, Western Reserve Historical Society, 10825 East Boulevard, Cleveland, Ohio 44106, Attention: John Grabowski.

Sincerely,
Judah Rubinstein

SHERRIL TARLOWE GOULD ART EXHIBITION IN ISRAEL

Sherril Tarlowe Gould, daughter of our honorary Vice-President and Mrs. M. Arthur Tarlowe, has her work on display in Israel at the Windmill Hotel on Rehov Mendele in Jerusalem.

Mrs. Gould is an artist that continues to gain recognition as one of Israel's most talented and imaginative artists. Her husband, Don, is assistant dean at Tel-Aviv University.

All Bialystoker landsleit and friends are invited to visit the exhibition on their next visit to Israel.

Our very best wishes to Sherril Tarlowe Gould and her family for success in the future.

ROSE AND SAM SOLASZ

known for the many Bialystokers that he helped and saved as a medical doctor in Auschwitz during the Nazi Holocaust. The Citrons were brought to the Emergency Meeting by our dear friends Mrs. Rose Olsah. Mr. Rybal also welcomed the most senior member of the Bialystoker Board of Directors, 90 year old Chalie Koss, who made certain to attend this special meeting.

Mr. Rybal then went on to report on the progress of the continued effort to secure, from the Polish government, the monument that commemorates the 1906 pogrom. Mr. Rybal reported that the Bialystoker Center is in contact with the Polish authorities, who have agreed to ship the monument to New York at the cost of no more than $1,500. The Board of Directors voted to send the money to the Polish Consulate in New York. When the monument arrives, Rybal said, it will be erected on the Bialystoker cemetery, Beth David, in Elmont, New York.

The last two speakers of the evening were Abe Mintz, who warmly greeted Dr. Citron and Dr. Citron himself, who thanked the Bialystoker Center for according him such a courteous welcome. Citron said that Israel will defeat the P.L.O. menace regardless of what other countries say, and that the help of American Jews is very important.

As the meeting concluded, a special 25th anniversary cake was wheeled into the dining area in honor of Rose and Sam Solasz. All present wished them a happy anniversary and many long and happy years together.

On Thursday night, July 8, 1982, the first meeting of the "Emergency Committee on Raising Funds for Israel" met at the Bialystoker Center. The meeting was chaired by Mike Kremer.

After a brief discussion and exchange of ideas, it was decided that the goal of $100,000 for Israel in her time of need would be raised amongst the numerous Bialystoker *landsleit* and friends in New York, and throughout the U.S. Afterwards, the Emergency Committee devised a plan to assure expeditious results as to where and how the money would be allocated. The committee decided that those areas that were in greatest need would have priority — the specific recipients would be designated later.

GARY GOLDBERG GIVES ADVICES TO NEW YORK TIMES' READERS

In the New York Times of March 19, 1982, Robert Metz's "Market Place" column featured an interview with financial planning and investment expert, Gary M. Goldberg. Gary is the son of our dear friends and *landsleit,* David J. and Rose Goldberg, the Bialystoker Center's ambassadors of good will in Miami Beach. David is also the Honorary Chairman of the Board of Directors.

In the column, Gary, who is president of a financial planning concern that bears his name in Spring Valley, N.Y., talked about the risks inherent in tax shel-

GARY M. GOLDBERG

ters and some investment alternatives. "Tax shelters are no longer a low risk gamble," Goldberg told the Times. "The benefits of any shelter deemed abusive by the I.R.S. will be negated by the expense of tax audits, legal and accounting fees."

Gary's company has grown in the last few years to the extent that he now employs 25 people and serves 4,000 clients.

Mr. Goldberg believes that legal shelters designed to encourage capital investment in tangible assets are the safest. His company therefore, advises clients to invest in such tangibles as real estate, oil and gas income programs and equipment leasing income programs, which he prefers over stocks and bonds.

Oil and gas income and equipment programs are used by the Goldberg organization for partially sheltered cash flow and an inflation hedge.

"We've used the Petro-Lewis oil income program to provide a tax sheltered income on producing domestic oil and gas properties and we will continue," Gary told the Times. "We think we're in a buyers market for domestic properties. We're not worried about the oil glut. We regard it as temporary."

And so, third-generation Bialystoker, Gary Goldberg, continues to give his expert financial planning advice to numerous clients across the country, while remaining loyal to the roots of his parents and grandparents in Bialystok.

BIALYSTOKER CENTER HOLDS EMERGENCY MEETING ON ISRAEL-LEBANON CRISIS; SAM SOLASZ REPORTS ON TRIP TO ISRAEL AND SITUATION THERE.

Immediately following his return from Israel, during the Israel-P.L.O. crisis in Lebanon, in June 1982, Sam Solasz, President of the Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged, addressed an emergency meeting of the Board of Directors. The meeting was called for the purpose of devising the quickest and most efficient way for the Bialystoker Center to help Israel.

The meeting, which took place on June 30, 1982, was the last meeting before the summer season. Sol Krim, Chairman of the Board of Directors, chaired the meeting. Mr. Krim introduced General Secretary of the Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged, Izaak Rybal, who welcomed Mr. Solasz upon his return

SAM SOLASZ

from Israel and congratulated Mr. and Mrs. Solasz on the occasion of their 25th wedding anniversary. Mr. Rybal told those assembled that the Sunday prior to the meeting (June 27), the Solasz's children hosted an anniversary celebration in their parents honor at the Bialystoker Center.

The emergency meeting continued with Chairman Krim welcoming those in attendance, including several special guests. Mr. Krim then asked the participants to rise and observe a moment of silent prayer in memory of Israel's soldiers that fell in battle and for the full recovery of the more than one thousand who suffered wounds during the Israeli incursion into Lebanon. Mr. Krim then introduced Sam Solasz.

Solasz, who returned the previous week from Israel, delivered a report on his findings. He visited troop outposts and hospitals, and developed a sense for the general mood of the Israeli citizenry. Mr. Solasz said that the courageous young men he spoke with and the way in which one helped the other, in the army as well as in daily life, was indescribable. He reported on his visit to homes where fathers and sons, husbands and brothers, had fallen in the fighting.

Additionally, Mr. Solasz visited Tel-Aviv, Haifa, Holon, Kiryat Shemona, Kfar Tabor, Ramle and other areas. Wherever he went, he met with *landsleit* and friends, all of whom expressed their deep commitment to the fighting soldiers of the Israeli army. In his visit with the soldiers, Mr. Solasz said, he saw in them a determination to eliminate the bitter P.L.O. enemy. As a matter of fact, Solasz related, the determination is such amongst Israelis that on the plane going to Israel were more than 150 young Israelis, residents of America, returning to Israel to do what they could.

Mr. Solasz related that upon his return to the States, he immediately called Mr. Rybal and urged him to promplty order an ambulance and a water-cooler to be sent to Israel. The water-cooler, Mr. Solasz observed, was desperately needed in Kfar Tabor. Mr. Rybal later told the gathering that the ambulance, costing $22,000, had been ordered through the Magen David for Israel and would be shipped shortly, and the water-cooler, at the cost of $800, had already been shipped.

In concluding his address, Mr. Solasz said that in addition to the ambulance and water-cooler, the Bialystoker Center should form a special Emergency Committee to consider and implement ways for additional funds to be raised for Israel. Upon Solasz's insistence, the committee was immediatley formed and those chosen to serve were: Sam Solasz, Izaak Rybal, Mike Kremer, Jacob Beren, Charlie Feigenblatt, Sol Krim, Harold Talin, Charles Schwecher, Sam Chuden, Abe Mintz, Rubin Bindler, I. Shmulewitz, Diana Medvedev, Joe Dines and Yehoshua Schachter.

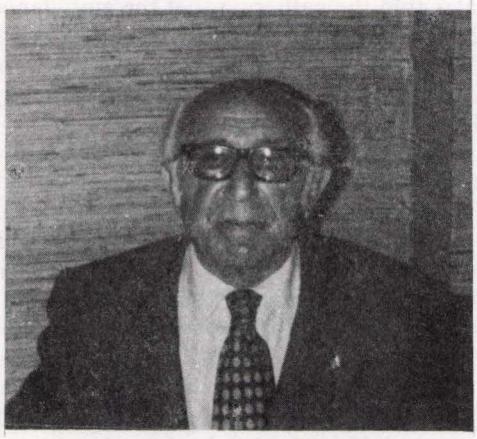
Mike Kremer was appointed Chairman of the Emergency Committee and it was decided that raising $100,000 would be the committee's goal. It was additionally decided that the first committee meeting would take place several days later, for the purpose of deciding how to coordinate the campaign amongst the many Bialystoker *landsleit* and friends. Several committee members namely Charlie Feiginblatt, Mike Kremer, Izaak Rybal, Sam Chuden, I. Shmulewitz, Molly Rybal and others, addressed the Board of Directors imploring them to act speedily on Israel's behalf. Some of those in attendance promptly pledged their support for the Jewish State.

Following the lively and enthusiastic session on Israel, Mr. Rybal once again took the podium and welcomed several special guests. Amongst those were Alfred and Nettie Stern, celebrating their 60th wedding anniversary; Mr. and Mrs. Leon Fried, celebrating the birth of their first grandchild; Sol Saide, who actively re-joined the Board of Directors after recovering from a long illness. Mr. Rybal acknowledged that Mrs. Devora Mintz would be departing shortly for a visit to Israel, and wished Hirsh Morrow, who was ill, a full and speedy recovery. He then welcomed Dr. Tuvia Citron, a prominent Bialystoker *landsman* from Israel, who was visiting the States with his wife Gala. Dr. Citron is well

WELL KNOWN BIALYSTOKER *LANDSMAN* ELIAS SURASKI IS LAUDED BY MEXICO'S PRESIDENT

In the *Algemeiner Journal* of Thursday, May 27, 1982, an article appeared by the well known Yiddish writer, Chaim Lazdayski from Mexico. In the article, reprinted below, the writer tells of a ceremony in honor our prominent Bialystoker *landsman,* Elias Suraski, in which the former President of Mexico, Jose Lopez Portillo, participated.

The President of Mexico, Jose Lopez Portillo, participated in ceremonies honoring Elias Eliyahu Suraski, one of the most prominent banking magnates in Mexico. The ceremony marked the 20th anniversary of a special fund administered by Suraski to benefit education in Mexico.

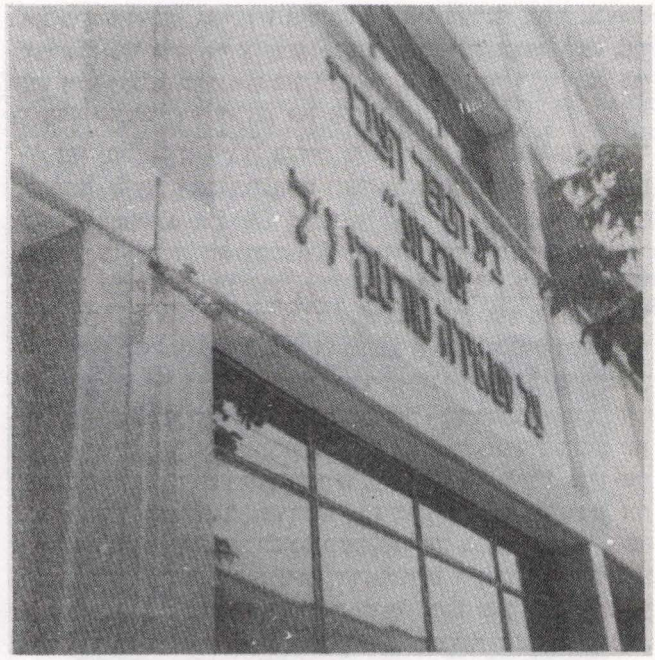

ELIAS ELIYAHU SURASKI

Several years after the fund was established, Suraski instituted the practice of granting annual awards to prominent Mexican scientists, artists and writers. The recent awards marked the 17th anniversary of the Annual Award.

The President of Mexico, a close personal friend of Suraski, agreed several years ago to have the award ceremonies take place at his official residence in Los Pinas. Participating in the ceremonies are the elite of Mexico's scientific, artistic and literary world. Also, amongst those that attended were government ministers, banking and finance executives, as well as prominent members of Mexico's Jewish community.

Elias Suraski is already beyond 80 years of age, but never forgets that he is a Bialystoker. Still today, there are those within the Zionistically active Jewish community that refer to him as Reb Eliyau and remember how he consistently attended and took part in meetings of the Jewish National Fund and the "Tarbuth" School. The School was built 42 years ago, in memory of his parents, Reb Yakov and Elka Suraski. In a very

The entrance to the "Tarbuth" school in Mexico, built by Eli Suraski in memory of his wife, Ida Suraski.

prominent location in his office, located in the heart of Mexico's financial district, not far from the monument to the leader of Mexico's struggle for independence, hangs a picture of his parents. The pictures of Reb Yakov Suraski, with this scholarly look, with a skullcap displayed on his typically Jewish forehead, and the picture of his dear wife right next to him are there for everyone to see.

Don Elias is extremely proud of his roots and especially proud that someone with his background was able to rise to such prominence in banking and finance. Several years back, he was the recipient of the "Aztecan Eagle" one of Mexico's highest medals of commendation, unusual for someone that is a good, loyal and active Jew.

At last Tuesday's ceremonies, the President of Mexico lauded Elias Suraski for his great contributions, to Mexican science, art and literature. At the ceremonies, Suraski's son-in-law, the well known Mexican surgeon and Zionist activist, Dr. Hyman Constantiner, spoke about the meaning of the Suraski Award. The Jewish community of Mexico and all Bialystokers around the world are extremely proud of Elias Suraski.

Editor's Note: Each one of the three Annual Awards by Suraski are for 200,000 pasos. The Tarbuth School named for his parents, had a new wing constructed that now carries the name of his late wife, Ida.

FROM THE DESK OF OUR ADMINISTRATOR

YEHOSHUA SCHACHTER

As trends in society shift, changes become necessary in organizations that cater to societal needs. The Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged is responsive in recognizing this need.

I have written previously regarding our recognition for the need for more beds for those needing more intensive care. As a result we applied for and received approval to convert the fourth floor of our facility from Health Related Facility (HRF) status to Skilled Nursing Facility (SNF) status. As of this past June, the change was implemented. At present we have 71 SNF beds and 24 HRF beds. Additionally, being continuously aware of the necessity and advantages of keeping our patients active, mobile and involve, we have decided to limit the 4th floor to those individuals who are able to go on their own or be assisted to our residents dining room on the 2nd floor.

, , , ,

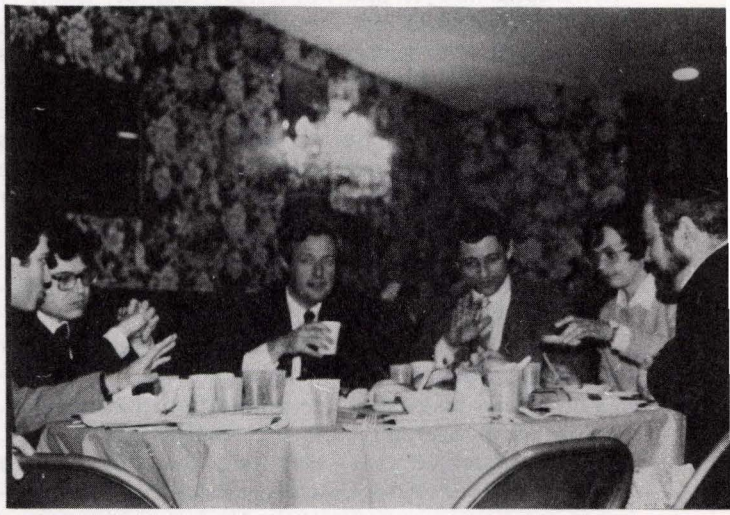
For the past twelve years, the Bialystoker Center and Home has owned the building adjacent to us at 232 East Broadway. To date the premises have been partially utilized as offices, storage rooms, laundry, maintenance, etc. As part of our continuing desire to determine ways to meet the community's health needs we initiated a feasibility study to determine what health needs were not being sufficiently met, and in which way the Bialystoker Center and Home could be instrumental in providing that need in our available space. At the conclusion of the month of June the possibilties were narrowed down to three. We initiated the cumbersome process of applying for all three possiblities. A final determination will not be made for at least several months. We will continue to report to you on the progress of this project and our continuing effort to serve the community in which we are located.

, , , ,

Our friends and neighbors at the United Jewish Council on the lower East Side, recently hosted their annual legislative breakfast in the auditorium of three Bialystoker Center. Amongst the community leaders and elected local officials that took part in the breakfst were Manhattan Boro President Andrew Stein, City Council President Carol Bellamy, Congressman Bill Green, and Judge Jerome Becker. Community leaders present included United Jewish Council officials Wiliam E. Rapfogel, Mayer Nochlin and Harold Jacob. The program chairman was Assemblyman Sheldon Silver. The officials and community leaders exchanged views and ideas and responded to questions. Over 150 people attended, making the event a great success. The UJC expressed its gratitude to the Bialystoker Center for the use of the auditorium.

My wife Malki and my children join me in wishing everyone a *K'teva V'chetema Tova,* a healthy and happy new year.

LEGISLATIVE CONFERENCE HELD ON SUNDAY, JUNE 13, 1982 IN THE BIALYSTOKER NURSING HOME AUDITORIUM

Left to Right: Willie Rapfogel, Legislative Conference Chairman; Ronald Marino, Deputy Commissioner, NYC Department of Housing; Bill Green, Congressman; Sheldon Silver, Assemblyman; Carol Bellamy, City Council President; Heshy Jacob, Chairman of the Board, United Jewish Council

Left to Right: Andrew Stein, Manhattan Borough President; Doug Balin, Executive Director, United Jewish Council

BUY AND HELP US PUBLICIZE THE NEW BIALYSTOKER MEMORIAL BOOK

lystoker Center, followed with a comprehensive summary on the past cultural life of the city and its expansive pioneering spirit apparent in the artistic endeavors and intellectual strides of its many outstanding citizens. Klementynowski, a prominent Tel-Aviv lawyer, recalled his early Zionist leanings and encouraged a reciprocal cooperation between the Centers, emphasizing Israel's spiritual leadership in the Jewish World.

The keynote speaker of the celebration was the international lawyer and author Dr. Samuel Pisar. A witness to the Holocaust tragedy which befell the city, he described with sensitivity and emotion the various calamities inflicted by the Nazis on the Jews of Bialystok, including the 1941 fire of the Main Synagogue which consumed 2000 burned alive. Pisar described his war experience and concluded with an eloquent homage to the city which "shines like a jewel" in the history of Judaism.

The festive event was enlivened by the moving songs of Shoshana Ron and concluded with the presentation of The Bialystoker Memorial Book. I. Shmulewitz, the well known Yiddish journalist, responsible for the Yiddish part of the volume, emphasized the monumental effort involved in the publication. Izaak Rybal, the General Secretary of the Bialystoker Center, proudly presented the elaborate volume to the assembled public. After describing its contents, consisting of eyewitness accounts of the Nazi era and essays of the rich Jewish past, he named the main sponsors of the book and encouraged the participants to contribute to the expense of the fine volume. His appeal was enthusiastically endorsed by long lines of gift bearers in the true Bialystok tradition.

The publication of the Bialystok Memorial Book makes us painfully aware of the potential lost forever in our city's vibrant communal life. It is, nevertheless, an obvious victory over the forces of ignomity which tried to obliterate every trace of Jewish existence in Eastern Europe. It helps us to ease our grief and rekindle our courage, to sanctify the memory of our dear ones. The Book is a precious gift to the Jews of Bialystok and an inspiration to their children. It will assist them to better visualize their parents' roots and recreate in their imagination the miliu in which they lived. It will give them an insight into the ethics and tradition which shaped their parents lives and was passed on to them.

The Bialystoker Memorial Book, a much cherished treasure to every Jew hailing from Bialystok, is also an important historical document of Eastern European Jewish life. It will enrich every Jew regardless of origin and will hopefully, become an integral part of every Jewish Library here and abroad.

Become Members of the Bialystoker Center and Home for The Aged

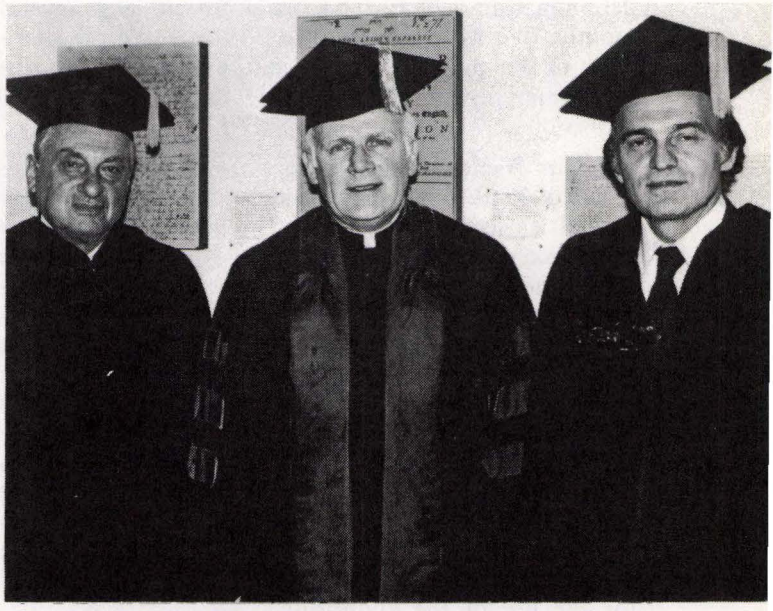
PICTURES FROM CEREMONIES AT DROPSIE UNIVERSITY HONORING DR. SAMUEL PISAR

In the last edition of the *Bialystoker Stimme* (Page 4), we covered the ceremonies at Dropsie University in Philadelphia, honoring our ditinguished *landsman,* noted international lawyer, and author Dr. Samuel Pisar. Dr. Pisar received an honorary degree for his outstanding accomplishment as a writer, for successfully combining the emotions of pain, suffering and the kindness of humanity.

Since that time, we have received several additional pictures of the ceremonies, that we share with you here:

DR. IRVING S. SHAPIRO, ESQ., Retired Chairman of the Board and Chief Executive Officer of E.I. du PONT de NEMOURS & CO. DR. SAMUEL PISAR, author of *Of Blood and Hope.*

DR. IRVING S. SHAPIRO, ESQ., retired Chairman of the Board and Chief Executive of E.I. du PONT de NEMOURS & CO. REVEREND DR. JOHN M. DRISCOLL, President of Villanova University. DR. SAMUEL PISAR, author of *Of Blood and Hope.*

BIALYSTOKER MEMORIAL BOOK — ABOUT A "CITY WITH A GOLDEN HEART"

by Dr. Luba Krugman Gurdus

Bialystok became known as a "city with a golden heart." Its uniqueness and the uniqueness of its populace is a legend in the Jewish world. This cradle of Judaism with its 90,000 Jewish inhabitants was, prior to World War II, a recognized center of economic, social and cultural activity. During the Nazi invasion of Poland the city was wiped from the face of the earth and its Jewish populace annihilated. A small fraction of its escaped the doom and is now dispersed all over the globe. In the ensuing years the Jews of Bialystok have demonstrated that their unique heritage has equipped them to meet the challenge of rebuilding their shattered lives and to reassert themselves in the new conditions. Their boundless vitality and drive has assisted them in coping with difficulties and reaching new heights in a new world.

The saga of Bialystok and its Jews was unfolded in its past glory during a banquet marking the 50th Anniversary of the Bialystoker Center in New York, commemorated by the dedication of the long awaited Bialystoker Memorial Book. This event has emphasized once more that the Jews of Bialystok were determined to keep the memory of their native city alive by following in the footsteps of their forebears whose traditions have remained part of their lives.

On May 16th, a festive crowd of all ages, bubbling with anticipation, filled the Empire Room of the Waldorf Astoria, in New York. Most American participants, joined by their families, mingled with guests from abroad who traveled for the event from Argentina, Belgium, France and Israel. The occasion was joyful and its festive atmosphere unabated by the acute awareness of the heavily weighing memories of the painful past. But this was a day not only of tearful remembrance but also of triumph and of vibrant resilience of a fraction of the once blooming Jewish community of Bialystok.

The celebration, conducted under the aegis of the Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged, was chaired by Max Ratner, a prominent industrialist and philanthropist from Cleveland who became a driving force behind the Memorial Book. He brought along his entire clan, eagerly following his moving homage to his native city. Citing his rabbinical lineage, Ratner spoke extensively about the education opportunities of Bialystok and his lifelong yearning to find a fitting way to express his gratitude to the city which equipped him with manifold resources well assisting him in his successful bout with life. Following Ratner, Sam Solasz, president of the Bialystoker Center, expressed his warm sentiments for the city which he adopted as his own, though he actually hailed from a hamlet remaining in the immediate radius of Bialystok. He further reasserted his lifelong committment to assist every Jew in need in the true spirit of Bialystok.

Zwi Klementynowski, president of the Israeli Bia-

Standing (L-R): Mr. & Mrs. Jack Gurdus and Mr. Izaak Rybal. Seated (L-R): Representative of the Israeli Government, Mr. & Mrs. Tzvi Klementynovski, and Arnold Bagon.

DAVID J. GOLDBERG, talks about the 50th anniversary of the Bialystoker Home.

members of such a prominent and vital service institution.

The next speaker was the dedication dinner's guest speaker, Dr. Samuel Pisar. Pisar's manner and words captivated those present, and tears were visible in his eyes as he reminisced about his home and boyhood in Bialystok, as well as the loved ones he tragically lost to the Nazis. Dr. Pisar talked about the importance of publishing the *Bialystoker Memorial Book,* so that Bialystok and its people will forever be remembered. He said that *landsleit* everywhere must be thankful to the Bialystoker Center in New York for their determination and perseverance in publishing the monumental book.

The afternoon's last speaker was Izaak Rybal, the General Secretary of the Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged. Mr. Rybal thanked everyone that made the publication of the book possible, and welcomed many of the guests that traveled to New York to take part in the dedication dinner. In concluding his remarks, Mr. Rybal urged those present to purchase the book and help defray the immense cost in putting the book out. The response was quick and enthusiastic, as many of those gathered contributed generous sums toward the *Bialystoker Memorial Book* project.

The *Bialystoker Memorial Book Dedication Dinner* was a huge success in that it significantly honored and remembered the greatness and worthiness of Bialystok and its people. The tribute paid to the Bialystoker Center in New York was one that we were all greatly flattered by and will always remember. All in all, it reinforced our feelings that the book, with its history of hundreds of years of Jewish life in Bialystok, the eyewitness stories of the destruction of Bialystok and its people by the Nazis and accounts of the heroic resistance, will forever be an indestructible monument to our town and its martyrs. Additionally, the many stories in the book about Bialystokers throughout the world, their lives, their businesses, their children and grandchildren, is testimony to the continuation of the life of Bialystok — contrary to Hitler's evil design. The very presence of our *landsleit* and their families — young and old — at the dedication dinner made that statement loud and clear.

It must be emphasized that the *Bialystoker Memorial Book* is the culmination and product of the efforts and input of all our *landsleit,* for which we are immensely grateful.

After the ceremonies, all present enjoyed a delectible meal and heard the beautiful voice of Shoshana Ron sing several tunes appropos to the occasion.

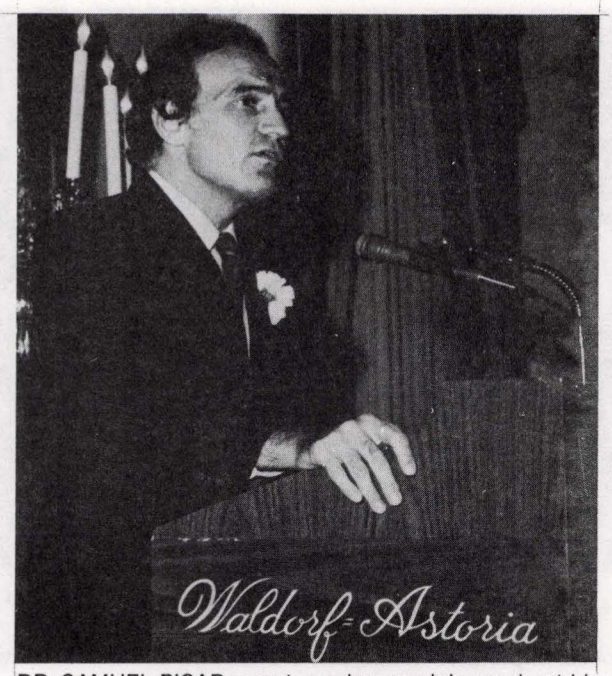
Looking back at the dinner, I am glad to be able to observe that it was an occasion for us to make new friends and embrace old friends that we have not seen for too many years.

Seated: Dr. & Mrs. Samuel Pisar and Mrs. Max Ratner. Standing: Mr. Max Ratner and sons: Charles, Dr. Mark and his wife Nancy and Ronald

SAM SOLASZ, President of the Bialystoker Center and Home, talks about his experiences during the Holocaust.

DR. SAMUEL PISAR, guest speaker, reminisces about his youth in Bialystok and his survival of Auschwitz.

tor. Klementynovski managed to escape from Bialystok just moments before the Nazis entered and ravaged the town.

Klementynovski also extended regards and best wishes on the behalf of all Bialystoker *landsleit* in Israel, and said he looked forward to cooperative ventures between Bialystokers around the world in the future.

Following Klementynovski was *landsman* Hersh Feigin of Argentina. Feigin also thanked the Bialystoker Center in New York for reaching the long sought after milestone of publishing the Yizkor book, and extended best wishes on behalf of all Argentinian Bialystoker *landsleit.* (See Feigin full remarks elsewhere in this edition of the *Stimme.*)

Next, David J. Goldberg, who was the Chairman of the Board of Directors of the Bialystoker Center and Home in New York for twenty years, addressed the gathering. Mr. Goldberg, who now lives in Miami Beach, Florida, with his wife, Rose, said that he was very pleased to have the opportunity to address his friends and *landsleit* on such an auspicious occasion. He talked about the Home for the Aged on the Lower East Side of New York, and how it was served so many in need over the last half-century. Mr. Goldberg said that he and his wife were extremely proud to be active

THE SOLASZ FAMILY: (L-R): Dr. Matt and Diane Kudish, Mark, Scott, Rose Solasz and Mrs. Bertha Hitter. Standing: Ms. Linda De Blase and Don Finnin

(L-R): Mr. & Mrs. Izaak Rybal, Mr. & Mrs. Tzvi Feigin, Mr. & Mrs. Sol Krim, and Tzvi Klementynovski.

Solasz captivated those assembled with the tale of how he narrowly survived death at the hand of the Nazis by jumping off a cattle car transporting Jews to Treblinka. Mr. Solasz, having escaped, returned to the vicinity of the Bialystok ghetto, donned a crucifix and was taken for a young gentile boy. Under this guise, Solasz was successful in helping to smuggle food into the ghetto. Today, Solasz is a prominent enterpreneur in the meat industry, and is the only survivor of eleven brothers and sisters, all killed by the Nazis along with his parents. Also, present at the Waldorf Astoria were many buisness associates of Mr. Solasz, that generously participated in the dedication ceremony.

Following Mr. Solasz to the speakers podium was the well known Yiddish writer and editor of the *Bialystoker Memorial Book,* I. Shmuelwitz. Mr. Shmulewitz related some of the experiences he encountered in preparing the book, and talked about some of the difficulties and obstacles he confronted along the way. He thanked the Bialystoker Center in New York for their faith in him, and their relentless devotion to the project.

The next speaker was the well known lawyer and head of the "Irgun Yotzei Bialystok," Tzvi Klementynovski from Tel Aviv. Mr. Klementynovski thanked the Bialystoker Center in New York for reaching this monumental goal and perpetuating the memory of Bialystok and its people through the publication of the *Bialystoker Memorial Book.* In his brief address, he talked about the great contribution that the Jews of Bialystok made to our people and the world, and spoke about the organized Jewish community of Bialystok just prior to the outbreak of World War II, of which he was direc-

Seated (L-R): Sam Solasz, Dr. Samuel Pisar, Arnold Bagon, Judith Pisar, Tzvi Klementynovski, and Abe Mintz.
Standing: Yehoshua Schachter, Mr. & Mrs. Charles Schwecher, Rose Solasz, Max Ratner, Ethel Krim, Mr. & Mrs. Tzvi Feigin

THE BIALYSTOK MEMORIAL BOOK DEDICATION AT THE WALDORF ASTORIA

by A. BIALYSTOKER

Several hundred Bialystoker *landsleit,* guests and friends took part in the *Bialystoker Memorial Book Dedication dinner,* on Sunday, May 16, 1982, at the Waldorf Astoria in New York. The *Dinner* also marked the 50th anniversary of the Bialystoker Center and Home.

Landsleit from around the country and the world were represented at the dedication dinner by such notables as: Tzvi Klementynovski from Tel Aviv. Mr. Klementynovski is a well known attorney and was the last leader of the the Bialystok Jewish community prior to the outbreak of the war in September 1939.

Also present was Tzvi Feigin from Buenos Aires, Argentina. Feigin, a survivor of the Nazi death camps, is a noted philanthropist and leader of the Bialystokers in Argentina. From Belgium the well known builder of bridges and international businessman, Arnold Bagon, was present.

MR. RUBIN BINDLER making opening remarks and introducing the Chairman of the Dinner.

MR. MAX RATNER, Chairman, Dedication Dinner addressing those assembled.

Additionally, many *landsleit* from Chicago, Miami, Philadelphia and other communities throughout the U.S. were in attendance.

The afternoon's guest speaker was the well known international lawyer, author and lecturer, Dr. Samuel Pisar. Pisar is the youngest Bialystoker survivor of Auschwitz, and today lives in Paris. He attended together with his wife.

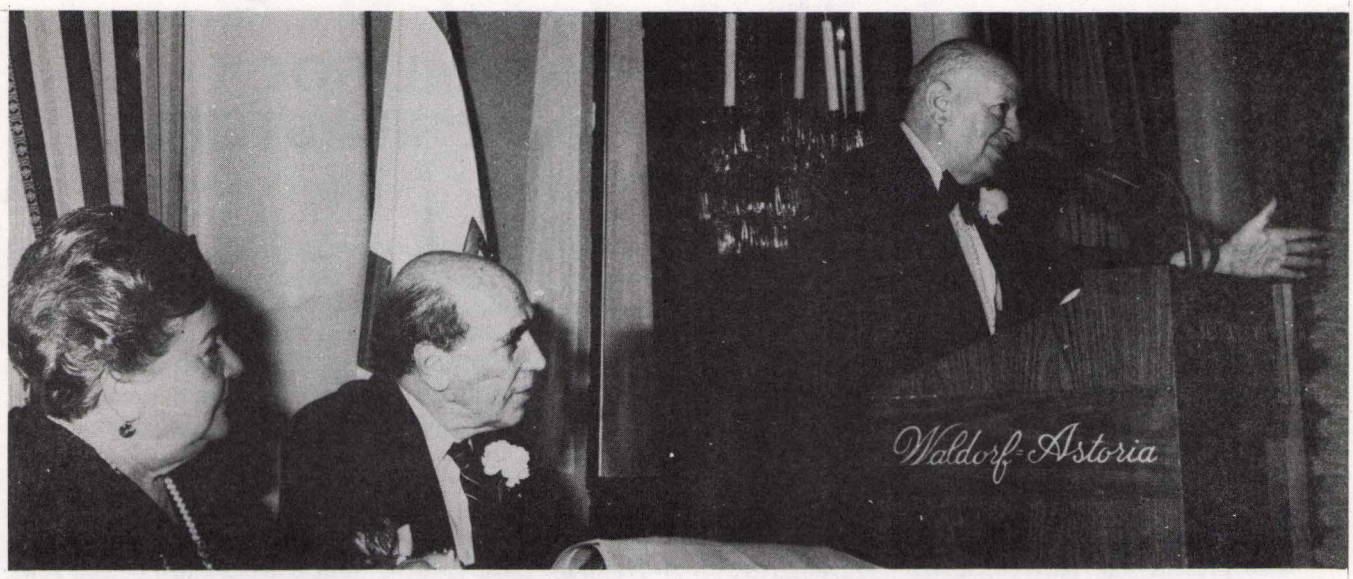
The dedication ceremonies opened with the Honorary President of the Bialystoker Center and Home, Rubin Bindler, welcoming the guests. Mr. Bindler, who is one of the founders of the Bialystoker Center and Home, talked, on this the 50th Anniversary of the Center and Home, about the early years and the development of the institution. He emphasized the center's continuing work on behalf of all Bialystoker *landsleit* and said it is work that we can all be very proud of. Mr. Bindler then introduced the Chairman of the *Bialystoker Memorial Book Dedication Dinner,* noted industrialist and philanthorpist, Mr. Max Ratner of Cleveland, Ohio.

Mr.Ratner, in his opening remarks, talked about the once vibrant and active Jewish community of Bialystok. Ratner, who is in this country sixty years, reminded those gathered that Bialystok lost 60,000 Jews to the Nazi murderers.

Max Ratner's youth in Bialystok is something that, he says, he will always remember and cherish.This, perhaps, was the primary reason for his determination to see to it that a *Bialystoker Memorial Book* be published. He continuously provided the motivation, inspiration and financial support to make the *Bialystoker Memorial Book* a reality.

Mr. Ratner said that he hoped that the rich heritage and culture of Bialystok represented in the book will be shared by the children and grandchildren of all Bialystoker *landsleit.* Along with Ratner, Mr. Irving Stone, from Cleveland, chief executive officer of the "American Greeting Corporation," and numerous other American and Israeli business associates of Mr. Ratner's participated.

The afternoon's first speaker was Mr. Sam Solasz, President of the Bialystoker Center and Home. Mr.

MR. RYBAL addressing gathering and asking those present to contribute to the *Bialystoker Memorial Book* project. To his right are Mr. Max Ratner and Mrs. Molly Rybal.

sion, it is our dear *landsman,* Max Ratner. Mr. Ratner did not only motivate us emotionally, but helped financially to see the *Bialystoker Memorial Book* to fruition.

The fact remains, however, that without the assistance of our *landsleit* and friends, the *Bialystoker Memorial Book* would not have been possible. And a very special expression of gratitude must be extended to those *landsleit* who carried the financial burden of the *Bialystoker Memorial book* project by contributing significant sums of money.

Needless to say a great amount of time, days and nights, were spent preparing the book, because we knew that if the book was not finished now, it would probably never be completed.

A very special debt of gratitude must go out to the editor of the *Bialystoker Memorial book,* I. Shmulewitz, who consistently worked around the clock and devoted his full talents and energies to the book. Also, a very special thank you must be extended to Rabbi Tzvi Hersh Gansbourg and Rabbi Mordechai Chein of Empire Press — our printers— for their meticulousness and insistence on putting out a flawless publication. Our gratitude to our dear friend, Ginger Bramson, for carefully editing and proofreading the English transcript, and to my dear colleague of many years and friend, Louis Evans, for proofreading the Yiddish section. Without their individual input and contribution, we would not have a *Bialystoker Memorial Book.* I would also like to extend a very special thank you to my dear wife, Molly, and my sister-in-law, Diana Medvedev for the days and evenings they gave up to work on the book. In researching and collecting the hundreds of names in the book, they demonstrated a remarkable amount of patience and understanding for which I am forever grateful.

WELL DESERVED PRIDE

Thursday evening, May 13, just several days prior to the *Memorial Book Dedication* at the Waldorf Astoria, the Bialystoker Center held a special meeting of our Board of Directors and invited all our guests from out of town and other countries to join us for dinner at the Center.

The evening was chaired by Sol Krim, Chairman of the Board of Directors, and included such distingished guests as: noted attorney from Israel, Tzvi Klementynovski; Micha Goldman, the Mayor of Kfar Tabor; Professor Shmuel Ivri of Baltimore; Joseph Dobryman from Chicago; Sam Chuden, Mike Kremer, Abraham Mintz, I. Shmulewitz and others. It was a beautiful evening, in which we exchanged ideas and opinions and saw the result of our unified efforts.

In attendance at the same gathering, were several very special guests, including Mr. and Mrs. Yakov Kletzki, Paul Samter and his wife Raya (her maiden name is Parecki from Paris; Toli Natovich from Sweden, and others. Additionally those who arrived Friday and attended Sunday's dinner included Hersh and Ceilia Feigin from Argentina, Arnold Bagon from Belgium, and Dr. Samuel Pisar and his wife Judith from Paris. They were all here in New York to share in the dedication of the *Bialystoker Memorial Book* and celebrate the 50th anniversary of the Bialystoker Home for the Aged.

Concerning the event at the Waldorf Astoria on Sunday, May 16, 1982, there is full detailed story in this edition of the *Bialystoker Stimme.* However, I must thank those that were on the Dinner Committee and expertly coordinated the dedication dinner. They are: Sol and Ethel Krim, Charles and Rose Schwecher, Dvora Mintz, Molly Rybal, Diana Medvedev, Rose Solasz, Raya Zak and Yehoshua Schachter.

With the publication of the Bialystoker Memorial Book, we have reached a great goal. And while the completion of the book is in a way a conclusion, let us hope that it will also be a beginning that will enable us to utilize our unified energies on other projects and activities which will benefit our Bialystoker *landsleit* in this country and around the world, as well as all Jewish interests and the State of Israel.

Book Committee of the Bialystoker Center in New York

First Row, L. to R.: **Diana Medvedev, Rubin Bindler, Sam Solasz, I. Shmulewitz, Raya Zak, Yedidia L. Hamburg.** Second Row: **Yehoshua Schachter, Morris Molosofsky, Paul Schochet, Dora Mintz, Abraham Mintz, Izaak Rybal.** Third Row: **Sol Krim, Mike Kremer, Charles Schwecher, Rabbi Lowell S. Kronick, Jacob Beren, Harold Talin, Harold Morrow.**

WITH GREAT EFFORT

The delegation, Mr. Solasz, Mr. Hamburg and myself, returned from Israel and immediately convened a meeting of the Board of Governors. The Board gave its approval for us to proceed and begin the process that would lead to the publication of the *Bialystoker Memorial Book.*

At the end of 1979, we were fully committed to complete the *Bialystoker Memorial Book,* which was published in May 1982. Throughout the years of research and collection of data, we remained in close contact with the Director of the "Irgun Yotzeit Bialystok" in Israel. Every step of the way, we were glad to receive valuable input from our dear *landsleit* in Israel, and we can now say that we are very pleased with the way our two groups cooperated with each other. Throughout the publication process, we were also in constant contact with our *landsleit* in the U.S., as well as in Argentina, Australia, France and other countries. And we owe a great debt of thanks to all our *landsleit* throughout the world for their valuable contribution and cooperation in putting out this important book.

I want to extend a special thanks to the Book Committee of the Bialystoker Center, that worked tirelessly and made invaluable contributions toward making the publication possible. The Committee members were: Sam Solasz, Rubin Bindler, Izaak Rybal, Abraham Mintz, Paul Schochet, Harold Talin, Diana Medvedev, Charles Schwecher, Yedidia Hamburg, Sol Krim, Mike Kremer, Jacob Beren, Dora Mintz, the late Morris Molosofsky, Harold Morrow, Raya Zak, Yehoshua Schachter, and Rabbi Lowell S. Kronick.

With the decision to undertake a comprehensive *Bialystoker Memorial Book,* our Board of Directors recommended that we retain the services of noted historian, Dr. Shimon Datner of Warsaw, whose expertise is on the Holocaust. Dr. Datner has an extraordinary knowledge of Bialystok, having been the head of the remaining Jewish community in Bialystok after the war. Our objective was for Dr. Datner to research and edit the memorial book.

Upon his arrival in New York in November 1979, Dr. Datner immediately went to work on preparing the *Bialystoker Memorial Book.* However, much to our disappointment, several months later, Dr. Datner came to us and said he would be unable to continue as editor of the *Book.* For us, this was a setback that threatened the expeditious completion of the book. During the time that Dr. Datner spent here, he prepared several of his articles that were already published in the *"Stimme"* for inclusion in the book.

In the spring of 1980, when Dr. Datner had already returned to his home in Warsaw, I met with the well known Yiddish writer, I. Shmulewitz, whose pen is dipped in the blood of those slaughtered in the Holocaust. I proposed to Mr. Shmulewitz that he undertake the editorship of the book. Mr. Shmulewitz accepted my proposal and went to work immediately on helping us realize our objective.

I am extremely grateful to Mr. Shmulewitz for his undertaking of what proved to be a difficult and challenging experience. Mr. Shmuelwitz played a very major role in seeing to it that the *Bialystoker Memorial Book* became a reality.

OUR LOYAL LANDSLEIT

If there is one individual that was the prime motivating force in seeing this project to a successful conclu-

BIALYSTOKER STIMME

Published by the

BIALYSTOKER CENTER & BIKUR CHOLIM, INC.

228 EAST BROADWAY • (212) 475-7755-7756 • NEW YORK, N.Y. 10002

NEW YORK SEPTEMBER, 1982 No. 331

WE'VE REACHED A GREAT GOAL

by IZAAK RYBAL

After many years of extensive research and planning, the *Bialystoker Memorial Book* has been published, and is being well received by our *landsleit* and friends. We have certainly reached a great goal.

That we have finally reached this goal is in a large part due to our dedicated *landsleit* in America and around the world. For this, generations to come will also be thankful to our *landsleit* for the part they played in making this book possible.

Finally, after great difficulties and an exhaustive effort, we have managed to record and perpetuate the development and achievements of our town over hundreds of years; and, at the same time, have memorialized the death and remembered the suffering of Bialystoker Jews under Hitler's evil hand.

We have also recorded for the generations to come, accounts of the heroic resistance of our Bialystoker brothers and sisters against the Nazis, and with the publication of the *Bialystoker Memorial Book* we have erected an everlasting monument to those brutally slaughtered by Hitler and left without the minimal dignity of a grave or tombstone.

A HOLY TASK

The publication of the *Bialystoker Memorial Book* would not have been possible had it not been for the commitment of the Bialystoker Center in New York, our *landsleit* in New York, throughout America, as well as in Israel, Australia, Argentina, Mexico, France and other countries.

It is five years since we decided that a *Bialystoker Memorial Book* should be published. I remember quite clearly, it was a Wednesday evening, the 8th of June, 1977, at a special meeting of the Board of Governors of the Bialystoker Center and Home in New York that the issue of a memorial book dominated the agenda. At the meeting, I was entrusted with the project and assigned to discuss it with our *landsleit* in Israel on my forthcoming visit there. Upon my arrival in Israel, I met with our *landsleit* in the "Irgun Yotzei Bialystok" for the expressed purpose of setting up a plan by which the best possible book in the briefest amount of time could be published. Sometime later, our esteemed *landsman* from Cleveland, Ohio, Max Ratner, was in Israel, at which time he took it upon himself to spearhead the drive toward publishing the book.

THE HARDSHIP

From this time on, the Bialystoker Center in New York corresponded with the Director of the "Irgun Yotzei Bialystok" concerning publishing the book. Shortly thereafter, in February 1979, a special delegation from the Bailystoker Center in New York departed for Israel with two main objectives. The delgation — consisting of Sam Solasz, President of the Bialystoker Center; Yedidia Hamburg, member of the Book Committee; and myself — was to again meet with our *landsleit* in Israel and finally decide on steps to bring out the book, which, as far as we were concerned, was already too long in the planning stages. At the same time, we served as a delegation from America to the Worldwide Conference of Polish Jews, which was taking place in Israel.

On Saturday night, February 13, 1979, there was a huge gathering of Bialystoker *landsleit* in Israel, in an auditorium in Tel-Aviv which was dedicated in memory of the founder of the Bialystoker Center, David Sohn. Our delegation from New York participated in the gathering, which was chaired by the Director of the "Irgun Yotzei Bialystok," noted attorney Tzvi Klemntynovski and Zalman Yerushalmy. After much debate and discussion, it was finally agreed that the "Irgun Yotzei Bialystok" in Tel-Aviv would publish the *Bialystoker Memorial Book.*

The Bialystoker Center in New York, operating as a *landsmanschaft* with other Bialystoker groups around the world, was ready to commit itself fully to do whatever possible to expedite the completion of the project. Nevetheless, the project protracted itself and did not seem to be heading in any definitive direction. Ultimately, it became apparent that for various reasons the "Irgun Yotzei Bialystok" would not be able to put out the book in time. For our part we did not want to see the goal of putting out the book postponed again. The Bialystoker Center in New York took upon itself the responsibility of publishing the Yizkor book without any further delay so that it would be completed and read in our time.

ORDER YOUR COPY OF THE BIALYSTOKER MEMORIAL BOOK TODAY

Bialystoker *landsleit* and friends in America and around the world can now order copies of the monumental *Bialystoker Memorial Book* published by Bialystoker Center in New York.

The *Bialystoker Memorial Book* is a total of 650 pages, with over 400 pages in Yiddish and more than 200 pages in English. The book contains the comprehensive history of hundreds of years of Jewish life in Bialystok, eye-witness accounts of the Nazi murders and destruction, as well as the courageous resistance of many young Jews in Bialystok. Additionally, the book tells of numerous *landsleit* and friends throughout America and those living today in Israel, Argentina, Australia, France and other countries.

In publishing the *Bialystoker Memorial Book,* no effort or expense was spared to produce the best book possible. Therefore, we have not affixed a specific price to the book, but are asking all *landsliet* and friends to contribute as much as they are able in purchasing the book. However, a minimum price of $30.00 for the book and $4.00 for postage and handling has been set.

Order your copy of the *Bialystoker Memorial Book* today and tell your friends to do the same. Fill out the coupon below and send it in with a check to the Bialystoker Center in New York at the following address:

BIALYSTOKER CENTER Book-Committee
228 East Broadway, New York, N.Y. 10002

Gentlemen:

Please send me a copy of the *Bialystoker Memorial Book.*

*Enclosed is my check for $*_____

Name: _____

Address: _____

City: _____

_____

THE DEDICATION OF THE BIALYSTOKER MEMORIAL BOOK

ROSH HASHANAH ISSUE

BIALYSTOKER STIMME

Published by the
BIALYSTOKER CENTER & BIKUR CHOLIM, INC.
228 EAST BROADWAY • (212) 475-7755-7756 • NEW YORK, N.Y. 10002

NEW YORK | SEPTEMBER, 1982 | No. 331

אינהאלט:

מיר האָבן דערגרייכט אַגרויסן ציל ..... איסאַק ריבאַלאָווסקי 1
די גרויסע ביאַליסטאָקער איינדרוקספולע פייערונג אין וואַלדאָרף אַסטאָריאַ ..... א. ביאַליסטאָקער 4
באַגריסונגען פון לאַנדסלייט פון אַרגענטינע, אויסטראַליע, פראַנקרייך 9
באַוואוסטער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן אליהו סוראַסקי באַערט און געלויבט
פון מלוכה פרעזידענט אין מעקסיקא 11
וויכטיקער באריכט פון סעם סאַלאַש וועגן זיין באַזוך אין ישראל 12
מיין באַזוך אין דער ביאַליסטאָקער היים ..... דר. טוביה ציטראן 14
די טאַטע־מאַמע פון קינסטלער בען 16
זכרונות פון דער אַמאַליקער ביאַליסטאָק ..... מאיר באַראַק 17
חורבן ביאַליסטאָק ..... יעקב מעללער 19
ביי אונזערע לאַנדסלייט אין אַרגענטינע ..... יצחק צעסלער 20
איינדרוקן פון דער פייערונג אין וואַלדאָרף אַסטאָריאַ ..... סטעלא פייגין 21
מאַמע ..... מרים יהב 21
אונזער אינסטיטוציע 23
אונזערע פאַרלוסטן 25
נייַ־יאָר באַגריסונגען 26

English Section

We've Reached a Great Goal — Izaak Rybal 1
Bialystok Book Dedication at Waldorf Astoria 4
Bialystok Book: "City with a Golden Heart" — Luba Krugman Gurdus 8
From the Desk of our Administrator — Yeshoshua Schachter 10
Elias Suraski, Bialystoker in Mexico, is Honored 11
Bialystoker Center Meets on Israel Crisis, Solasz Reports 12
Letters to Book Committee Chairman, Max Ratner 14
Maxwell Dane: Dedication, Devotion and Success 15
Letters to the Editor 17
New Years Greetings 21-32

אַרויסגעגעבן פון ביאַליסטאָקער צענטער, 228 איסט בראָדוויי, ניו יאָרק
דוד סאַהן ע"ה, גרינדער
רעדאַקציע־קאָלעגיום: איסאַק ריבאַלאָווסקי און לואיס סילווער.

Published by the Bialystoker Center, 228 East Broadway, New York City

Editorial Committee: Izaak Rybal and Louis Silver